

Гузориш оид ба татбиқи Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016

Ношир: Ҳайати тадрукот Санаи интишор: 2 Ноябр, 2017 - 13:09

Мутобиқи банди 2 қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2012, №335 «Дар бораи тасдиқи Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016» Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамохангсози татбиқи «Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016» муқаррар гардидааст.

Иҷрокунандаҳои Нақшаи чорабиниҳои «Барномаи рушди забони давлатӣ барои солҳои 2012-2016» Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати энергетика ва захираҳои оби Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маркази миллии қонунгузори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентии стандартизатсия, метрология, сертификатсия ва нозироти савдои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Хадамоти алоқаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, Академияи илмҳои тиб, Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ, Институти илмҳои гуманитарӣ, Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Донишгоҳи омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни, Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино, Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон, Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи М.Осимӣ, вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ муқаррар гардидаанд.

Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳайси ҳамохангсози Барномаи рушди забони давлатӣ барои солҳои 2012-2016 ҷиҳати иҷрои онро аз ҷониби вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва ташкилоту муассисаҳои дахлдор мавриди омӯзиш ва баррасӣ қарор дода, аз натиҷаи корҳое, ки дар доираи Нақшаи чорабиниҳои Барномаи мазкур ба анҷом расидаанд, чунин иттилоъ медиҳад:

I ТАЪМИНИ ЗАМИНАҲОИ МЕЪЁРИИ ҲУҚУҚӢ

Банди 1 (муҳлат 2012-2013). Натиҷаи иҷро: Қобили тазаккур аст, ки баъд аз қабули Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар асоси супоришҳои Протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми октябри соли 2010, №11 ба вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва ташкилоту муассисаҳои дахлдор барои ба Қонуни мазкур мутобиқ намудани санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дастур дода шуд. Маҳз бо дарназардошти моҳияти ин масъала боби I-и Нақшаи чорабиниҳои «Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016» иқдомҳои мушаххасро барои таъмини заминаҳои меъёрии ҳуқуқии сиёсати давлат дар бораи забони давлатӣ фаро мегирад.

Маҷмӯи иқдомҳо ва ё чорабиниҳое, ки дар доираи Барнома амалӣ мегарданд, пеш аз ҳама барои таҳкими заминаи меъёрии ҳуқуқии татбиқи сиёсати давлатӣ дар бораи забон мусоидат хоҳад кард.

Дар иртибот ба иҷрои банди 1-и боби I-и Нақшаи чорабиниҳои Барнома дар мавриди таҳлили

қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии байналмилалӣ дар иртибот ба сиёсати давлат дар бораи забон бояд тазаккур дод, ки қабули Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои рушди устувор ва муназзами забони давлатӣ заминаҳои мусоиди ҳуқуқиро фароҳам овард. Баъд аз қабули Қонуни мазкур қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйирот ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи рӯзҳои ид» ва «Дар бораи ворид намудани тағйирот ба Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон» қабул гардиданд.

Ҳамчунин, дар асоси банди 23-и Нақшаи чорабиниҳо оид ба иҷрои дастури супоришҳои Ҷаноби Олӣ, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон зимни мулоқот ба муносибати Рӯзи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон (5-уми октябри соли 2010) Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Маркази миллии қонунгузори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қонунҳои конститусионии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи интихоботи Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Дар бораи интихоби вакилон ба маҷлисиҳои маҳаллии вакилони халқ», «Дар бораи Судии конститусионии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Дар бораи мақомоти прокуратураи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мақомоти амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Агентии назорати молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи милитсия» ва Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон тағйири иловаҳо вобаста ба донишҳои забони давлатӣ ворид намудаанд, ки ин иқдом дар таҳкими мақоми забони давлатӣ дар замони истиқлолият хеле муҳим арзёбӣ мешавад.

Банди 2 (муҳлат 2012-2015). Натиҷаи иҷро: Фароҳам овардани заминаи ҳуқуқӣ барои рушди забон ва истифодаи истилоҳоти илмӣ дар раванди қонунгузорӣ бевосита ба гузаронидани экспертизаи ҳуқуқӣ алоқамандӣ дорад. Аз ин рӯ, Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Маркази миллии қонунгузори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо риояи талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ» гузаронидани экспертизаи ҳуқуқӣ, экспертизаи забоншиносӣ ва таҳлили қонунҳоро дар иртибот ба сиёсати давлат дар бораи забон ба роҳ мондааст. Кумита баҳри таъмини меъёрҳо ва қолабҳои вожасозии истилоҳот ва мафҳумҳо ба забони давлатӣ дар лоиҳаҳои қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон мунтазам таклифу пешниҳодҳои мушаххасро ба мақомоти дахлдор манзур менамояд.

Дар ин раванд аз ҷониби Маркази Ҳангоми таҳияи лоиҳаи Кодекси граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳрири нав, истилоҳоти ҳуқуқии соҳавӣ дар матни Кодекси мазкур ҳамгун карда шуд, ки чунин ҳамгунсозӣ зиёда ба 50 қонунҳои соҳаи ҳуқуқи граждани дахл дорад.

Инчунин Тафсири Кодекси мурофиавии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба забони давлатӣ нашр гардид.

Бо мақсади истифодаи дуруст ва фаҳмиши ягонаи мазмуни истилоҳоти ҳуқуқӣ аз ҷониби вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо ва Маркази миллии қонунгузори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон китобҳои истилоҳоти соҳаҳои гуногун омода ва нашр шудаанд, аз ҷумла: «Истилоҳоти соҳаи сохтори давлатӣ, мақомоти судӣ ва ҳифзи ҳуқуқ дар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон»; «Истилоҳоти соҳаи молия, андозу гумрук ва фаъолияти бонкӣ дар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон»; «Истилоҳи соҳаи меҳнат, ҳифзи иҷтимоӣ, тандурустӣ, фарҳанг, илм ва маориф дар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон»; «Истилоҳоти соҳаи кишоварзӣ, истифодаи сарватҳои табиӣ ва ҳифзи муҳити зист дар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон мунтазам пешниҳодҳои мушаххас ба мақомоти дахлдор манзур карда мешавад.

Ҳамзамон Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2013 «Фарҳанги имлои забони тоҷикӣ»-ро дар ҳаҷми зиёда аз 65 ҳазор истилоҳот ва Маркази миллии қонунгузори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2015 «Фарҳанги русӣ ба тоҷикӣ истилоҳоти ҳуқуқ»-ро дар ҳаҷми зиёда аз 10 ҳазор истилоҳоти ҳуқуқӣ омода ва

нашр намудааст.

Бандҳои 3 боби I (муҳлат 2012-2014) ва 31 боби IV (муҳлат мунтазам). Натиҷаи иҷро: Барои истиқболи сазовори ҷашни 20-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон Кумита таҳти унвони «Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ва сиёсати давлатӣ дар бораи забон» китоб таҳия намуд. Ин китоб ҷаҳор бахшро дар бар мегирад, ки дар бахши I суҳанрониҳо ва паёмҳои табрикоти Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон бахшида ба Рӯзи забон, дар бахши II иқтибосҳо аз суҳанрониҳои Президенти кишвар дар иртибот ба забони давлатӣ, дар бахши III гулчини иқтибосҳо аз суҳанрониҳои Сарвари давлат дар бораи забон ва дар бахши IV Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба сиёсати давлатӣ дар бораи забон ғирдоварӣ шудаанд. Китоби мазкур ба ифтихори Рӯзи забони давлатӣ дастраси вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ гардонид шуд.

Мутобиқи Барнома шакли электронии китоби мазкур ба сомонаи Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда шуд. Ҳамчунин, сомонаи Кумита мунтазам тақмил дода мешавад ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии марбут ба фаъолияти Кумита ва маълумоти тоза ба он ворид мегарданд.

Банди 4 (муҳлат 2012-2013). Натиҷаи иҷро: Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон лоиҳаи Дастурамали танзим ва қабули истилоҳотро таҳия намуда ба пажӯҳишгоҳҳои илмӣ барои мувофиқа пешниҳод намудааст. Лоиҳаи Дастурамали мазкур аини замон аз ҷониби муҳаққиқони пажӯҳишгоҳҳои илмӣ таҳқиқоти мавриди омӯзиш ва баррасӣ қарор дорад. Академияи таҳсилоти Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо дигар зинаҳои муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ ҷиҳати ба танзим даровардани истилоҳоти соҳавӣ дастурамалҳо таҳия намуда, тибқи талаботи он фаъолият намуда истодаанд. Вобаста ба он, ки истилоҳот тақондиҳандаи рушди забони давлатӣ дар замони муосир ин бештар истилоҳоти соҳаҳои техникӣ, технологӣ, табиӣ, риёзӣ, тиббӣ, биологӣ, энергетикӣ, металлургӣ, иқтисодӣ ва амсоли инҳо мебошад, бинобар ин, муассисаҳои таҳсилоти олии дар ҷунин самтҳо фаъолиятдошта барои таҳия ва дастрас намудани ҷунин дастурамалҳо муваззаф гардонид шудаанд.

Кумитаи забон ва истилоҳот дар нимсолаи якуми соли равон лоиҳаи «Консепсияи миллии рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2017-2026»-ро таҳия менамояд ва лоиҳаи дастурамали танзим ва қабули истилоҳот дар Нақшаи чорабиниҳои Консепсияи мазкур ворид намуда барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда мешавад.

II. ТАҲҚИҚИ МАСОИЛИ НАЗАРИЯ ВА АМАЛИЯИ

ЗАБОНИ ДАВЛАТӢ, ТАҲИЯ ВА НАШРИ

ФАРҲАНГНОМАҲО

Банди 1 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Мутобиқи банди 1-и боби II Нақшаи чорабиниҳои Барнома бо қарори №2-и маҷлиси Шӯрои олимони факултети филологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 30-юми сентябри соли 2013 «Оид ба таҳияи грамматикаи меъёрии забони тоҷикӣ» ва «Таҳқиқи масоили услубиносии забони тоҷикӣ» комиссияи корӣ дар ҳайати 11 нафар забоншиносони шинохтаи кишвар таъсис дода шудааст. Комиссияи мазкур уҳдадор карда шудааст, ки дар муҳлати барои иҷрои талаботи банди мазкур ҷудошуда «Грамматикаи меъёрии забони тоҷикӣ»-ро омода намояд.

Қобили зикр аст, ки ҷиҳати таҳияи «Грамматикаи меъёрии забони тоҷикӣ» комиссияи таъсис дода шуда бошад ҳам вале то ҳол аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси

хаттии ба номи Рӯдакӣ талаботи банди мазкур иҷро нагардидааст.

Инчунин, дар Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон монографияи “Таҳқиқи муқоисавии забони тоҷикӣ” (“Южные говоры таджикского языка”) ҷ.1, 370 саҳ. дар нашриёти “Дониш” ба таърифи расид, ки аз бахшҳои фонетика, лексика ва морфология иборат аст.

Ҷилди дууми асар, ки бахши синтаксисро дар бар мегирад, ба чоп омода шудааст.

Банди 2 (муҳлат 2012-2015). Натиҷаи иҷро: Қобили қайд аст, ки аз ҷониби Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ китоби «Таърихи забони тоҷикӣ», қисми 1 «Давраи бостон» ба таърифи расидааст. Китоби «Давраи миёнаи забони тоҷикӣ» аз ҷониби узви вобастаи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, профессор Д. Саймиддинов мавриди таҳқиқ қарор дорад.

Китоби “Фарҳанги ғӯйишҳои ҷанубии забони тоҷикӣ” дар нашриёти “Пайванд”-и Сафорати Ҷумҳурии Ислонии Эрон дар Тоҷикистон чоп шуд, ки аз 946 саҳ. иборат буда, беш аз 25000 калимаву ибораро дар бар мегирад.

Банди 3 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Дар мавриди таҳқиқи муқоисавии лаҳҷаҳои забони тоҷикӣ, қайд менамоем, ки рисолаи ходимони илмии Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ Ғ. Ҷӯраев, Р. Л. Неменова ва Х. Мурватов бо номи «Таҳқиқи муқоисавии ғӯйишҳои ҷанубии забони тоҷикӣ» (ҷилди 1) дар ҳаҷми 23 ҷузъи чопӣ нашр гардид.

Аз ҷониби муҳаққиқони факултети филологияи тоҷики Донишгоҳи омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни китоби «Лексикаи лаҳҷаи Тангов» тавассути нашриёти «Ирфон» ба нашр расид.

Банди 4 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Дар иртибот ба банди 4-и Нақшаи чорабиниҳо барои таҳия ва нашри луғати лаҳҷаҳои забони тоҷикӣ иқдомҳои мушаххас ба нақша гирифта шуд. Аз ҷониби Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ «Фарҳанги ғӯйишҳои ҷанубии забони тоҷикӣ» (мураттибон Ғ. Ҷӯраев, М. Маҳмудов, Б. Бердиев) дар ҳаҷми 63 ҷузъи чопӣ таҳия ва нашр гардид.

Ҳамчунин, аз ҷониби кормандони шуъбаи фарҳангшиносӣ ва истилоҳот дар ҳамкорӣ бо донишмандони Донишгоҳи Самарқанд таҳияи «Фарҳанги луғати омиёнаи «Маснави Маънавӣ»-и Ҷалолиддини Балхӣ» идома дорад.

Қобили қайд аст, ки оид ба иҷрои банди мазкур аз ҷониби Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ корҳо ба роҳ монда шуда бошад ҳам, вале талаботи банди мазкур қисман иҷро гардидааст.

Банди 5 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Роҷеъ ба масоили услубшиносии забони тоҷикӣ рисолаи С. Сабаев таҳти унвони «Забон ва сабки баёни Мавлоно Ҷалолиддини Балхӣ» дар ҳаҷми 33 ҷузъи чопӣ таҳия гардида, омодаи чоп аст. Тибқи қарори №2-и маҷлиси Шӯрои олимони факултети филологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 30-юми сентябри соли 2013 “Таҳқиқи масоили услубшиносии забони тоҷикӣ” комиссия ӯҳдадор карда шудааст, ки дар муҳлати муқарар гардида лоиҳаи “Таҳқиқи масоили услубшиносии забони тоҷикӣ”-ро омода намуда, пешниҳод намоянд. Қобили зикр аст, ки оид ба иҷрои банди мазкур аз ҷониби Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Донишгоҳи миллии Тоҷикистон корҳо ба роҳ монда шуда бошад ҳам, вале талаботи банди мазкур қисман иҷро гардидааст.

Банди 6 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Аз ҷониби устоди кафедраи забони адабии

муосири тоҷикии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, дотсент Ш.Бобомуродов «Фарҳанги тафсирии истилоҳоти забоншиносӣ» таҳия ва нашр гардид. Қайд кардан ба маврид аст, ки оид ба иҷрои банди мазкур аз ҷониби Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Донишгоҳи миллии Тоҷикистон корҳо идома тошта, талаботи банди мазкур қисман иҷро гардидааст.

Банди 7 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Лексика, грамматика ва масоили этнолингвистии забонҳои бадахшонӣ (помирӣ) ва яғнобӣ аз ҷониби ходимони калони шуъбаи забони Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ Н.Назаров ва С.Мирзоев мавриди таҳқиқ қарор дорад. С.Мирзоев дар соли 2012 роҷеъ ба феълҳои забони яғнобӣ рисолаҳо дар ҳаҷми 10 ҷузъи чопӣ ба чоп омода намуд. Ҳамчунин, дар соли сипаригардида номбурда бо номи «Суннатҳои маҳаллӣ ва сурудҳои яғнобӣ» дар ҳаҷми 10 ҷузъи чопӣ рисола ба таъъин расонид.

С.Мирзоев дар бахши лексикаи феълҳои забони яғнобӣ таҳқиқотро дар 216 саҳифа ва се боб, ки тақрибан ба 10 ҷ/ч баробар аст, ба анҷом расонидааст. Боби якум «Таҳқиқи луғати феълҳои сода», боби дуюм «Баррасии решашиносии бархе аз феълҳои яғнобӣ, боби сеюм «Мавқеи феълҳои таркибии номӣ дар забони яғнобӣ».

Ҳамзамон, фарҳанги дузабонаи яғнобӣ-тоҷикӣ дар ҳаҷми 279 саҳ. ва сезабонаи яғнобӣ-тоҷикӣ-англисӣ дар ҳаҷми 435 саҳ. таҳия ва нашр шудаанд, ки мураттиби онҳо С.Мирзоев мебошад.

Банди 8 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Дар мулоқот ба муносибати Рӯзи забони давлатӣ 5-уми октябри соли 2010 Президенти кишвар таъкид карда буданд: «Муҳаққиқонро лозим аст, то дар бахши забони илм аз суннати тӯлони забони тоҷикӣ дар пайванд додани он ба меъёрҳои илмӣ огоҳона истифода наоянд.

Таҷрибаи забони лотинӣ ва арабӣ дар иртибот ба забони илм далели ин гуфтаҳо буда, имрӯз бештари кишварҳо, ки ба дастовардҳои бузурги илми ҷаҳонӣ ноил шудаанд, илми хешро тавассути забонҳои миллӣ эҷод ва муаррифӣ менамоянд. Аз ин рӯ, забони миллӣ дар мақоми забони расмӣ ва давлатӣ асоси ташаккули илму маориф ва тамаддуни ҳар кишвар мебошад. Ба вуҷуд овардани забони илм ва танзими истилоҳоти дақиқи илмӣ аз вазифаҳои асосии ҳама сохторҳои илмӣ ва кафедраҳои мактабҳои олии кишвар ба шумор мераванд».

Аз ин рӯ, таҳия ва наشري фарҳангҳои русӣ ба тоҷикии истилоҳоти техникӣ мутобиқи Барнома яке аз иқдомҳои муҳим барои танзим ва ҳамгунсозии истилоҳот дар ин соҳаи илм ба шумор меравад.

Қобили қайд аст, ки аз ҷониби устодони Донишқадаи энергетикӣ Тоҷикистон дар шаҳри Қўрғонтеппа арбоби илм ва техникаи Тоҷикистон, доктори илмҳои техникӣ Инъом Тоҳиров ва номзади илмҳои техникӣ Рустам Ҷалилов «Фарҳанги истилоҳоти гидроэнергетикӣ» (ба забонҳои тоҷикӣ-русӣ, русӣ-тоҷикӣ) бо фарогирии 15 000 истилоҳот омода ва ба таъъин расонида шудааст. Айни замон муаллифони фарҳанги мазкурро ба се забон: тоҷикӣ-русӣ-англисӣ омода намуда истодаанд.

Дар Донишгоҳи техникӣ Тоҷикистон таҳияи фарҳанги сезабона (англисӣ-русӣ-тоҷикӣ) вобаста ба истилоҳоти нақшакашии муҳандисӣ ва компютерӣ идома дорад.

Ҳамзамон, дар Донишқадаи политехникӣ Донишгоҳи техникӣ Тоҷикистон ба номи академик М.Осимӣ дар шаҳри Хуҷанд як қатор корҳо ба анҷом расонида шуд.

Қобили қайд аст, ки аз тарафи устоди кафедраи таъминоти барқӣ Раҳимов О.С. луғати русӣ-тоҷикӣ доир ба электротехника ва электроэнергетика таҳия гардида, барои тасдиқ ба шўрои илмӣ-методӣ пешниҳод гардид, ки ин иқдом саривақтӣ буда, барои ривочу равнақи барқи тоҷик чун обу ҳаво зарур аст.

Ҳамчунин, аз ҷониби мутахассисони муассиса таҳрири нави «Вожаномаи компютерӣ» дар назар дошта шудааст.

Банди 9 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: «Фарҳанги истилоҳоти тиббӣ», ки мутахассисони Донишгоҳи тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино таҳия намуданд, бо тавсияи Кумитаи забон ва истилоҳот ба теъдоди 1000 нусха нашр гардид.

Ҳамчунин, дар ҳамин давра аз ҷониби Донишгоҳи мазкур «Луғати русӣ-тоҷикӣ-англисӣ-дарии истилоҳоти тиббӣ биологӣ», «Луғати русӣ-тоҷикӣ-англисии бофташиносӣ», «Муҳовараи тиббии русӣ-тоҷикӣ», маҷмӯаҳои «Андарзо дар бораи тиб», «Анатомия дар назм» ва «Вожаномаи тиб» (60 ҳазор вожа, Душанбе-2014) мураттаб ва нашр шуданд.

Ҳамзамон, дар ин муассиса таҳияи «Луғати истилоҳоти маъмулии тиббӣ» идома дорад, ки наздики 12 ҳазор истилоҳи тиббиро фаро мегирад. Инчунин, тарҷумаи «Номенклатураи анатомӣ» (бо шарҳи 6510 вожаи истилоҳ) дар асоси «Парижская анатомическая номенклатура» ба се забон: лотинӣ-русӣ-тоҷикӣ ба анҷом расид. Ҳоло «Номенклатураи анатомӣ» мавриди баррасии мутахассисони Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муҳаққиқони Шӯрои ҳамгунсозии истилоҳот қарор дорад.

Бояд таъкид кард, ки устодони Донишгоҳи миллӣ Ш.Кабилов ва М.Аюбова низ дастури таълимии забони тоҷикиро барои факултетҳои биология ва тиббӣ дорусозӣ (220 с.) ба таърифи расониданд, ки дар қисмати охири ин дастур истилоҳоти соҳа ба забонҳои тоҷикӣ-русӣ ва лотинӣ оварда шудааст.

Банди 10 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Аз ҷониби шуъбаи фарҳангшиносӣ ва истилоҳоти Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ (С.Холматова, О.Қосимов, З.Холназарова, Ҷ.Азизкулов, С.Каримов, С.Файзиев) қисми аввали «Луғати русӣ-тоҷикӣ» мавриди тадвину тақмил ва таҳрир қарор дорад. Ҳоло як қисми он (ҳарфҳои А-К) барои таҳрири илмӣ омода гардидааст.

Банди 11 (муҳлат 2012-2013). Натиҷаи иҷро: Бо мақсади ба мардум пешниҳод намудани номҳои зебо ва хушоҳангӣ суннатӣ бо қарори Ҳайати мушовараи Кумитаи гурӯҳи корӣ барои таҳияи китоби «Номнома» таъсис дода шуд. Таҳрири нисбати китоби мазкур дар нимсолаи аввали соли 2016 ба анҷом мерасад ва наشري он бо дарназардошти дарёфти маблағ дар нимсолаи аввали соли 2016 ба нақша гирифта шудааст.

Банди 12 (муҳлат 2012-2013). Натиҷаи иҷро: Мувофиқи маълумоти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон барои таҳия ва наشري дастурҳои худомӯзи забони тоҷикӣ ҳамаи муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ вазифадор карда шудаанд. Муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ ва Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, ки бо доштани кафедраҳои забони тоҷикӣ ва нерӯи илмӣ кадрӣ имконияти таҳия ва омода намудани дастурҳои худомӯзи забони тоҷикиро доранд, барои хонандагону донишҷӯён, ба хусус ақаллиятҳои миллии кишвар чунин дастурҳоро омода ва дастрас менамоянд. Қобили қайд аст, ки оид ба иҷрои банди мазкур аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон намуна ё рӯйхати дастурҳои худомӯзи забони давлатӣ пешниҳод нагардидааст.

Банди 13 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Доир ба таҳия ва наشري «Фарҳанги тафсирии забони тоҷикӣ» Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ вазифадор гардидаанд. Дар соли 2012 Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ ҷилди якуми «Фарҳанги мукаммали забони тоҷикӣ»-ро (ҳарфи А ва Б (қисман) ба таърифи расонд.

Қобили зикр аст, ки аз ҷониби Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ таҳия ва наشري нави «Фарҳанги тафсирии забони тоҷикӣ» идома дошта бошад ҳам, вале то ҳол лоиҳаи Фарҳанги мазкур барои омӯзиш ва баррасӣ ба Кумитаи забон ва истилоҳот пешниҳод нагардидааст.

Банди 14 (муҳлат 2012-2015). Натиҷаи иҷро: Осори миллии гузаштаи мо собит месозад, ки забони тоҷикӣ дар мақоми забони илм таҷрибаи тӯлонӣ дорад. Хусусан, дар аҳди Сомониён ва

чанд асри дигар забони тоҷикӣ дар баробари забони арабӣ тавоноии худро дар риштаҳои гуногуни илм муаррифӣ намудааст. Ба хотири таҳқиқоти истилоҳоти илмие, ки дар асарҳои донишмандони гузаштаи мо истифода шудааст, дар доираи Барнома таҳия ва нашри фарҳангҳои истилоҳоту таркиботи илмӣ аз осори классикии форсӣ-тоҷикӣ ба нақша гирифта шуд.

То имрӯз аз ҷониби устоди Донишгоҳи техникии Тоҷикистон Ш.А. Раҳмонов «Таҳаввули воҳидҳо ва созмони жанрҳои лирикӣ дар назми форсӣ-тоҷикӣ» ба теъдоди 1000 нусха дар нашриёти «Пайванд» ба таъб расонида шудааст. Аз ҷониби устодони Донишгоҳи давлатии тичорати Тоҷикистон «Луғати истилоҳоти иқтисод» омода ва дар матбааи «Ирфон» ба таъб расонида шудааст.

Бояд гуфт, ки кормандони шуъбаи фарҳангшиносӣ ва истилоҳоти Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ дар ин замина таҳқиқоти илмӣ ба анҷом расонида, теъдоди аз китобҳо низ ба нашр расидааст. Аз ҷумла, таълифоти Мирзоҳасан Султонов таҳти унвони «Забони илм ва истилоҳот» ва Олимҷон Қосимов бо номи «Лексикаи ҷонварон дар «Шоҳнома»-и Фирдавсӣ» намунаи ин гуфтаҳоянд.

Ҳамчунин, дар ин самт аз ҷониби устодони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон маводи зерин ба таъб расонида шуд:

-«Воҷаномии соҳавии русӣ ба тоҷикӣ»- муаллифони Ш.Кабилов, С.Исмаилов, С.Қурбонов;

-«Луғати вожаҳои нав»- муаллиф Г.Шукуров;

-«Қорбурди баъзе истилоҳоти ҳуқуқӣ дар форсии қадим ва миёна»- муаллиф Ш.Ҳайтова;

-«Ташаккул ва таҳаввули низомии истилоҳоти тиббӣ дар «Заҳираи Хоразмшоҳӣ»-и Муҳаммад Исмоили Ҷурҷонӣ»- муаллиф Ш.Ҳайтова;

-«Нақши маркази илмии Гундишопур дар ташаккули истилоҳоти тиббии забони тоҷикӣ»- муаллиф З.Мухторов;

-«Заҳираи Хоразмшоҳӣ»-и Исмоили Ҷурҷонӣ яке аз манбаъҳои асосии заҳираи истилоҳоти тиббии тоҷикӣ»- муаллиф З.Мухторов;

-«Баъзе хусусиятҳои назариявии истилоҳоти соҳавӣ»- муаллиф Ш.Ҳайтова.

Банди 15 (муҳлат 2012-2013). Натиҷаи иҷро:Қобили тазаккур аст, ки бо мақсади иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Маркази таъбу нашр, баргардон ва тарҷума таъсис дода шудааст. Дар соли таҳлили ҷорӣ аз тариқи Маркази таъбу нашр, баргардон ва тарҷума 28 китоби дарсӣ, 49 дастури таълимӣ-методӣ ва 112 барномаи таълимӣ ба забони давлатӣ таҳриру такмил, таҳия ва ба ҷоп тавсия гардиданд.

Дар Донишгоҳи милли аз ҷониби устодон Х.Табаров, М.Муслимов дастури таълимии «Забони тоҷикӣ барои факултети кимиё», Душанбе - 2013, 167 с. дотс. С.Қурбонов, М.Диловаров китобҳои «Ҳуҷҷатнигорӣ» (Душанбе, 2013, 123 с.), «Таълими қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» (Душанбе, 2013, 87 с.), Ш.Кабилов, М.Аюбова «Забони тоҷикӣ» (барои факултетҳои тиббию фармасевтӣ ва биология), С.Исмаилов, С.Қурбонов «Забони тоҷикӣ» (китоби дарсӣ барои факултетҳои физика ва риёзӣ), Г.Шукуров «Луғати вожаҳои нав» (Душанбе, 2013, 48 с.), Ш.Бобомуродов «Истилоҳоти забоншиносӣ» (Душанбе, 2013, 450 с.), Ш.Бобомуродов «Забони тоҷикӣ» (барои синфи VI), (Душанбе, 2013, 210 с.) «Забон - ҳастии миллат» (маҷмӯаи мақолаҳои забоншиносӣ-Душанбе, 2013, 257 с.), З.Мухторов «Афкори забоншиносии тоҷик дар асрҳои X-XI» (Душанбе, 2013, 344 с.) ба нашр расид.

Ҳамчунин, дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон китоби дарсии «Забони тоҷикӣ» барои ихтисосҳои ғайрифилологӣ аз ҷониби устодони кафедраи забони тоҷикӣ Ш.Кабилов ва С.Анварӣ, «Муҳовараи тоҷикӣ-англисӣ-русӣ-арабӣ», дастурҳои таълимии забони тоҷикӣ барои

факултети химия ва таълими «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» ба нашр расид.

Дар соли таҳсили 2012-2013 дар Донишгоҳи техникии Тоҷикистон 20 маводи таълимӣ ба забони давлатӣ ба нашр расидааст. Ҳамчунин, ҷиҳати иҷрои банди мазкур дастури таълимии «Забон ва ҳусни баён» барои омӯзгорон ва донишҷӯёни коллеҷҳову омӯзишгоҳҳои тиббӣ (муаллиф Д.Раҳимов) ва китоби дарсии «Забони тоҷикӣ» барои донишҷӯёни соҳаҳои техникӣ муҳандисӣ дар ду қисм (муаллиф Г.Шарифова) таълиф гардида, бо қарори Ҳайати мушовараи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нашр тавсия карда шуд.

Ҳамчунин, аз ҷониби устодони кафедраи забони тоҷикии Донишгоҳи славянии Россия-Тоҷикистон Искандарова Ф.Д., Ҳошимов С.Х., Музаффарова Ш.М., Раҷабов Р.Р., Яхшибоева М., Амлоев А. ва Холов Х.Р. дастуру китобҳои методӣ барои таълими забони тоҷикӣ дар гурӯҳҳои ғайритоҷикӣ таълиф ва chop карда шудааст. Ф.Искандаров ва С.Ҳошимов китоби дарсии «Забони тоҷикӣ»-ро барои донишгоҳҳои ИДМ «Маориф ва фарҳанг», соли 2014, дар ҳаҷми 352 саҳифа омода ва ба нашр расонидаанд. Устодони ҳамин донишгоҳ Х.Табаров ва М.Муслимов дастури таҳассусӣ-таълимии «Забони тоҷикӣ»-ро барои донишҷӯёни факултети химия ба нашр расониданд.

Банди 16(муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Мутобиқи Барнома то соли 2016 таҳия ва наشري муҳовараҳои русӣ ба тоҷикӣ, тоҷикӣ ба русӣ, англисӣ ба тоҷикӣ, тоҷикӣ ба англисӣ, олмонӣ ба тоҷикӣ, тоҷикӣ ба олмонӣ, фаронсавӣ ба тоҷикӣ, тоҷикӣ ба фаронсавӣ, чинӣ ба тоҷикӣ, тоҷикӣ ба чинӣ ва омода намудани шакли электроники онҳо дар назар аст.

То имрӯз аз ҷониби устодони Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш.Шоҳтемур «Муҳовараи тоҷикӣ-русӣ-англисӣ» ва аз ҷониби устоди Донишқадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи С.Улуғзода К.Х. Гадоев «Вожаҳои англисӣ-тоҷикӣ дар мавзӯҳои гуногун» мураттаб гардида, бо қарорҳои Ҳайати мушовараи Вазорати маориф ба нашр тавсия карда шуданд.

Ҳамзамон, дар Донишқадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.Осимӣ дар кафедраи забонҳо гурӯҳи омӯзгорони забони русӣ ва англисӣ муҳовараи русӣ-тоҷикӣ, англисӣ-тоҷикӣ, чинӣ-англисӣ, олмонӣ-тоҷикӣ таҳия намудаанд. Корҳо дар ин самт дар пажӯҳишгоҳҳо ва мактабҳои олии идора дорад.

Бандҳои 17 боби II(муҳлат 2012-2016) ва банди 18 боби IV (муҳлат 2012-2014).Натиҷаи иҷро:Тавассути муассисаҳои нашриявии зертбеи Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон дар силсилаҳои «Ахтарони адаб», «Аркони сухан» ва «Китобхонаи мактаб» намунаҳои осори классикии тоҷику форс аз ҷумла, «Наврӯзнама»-и Носири Хусрави Кубодиёнӣ, «100 панд аз ҳикоят ва андарзҳои «Бӯстон»-и Саъдии Шерозӣ ва «Бадоеъ-ул-вақоеъ»-и Восифӣ ба chop расиданд.

Ҳамчунин, дар соли 2013 аз ҷониби Вазорати фарҳанг китобҳои «Мантиқ-ут-тайр» ва «Илоҳинома»-и Фаридуддини Аттор, «Маснави маънавӣ»-и Ҷалолиддини Балхӣ, «Нур-ул-луғот»-и Амон Нуров, «Панду ҳикматҳо аз осори ниёгон», «Пандҳои Саной» ва «Кимиёи саодат» нашр шудааст.

Аз ҷониби Маркази тарҷумаи адабиёт ва истилоҳоти соҳавии Донишгоҳи тиббӣ китоби «Донишнома»-и Ҳаким Майсарӣ (асри X) ба хатти кириллии забони тоҷикӣ баргардонида шуд.

Банди 18 (муҳлат 2012-2014). Натиҷаи иҷро:Бо дарназардошти имкониятҳо ва дарёфти маблағҳои зарурӣ таҳия ва наشري «Энсиклопедияи забони тоҷикӣ» дар Муассисаи нашриявии «Сарредаксияи илмӣ Энсиклопедияи миллии тоҷик» ба нақшаи мавзӯи chopи китобҳо барои соли 2015 ворид карда мешавад.

Банди 19 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Аз ҷониби устоди Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.Осимӣ дар шаҳри Хуҷанд О.Раҳимов «Луғати русӣ-тоҷикии истилоҳоти электротехника ва электроэнергетика» мураттаб шудааст, ки айни ҳол барои пешниҳод ба ҷаласаи навбатии мушовараи Вазорати маориф омода мегардад.

Қобили қайд аст, ки норасоӣҳо дар фарҳангномаҳои нимтафсилии “Электроэнергетика” (Раҳимов О.- устоди филиали Донишгоҳи техникӣ дар Хучанд) ва “Истилоҳоти умумитехникӣ” (устоди Донишгоҳи агросаноатӣ Сафаров Х.) низ мавҷуданд.

Аз ҷониби Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ шакли электронии «Фарҳанги тоҷикӣ ба русӣ» омода гардид ва барои ворид кардан ба Фарҳанги бисёрзабонаи байналмилалӣ Лингво пешниҳод карда шуд.

Айни ҳол, дар ҳамкорӣ бо кормандони Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон аз ҷониби шуъбаи фарҳангшиносӣ ва истилоҳоти Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ «Фарҳанги истилоҳоти бофандагӣ» таҳия мегардад.

Аз ҷониби устодони Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш.Шоҳтемур «Луғати тафсирии истилоҳоти зироаткорӣ ва истеҳсоли хӯроки чорво» (муаллифон М.Сардоров, Т.Иззатов), «Луғати тафсирии истилоҳоти зироатпарварӣ» (муаллифон Т.Набиев, Т.Иззатов), «Луғати тафсирии истилоҳоти иқтисодӣ» (муаллифон Ҷ.Пириев ва Т.Иззатов), «Луғати тафсирии истилоҳоти соҳаи чорводорӣ» (муаллифон Т.Қодиров ва К.Дӯстов) омода ва ба таърифи расонида шуданд.

Банди 21 (муҳлат 2012-2016): Аз ҷониби Академияи таҳсилоти Тоҷикистон «Фарҳанги тафсирии мактабии тоҷикӣ-ӯзбекӣ» таҳия ва бо тавсияи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон барои нашр пешниҳод гардид.

Кормандони шуъбаи фарҳангшиносӣ ва истилоҳоти Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ дар ҳамкорӣ бо устодони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон «Фарҳанги арабӣ-тоҷикӣ-русӣ»-ро омода карда истодаанд.

Дар Донишқадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.Осимӣ дар шаҳри Хучанд дар кафедраи забонҳо таҳияи фарҳанги русӣ-англисӣ-тоҷикӣ истилоҳоти технологияи компютерӣ идома дошта, дар ин кор устодони забони англисӣ Ғайбуллоева М., забони русӣ Каримбоева Ҳ., технологияи компютерӣ Солиев О. ва Худойбердиев Х машғул ҳастанд.

Банди 22 (муҳлат 2012) Ҷилди сеюми фарҳанги «Бурҳони қотеъ» иборат аз 30 ҷузъи ҷопӣ дар соли 2014 тавассути Муассисаи нашриявии «Адиб» ба таърифи расид.

III. ОМУЗИШ

Банди 1 (муҳлат 2012-2014). Натиҷаи иҷро: Дар масъалаи таҳия ва татбиқи барномаҳо барои омӯзиши забони давлатӣ дар муассисаҳои томактабӣ аз ҷониби кормандони Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ва муассисаҳои зерсохтори он Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ва Донишқадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии омӯзгорон маводи таълимии омӯзишӣ омода шуда истодааст. Китоби дарсии академик М.Лутфуллоев- ходими калони Академияи таҳсилоти Тоҷикистон бо номи «Забони тоҷикӣ», ки бо теъдоди 58000 нусха ба таърифи расидааст, намунаи корҳо дар ин самт мебошад.

Банди 2 (муҳлат 2012-2014). Натиҷаи иҷро: Аз ҷониби Маркази ҷумҳуриявии технологияи информатсионӣ ва коммуникатсия дастурҳои худомӯзи забони тоҷикӣ дар ҳамкорӣ бо муассисаҳои таҳсилоти олии касбии дахлдор, Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ва Пажӯҳишгоҳи рушди маориф таҳия гардида истодаанд. Аз ҷониби Маркази мазкур шаклҳои электронии китобҳои дарсӣ, бахусус китобҳои дарсӣ маводи таълимии забони тоҷикӣ ва шакли электронии онҳо омода карда шудаанд, ки дар шакли дискҳо дастрас мегарданд.

Банди 3 (муҳлат 2012-2013). Натиҷаи иҷро: Қобили қайд аст, ки нашри сеюми китоби дарсӣ бо номи «Забони тоҷикӣ» ба теъдоди 58 000 нусха (аз ҷониби корманди Академияи таҳсилоти

Тоҷикистон, академик М.Лутфуллоев таҳия шудааст), ки то соли сипаригашта дар синфҳои 1-уми муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ҳамчун китоби насли пешина истифода мешуд, бо супориши вазири маорифи кишвар минбаъд дар муассисаҳои томактабии ҷумҳурӣ мавриди баҳрабардорӣ қарор хоҳад гирифт.

Донишкадаи тақмили маълумоти касбии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон барои Марказҳои инкишофи барвақтии кӯдакони синни томактабӣ, кӯдакостонҳо ва синфҳои тайёрии мактабҳои миёна китобчаҳои рангаи суратдор, амсоли «Гунҷишкак», матн дар муқоисаи забони маҳаллӣ ба забони давлатӣ бо унвони «Бобо», «Мукча» ва дастури методиро барои омӯзгорон таҳия ва дастраси таълимгоҳҳои вилоят гардонд.

Банди 4 (муҳлат 2012-2014). Натиҷаи иҷро: Дар ҳамин муддат аз ҷониби Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон «Барномаи таълими забони модарӣ дар синфҳои ибтидоӣ», ҳамчунин, китобҳои дарсии «Забони модарӣ» барои синфҳои 1, 2, 3, 4 ва дастури методи «Роҳнамои омӯзгор-Забони модарӣ» барои омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ интишор ва дастраси муассисаҳои таҳсилоти умумии кишвар гардонид шуд.

Банди 5 (муҳлат 2012-2015). Натиҷаи иҷро: Дар асоси Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016 Маркази ҷумҳуриявии технологияи информатсионӣ ва коммуникатсияи назди Вазорати маориф ва илм вазифадор карда шудааст, ки дар мувофиқа бо Академияи таҳсилоти Тоҷикистон маводи аудиоию видеоиро барои омӯзиши забони давлатӣ дар низомии таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоии касбӣ, миёнаи касбӣ ва олии касбӣ, ҳамчунин барои ақаллиятҳои миллии сокини ҷумҳурӣ таҳия намояд. Дар Донишкадаи иқтисод ва савдои Донишгоҳи давлатии тижорати Тоҷикистон маводи аудиоию видеоӣ дар шакли слайдҳо, тахтаҳои электронӣ ва диапроекторҳо ба миқдори 12 адад барои гурӯҳҳои тоҷикӣ ва русӣ тартиб дода шудааст. Дар Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. Осимӣ дар шаҳри Хуҷанд, устодони забони тоҷикӣ Бобоева Т.Р., Темирова Х.И., Раҳматова М. ва дигарон дар давоми дарс аз маводҳои видеоӣ “Ҳазинаи маърифат”, “Шукрона”, филмҳои ҳуҷҷати дар бораи Тоҷикистони соҳибистиқлол наворҳо аз ҷабҳои эҷодии шоирон истифода мебаранд.

Банди 6 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Мутобиқи банди 6 Нақшаи чорабиниҳои Барномаи рушди забони давлатӣ, барномаи телевизионии омӯзиши забони давлатӣ таҳти унвони «Меҳри сухан» барои кӯдакону наврасон тавассути Муассисаи давлатии кӯдакону наврасон «Баҳористон» таъсис дода шуд ва соли дуюм аст мунтазам пахш мегардад. Ҳамзамон, ба намоиши «Як соат» меҳмонону донишҷӯён аз хориҷи кишвар, ки дар муассисаҳои олии Тоҷикистон таҳсил мекунанд, даъват мешаванд ва ба забони давлатӣ суҳбат меороянд.

Дар Муассисаи давлатии кӯдакону наврасон «Баҳористон» ҳафтае як маротиба барномаи “Ҳусни баён” бо иштироки доктори илмҳои филология, профессор Б. Камолиддинов омода ва пахш мегардад.

Банди 7 (муҳлат 2012-2015). Натиҷаи иҷро: Мувофиқи маълумоти Вазорати маориф ва илм, Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ва муассисаҳои зерсохтори он муваззаф гардонид шудаанд, ки дар давоми соли таҳсили 2012-2013 барои ақаллиятҳои миллии ҷумҳурӣ тақмили барномаҳои таълимии забони давлатиро таъмин намоянд.

Банди 8 (муҳлат ҳамасола). Натиҷаи иҷро: Дар муассисаҳои таълимӣ ҳафтаи аввали моҳи октябр ҳамчун ҳафтаи фанни забони тоҷикӣ эълон гардидааст. Тӯли як ҳафта дар муассисаҳои таълимӣ мизҳои мудаввар, конференсияҳо, маҳфилҳои шеърӣ суруд ва ғ. баргузор мегардад. Масалан, дар Донишкадаи давлатии санъати Тоҷикистон ба номи М.Турсунзода масъулини Комиссияи татбиқи Қонун ҳафтаи аввали моҳи октябрро «Ҳафтаи забони давлатӣ» эълон карда, дар ҳамаи факултетҳои донишкада баргузориҳои нишасту суҳбатҳоро перомунӣ масъалаҳои забон ва андешаи миллий, ҷойҳои забони давлатӣ дар ташаккули ҳуввияти миллий роҳандозӣ намуданд. Ҳамчунин, нишастҳо бо қироати пораҳои назмию насрӣ аз осори Абулқосим Фирдавӣ, Носири Хусрав, Мавлоноӣ Балхӣ, Иқболи Лоҳурӣ, Садриддин Айний, Расул Ғамзатов ва дигар бузургони илму адаб баргузор гардид.

Ҳамасола дар Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон дар доираи ҳафтаи забони тоҷикӣ бо

мақсади баланд бардоштани сатҳи дониши донишҷӯён ва тақмили малакаву маҳорати суҳанварӣ озмунҳои дарёфти ғалатҳо бо истифода аз технологияи компютерӣ, тарҷума, зуд ва дуруст навиштани мукотиботи расмӣ, «Фирдавсихонӣ», «Мавлавихонӣ», «Ҳофизхонӣ» ва иншои беҳтарин дар мавзӯи «Забон ҳастии миллат» гузаронида мешавад.

Дар Донишгоҳи омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни симоҳаи аввали соли таҳсили 2012-2013 озмуни иншои беҳтарин дар мавзӯи «Забони Рӯдакиро пос доред!» доир гардид.

Дар Донишқадаи иқтисод ва савдои Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон ҳафтаҳои фанни забони тоҷикӣ дар асоси Нақшаи донишқада гузаронида шудаанд. Дар он донишҷӯён ва устодон бо олими забоншинос, дотсент А.Зоҳидов ва профессор Шокиров Т.С. вохӯрӣ дар мавзӯҳои “Забони давлатӣ ва Истиқлолият” ва “Масъалаҳои актуалии забоншиносии тоҷик” гузаронида шуд.

Банди 9 (муҳлат 2012). Натиҷаи иҷро: Ҷиҳати татбиқи фармоиши вазии маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 июли соли 2012, №1482 «Оид ба амалӣ намудани қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2012, №335 «Дар бораи тасдиқи Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016» доир ба масъалаи зиёд намудани теъдоди соатҳои таълими забони тоҷикӣ дар факултетҳои ғайрифилологии мактабҳои олии дастур дода шудааст, ки дар доираи имконият аз ҳисоби соатҳои захиравии нақшаҳои таълимӣ барои ихтисосҳо ва факултетҳои ғайрифилологӣ дарсҳои иловагии таълими забони тоҷикӣ ба роҳ монда шавад.

Чунончи, мувофиқи қарордоди раёсат ва омӯзгорони Донишгоҳи техникий Тоҷикистон гузаронидани соатҳои иловагӣ барои ҳамаи фанҳои таълимӣ дар назар дошта шудааст. Аз ҷумла, омӯзгорони фанни забони тоҷикӣ вазифадоранд, то ҳафтае 3 рӯз дар ҳаҷми 3 соат дарсҳои иловагӣ гузаранд.

Банди 10 (муҳлат мунтазам). Натиҷаи иҷро: Аз ҷониби Муассисаи давлатии «Телевизиони Сафина» бо мақсади инъикоси вазъи омӯзиши забони модарӣ миёни тоҷикони сокини кишварҳои хориҷӣ барномаи «Ёди ёри меҳрубон» аз Ҷумҳурии Қирғизистон ва Федератсияи Россия таҳия ва паҳш гардид.

Донишқадаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи М. Турсунзода тариқи телевизиону радио ва матбуоти даврӣ тарғибу ташвиқ намудани забони давлатиро ба роҳ мондааст. Донишқада дар ҳамкорӣ бо намоёндагони шабакаҳои телевизионӣ ва радиой зиёда аз 15 барномаҳои телевизионӣ ва радиой доир ба масоили умдаи забони давлатӣ, ҷойгоҳи забони миллий дар байни ҷомеа, забон ва ҳудӯҳои миллий, нақши забон дар таҳаввули андешаи миллий суҳбат ва мусоҳибаҳои радиой орошанд. Таҳияи чунин барномаҳо дар оянда низ идома хоҳад ёфт.

Банди 11 (муҳлат мунтазам). Натиҷаи иҷро: Дар масъалаи омода кардани муаллимони фанни забони давлатӣ барои мактабҳои ғайритоҷикӣ аз ҳисоби намоёндагони ин забонҳо аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон иқдомҳои муҳим амалӣ шуданд. Ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, ки омӯзгорони забони давлатиро омода менамоянд, зиёда аз нақшаи қабул теъдоди муайяни донишҷӯён қабул карда шуданд.

Тибқи мактуби Вазорати маориф ва илм мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳое, ки дар он ақаллиятҳои миллий сукунат доранд, бо дарназардошти эҳтиёҷоти онҳо ба омӯзгорони забони давлатӣ бояд ба Вазорати маориф ва илм ба таври расмӣ маълумот ва дархост манзур намоянд. Дар асоси дархости мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ Вазорати маориф метавонад, ки дар нақшаи қабул барои қабули иловагии донишҷӯён аз ҳисоби ақаллиятҳои миллий аз рӯи ихтисоси забони тоҷикӣ дар мувофиқа бо мақомоти дахлдор чораандешӣ намояд.

Ҳамчунин, қайд менамоем, ки мутобиқи маълумоти Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон мактаби маълумоти касбӣ ва давомдори Донишгоҳи Осиеи Марказӣ барои муаллимони мактабҳои қирғиззабони ноҳияи Мурғоб курсҳои омӯзиши забони тоҷикӣ таъсис дода, дар он аксари омӯзгорони мактабҳои ноҳия

давра ба давра фаро гирифта шуданд.

Намояндагони ақаллиятҳои миллии маскуни кишвар айнӣ замон дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ, Донишқадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи С.Улуғзода, муассисаҳои таҳсилоти олии дар шаҳрҳои Қўрғонтеппаю Кўлоб, Хоруғу Хучанд ва ноҳияҳои Панҷакенту Рашт аз рӯи ихтисосҳои филологияи тоҷик таҳсил менамоянд.

Бо мақсади омода кардани муаллимони фанни забони давлатӣ барои мактабҳои ғайритоҷикӣ аз ҳисоби намояндагони ин забонҳо дар назди факултети филологияи тоҷики Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ соли 2008 шуъба бо ихтисоси «Забон ва адабиёти тоҷик» (барои мактабҳои ғайримиллӣ) кушода шуд, ки ҳар сол тибқи нақша 25 нафар довталаб қабул карда мешавад ва муҳлати умумии таҳсили он 4 сол мебошад.

Банди 12(муҳлат 2012-2015). Натиҷаи иҷро: Дар маҷмӯъ дар соли таҳсили 2012-2013 аз ҷониби омӯзгорони Донишгоҳи омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ 32 китоби дарсӣ, 23 монография, 5 дастури таълимӣ ва 106 барномаи таълимӣ таълиф карда шудааст.

Дар Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон як китоби дарсӣ, 14 дастури таълимӣ ва 12 монография ва маводҳои методӣ ба забони тоҷикӣ таҳия ва нашр гардидааст.

Аз ҷониби омӯзгорони Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон ба номи академик М.Осимӣ дар шаҳри Хучанд соли 2012 3 монография, аз ҷумла «Баҳисобири муҳосибӣ дар соҳаи кишоварзӣ», «Таҷрибаи синтези компютери нутқи тоҷикӣ» ва «Муаммоҳои омӯзиши адабиёти классикӣ дар байни донишҷӯён» ба забони давлатӣ нашр гардиданд.

Дар Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино дар соли 2013 таҳрири 13 китоби дарсӣ ва 5 дастури таълимӣ анҷом дода шудааст.

Дар Донишгоҳи миллии аз ҷониби устодон Х.Табаров, М.Муслимов дастури таълимии «Забони тоҷикӣ барои факултети кимия», Душанбе, 2014, 167с., дотс. С.Қурбонов, М.Диловаров китобҳои «Ҳуҷҷатнигорӣ» (Душанбе, 2014, 121 с.), «Таълими қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» (Душанбе, 2014, 87 с.) нашр намуданд.

Банди 13 (муҳлат 2012-2014). Натиҷаи иҷро: Аз ҷониби устоди Донишқадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода С.Матроби «Барномаи таълими фанни забони тоҷикӣ» барои донишҷӯёни низомии таҳсилоти кредитии ихтисосҳои тарҷумонӣ, забонҳои хориҷӣ ва рӯзноманигорӣ тартиб дода шуд, ки бо қарори Ҳайати мушовараи Вазорати маориф ва илм тасдиқ гардид. Бояд таъкид намуд, ки бинобар сабаби дар буҷети Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ нагардидани маблағ ҷиҳати наشري адабиёти таълимӣ барои донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ наشري онҳо аз ҳисоби маблағҳои муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва ё аз ҳисоби маблағҳои шахсии муаллифони сурат мегирад.

Дар кафедраи забонҳои тоҷикӣ ва русии Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон ба номи академик М.Осимӣ «Силлабуси забони тоҷикӣ» таҳия ва ба ҳамагон пешниҳод карда шуд, ки он масоили имло, ҳуҷҷатнигорӣ, луғатомӯзӣ ва ғайраро дар бар гирифтааст.

Дар Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон низ барномаи таълимии (силлабус) низомии кредитӣ барои омӯзиши забони тоҷикӣ таҳия гардида, дар оғози соли таҳсили 2012-2013 тасдиқ карда шуд.

IV. ЧОРАБИНИҲОИ ТАШКИЛӢ

Банди 1 (муҳлат 2012-2016) Натиҷаи иҷро:

Таҳия ва ҳамгунсоии истилоҳот яке аз масъалаҳои муҳим дар роҳи рушди забони давлатӣ ба шумор меравад. Дар ин ҷода танҳо дар сурати таъмини ҳамкории муназзами институтҳои илмӣ тадқиқотӣ ва мақомоти мухталиф метавон муваффақ шуд. Аз ин рӯ, Кумитаи забон ва истилоҳот бо мақсади татбиқи тадбирҳои муассир барои ташаккули забони тоҷикӣ ҳамчун забони илм ва танзими истилоҳот дар тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷомеа таъсиси Шӯрои ҳамгунсоии истилоҳотро аз ҳисоби олимони варзидаи соҳаҳои мухталифи илм ба Ҳайати мушавара пешниҳод намуд. Дар натиҷа бо қарори Ҳайати мушавараи Кумитаи забон ва истилоҳот аз зумраи олимону муҳаққиқони соҳаҳои мухталиф Шӯрои ҳамгунсоии истилоҳот таъсис дода шуд, ки он аз 3 гурӯҳ ва 19 бахш иборат аст. Ҳоло дар ҳайати Шӯро (бо намоёндагӣ аз вазорату идораҳо, мактабҳои олӣ ва пажӯҳишгоҳҳои илмӣ таҳқиқотӣ) зиёда аз 100 нафар муҳаққиқон фаъолият доранд. То ба имрӯз қори Шӯрои ҳамгунсоии истилоҳот муназзам ба роҳ монда шудааст. Дар ҳамкорӣ бо ҳайати Шӯрои мазкур дар ин давра зиёда аз 20 фарҳангномаҳои соҳавӣ мавриди баррасӣ қарор дода шуд. Аз ҷумла:

- «Луғати русӣ-тоҷикии коргузори барои мутахассисони хизмати давлатии ташхиси тиббӣ иҷтимоӣ» (Ҳадамоти давлатии ташхиси тиббӣ иҷтимоӣ Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон);
- «Луғати тафсирии истилоҳоти генетика, селекция ва ситогенетикаи растаниҳо» (Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон);
- «Луғати мухтасари русӣ-тоҷикӣ-қирғизӣ» (Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон);
- «Луғати русӣ-тоҷикии нав» (Новый русско-таджикский словарь) (Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон);
- «Луғати мухтасари тоҷикӣ-русӣ-ӯзбекӣ-англисӣ» (Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон);
- «Луғати мухтасари тафсирии русӣ-тоҷикии истилоҳоти муҳосибӣ» (Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон);
- «Луғати истилоҳоти бонкӣ-молиявӣ ба забонҳои англисӣ-русӣ-тоҷикӣ» (Донишгоҳи славянии Россия - Тоҷикистон);
- «Фарҳанги русӣ-тоҷикии истилоҳоти технологияи ниғаҳдорӣ ва коркарди маҳсулоти кишоварзӣ»;
- «Фарҳанги тафсирии истилоҳоти сиёсатшиносӣ»;
- «Фарҳанги истилоҳоти тиббӣ»;
- «Фарҳанги тафсирии истилоҳоти стандартҳои фаъолияти аудиторӣ»;
- «Луғати русӣ-тоҷикии истилоҳоти нассочӣ»;
- «Истилоҳоти сохтмон ва меъморӣ»;
- «Фарҳанги тафсирии истилоҳоти биёбоншавӣ»;
- «Фарҳанги тоҷикӣ-англисӣ-русӣ, русӣ-тоҷикӣ-англисӣ» (дар ду ҷилд);
- «Луғати калима ва ибораҳои иқтисодӣ бозоргонӣ» (Донишқадаи иқтисод ва савдои Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон).
- «Луғати англисӣ – русӣ- тоҷикии иқтисодӣ (барои соҳибкорон). Хуҷанд-2014., (Донишқадаи иқтисод ва савдои Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон);

- «Луғати русию тоҷикии истилоҳот оид ба усули муҳофизати биологии растаниҳо» (Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шотемур);

- фарҳангномаи «Технологияи нигоҳдорӣ ва коркарди маҳсулоти кишоварзӣ», «Луғати тафсирии соҳаи чорводорӣ», Луғати тафсири зироаткорӣ ва истеҳсоли хӯроки чорво, Луғати «Усули биологии муҳофизати растаниҳо» (Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шотемур);

- Фарҳанги дузабонаи яғнобӣ-тоҷикӣ дар ҳаҷми 279 саҳ.ва Фарҳанги сезабонаи яғнобӣ-тоҷикӣ-англисӣ дар ҳаҷми 435 саҳ.таҳия ва нашр шудаанд, ки мураттиби онҳо С.Мирзоев мебошад.

Қобили тазаккур аст, ки дар вазорату идораҳо ва ташкилоту муассисаҳо низ марҳила ба марҳила барои танзими истилоҳоти соҳавӣ тадбирҳои мушаххас андешида мешавад. Чунончи, дар Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади ҳамгунсозии истилоҳоти соҳавӣ дар ҳамкорӣ бо факултети фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон «Луғати тафсирии русӣ ба тоҷикии калимаю ибораҳои соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ» таҳия мегардад.

Дар Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Луғатномаи истилоҳоти соҳаи иқтисодӣ», ки аз ҷониби Сарредаксияи илмӣ Энсиклопедияи миллии тоҷик таҳия гардидааст, инчунин «Луғати истилоҳоти иқтисодӣ», «Луғати муосири истилоҳоти иқтисодӣ» нашр гардида, ба тамоми кормандони вазорат барои истифода дастрас карда шудааст.

То имрӯз 3 фарҳанги истилоҳоти соҳаи нақлиёт дар риштаи истилоҳоти роҳи оҳан, роҳдорӣ ва нақлиёт ба таъъ расидааст. Дар саҳифаҳои рӯзномаи соҳавии Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон – «Нақлиёт» гӯшаи доимии истилоҳоти бахшҳои гуногуни соҳаи нақлиёт ба нашр мерасад.

Дар Кумитаи андози назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон зимни таҳияи лоиҳаи қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Қоидаҳои андозбандии соҳибкорони инфиродие, ки дар асоси патент ё шаҳодатнома фаъолият менамоянд», «Дар бораи номгӯи воситаҳои нақлиёт, мошинаҳо ва механизмҳои худгард, воситаҳои шинокунанда ва локомотивҳои дар роҳи оҳан истифодашаванда, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб ва (ё) ба қайди давлатӣ гирифта шуда, андозбандӣ мегарданд», «Дар бораи тартиби содакардашудаи воридоти молҳо аз ҷониби шахси воқеӣ» ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқие, ки қонунгузориҳои андозро ташкил медиҳанд, истилоҳоти дар таҳрири нави Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраршуда, истифода гардид. Ин тадбир гуногунфаҳмиҳоро аз байн бурда, барои содатар гардидани қонунгузориҳои андоз мусоидат менамояд.

Бо ташаббуси бевоситаи вазири корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон генерал-лейтенанти милитсия Р.Ҳ. Раҳимов ҷиҳати ба танзим даровардан ва ҳамгун сохтани калимаю ибораҳои ҳуқуқшиносӣ «Луғати мухтасари истилоҳоти соҳавӣ» ба забони тоҷикӣ тартиб дода шуда, барои мувофиқа ба вазорату идораҳои гуногуни ҷумҳурӣ ирсол карда шудааст.

Дар Академияи Вазорати корҳои дохилӣ дастури таълимии «Омӯзиши риштаи ҳуқуқ», ки фарогири намунаи ҳуҷҷатҳои марбут ба фаъолияти кормандони мақомоти корҳои дохилӣ мебошад, дастраси кормандони ҷузъу томҳои мақомоти корҳои дохилӣ шудааст.

Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2013 «Фарҳанги имлои забони тоҷикӣ»-ро дар ҳаҷми зиёда аз 65 ҳазор истилоҳот ва Маркази миллии қонунгузориҳои назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2015 «Фарҳанги русӣ ба тоҷикии истилоҳоти ҳуқуқ»-ро дар ҳаҷми зиёда аз 10 ҳазор истилоҳоти ҳуқуқӣ омода ва нашр намудааст.

Оид ба иҷрои б.1 фасли 4-и Нақша чорабиниҳо дар КВД «Ҳоҷагии манзилию каммунали» аз аввали моҳи январ то 20-уми ноябри соли 2014 аз корхона 1282 мактуб содирот шудааст, ки ҳамаи онҳо аз ҷониби мутасадди Қонуни забон аз назар гузаронида шуда, таҳрир дидаанд.

Ҳамзамон, чиҳати танзим ва ҳамгунсозии истилоҳоти соҳавӣ (банди 1 Нақша), дар Академияи Вазорати корҳои дохилӣ бо Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон робитаи зич дошта, бевосита бо мутахассисони Кумитаи мазкур ҳамкорӣ менамояд.

Чунончӣ, моҳи апрели соли қорӣ дар Академияи Вазорат бо корманди Кумита Аҳмадова Н. бо ҳайати шахсӣ оид ба мавзӯи “Истилоҳот ва корбурди он дар забон” вохӯрӣ багузор гардид.

Дар соли 2015 дар ҳамкорӣ бо ҳайати Шӯрои ҳамгунсозии истилоҳот фарҳангҳои зерин мавриди баррасӣ қарор дода шуданд:

1. «Луғатитоҷикӣ ба англисӣ ва англисӣ ба тоҷикӣ + Грамматика» (аз нашриёти «Пойтахт», иборат аз 7164 истилоҳ);
2. «Фарҳанги русӣ ба тоҷикии истилоҳоти соҳаи ҳуқуқ» (аз Маркази миллии қонунгузори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, иборат аз 10 425 истилоҳ);
3. «Истилоҳоти анатомӣ» (аз Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино, иборат аз 6510 истилоҳ);
4. «Луғати русӣ-тоҷикии тарроҳӣ (барои факултети дизайнерӣ), (аз Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон, иборат аз 867 истилоҳ);
5. «Вожаномаи русӣ-тоҷикии соҳаи занбӯриасалпарварӣ» (аз Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон, иборат аз 1238 истилоҳ);
6. «Луғати истилоҳоти соҳаи энергетика» (аз Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик Муҳаммад Осимӣ, иборат аз 6583 истилоҳ);
7. «Фарҳанги физикии русӣ ба тоҷикӣ» (аз Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, иборат аз 34030 истилоҳ);
8. «Луғати русӣ-тоҷикии насосӣ» (аз Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик Муҳаммад Осимӣ, иборат аз 15127 истилоҳ, 2 маротиба);
9. «Фарҳанги мухтасари истилоҳоти умумитехникӣ» (русӣ-англисӣ-тоҷикӣ) (иборат аз 6600 истилоҳ, аз Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншох Шохтемур);
10. «Фарҳанги англисӣ-русӣ-тоҷикӣ ва русӣ-англисӣ-тоҷикии истилоҳоти ғанигардонии канданиҳои ғоиданок» (иборат аз 5000 истилоҳ, муроҷиати шаҳрванд Самихов Шонаврӯз Раҳимович);
11. хулоса ба номҳои географии лоиҳаи «Атласи миллии Тоҷикистон» (аз Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, иборат аз 551 истилоҳ);
12. пешниҳоди хулоса ба забони матни рекламаҳои Ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуди «ТАГ»;
13. пешниҳоди хулоса ба истилоҳи «зоир» ва «зоҳир» тибқи муроҷиати шаҳрванд Э. Мاستонзод;
14. пешниҳоди хулоса ба калимаҳои «мошин» ва «автомобил» дар асоси муроҷиати шуъбаи ҳуқуқи Дастгоҳи Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
15. пешниҳоди хулоса ба калимаҳои «стансия» ва «байторӣ» дар асоси мактуби Суди Конститусионии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муроҷиати шаҳрванд Карим Ҷӯраев;
16. пешниҳоди хулоса ба калимаҳои «гибрид» ва «гибридкунонӣ» дар асоси муроҷиати шаҳрванд Мираков Зафар, ноҳияи Сино, шаҳри Душанбе, кӯчаи Борбад 154-54;
17. хулоса ба забони матни сомонаи Корхонаи воҳиди давлатии «Тоҷинвест» (аз 10-уми июли соли 2015, №1-к/1-6/108);
18. пешниҳоди хулоса оид ба «Номгузори тартиби нави номгузори кафедра ва курсҳодар ДТИКСТҶТ» (аз 30-уми сентябри соли 2015, №1-356).

Аз инҳо 2 фарҳанг тақрибан мавриди омӯзиш қарор дода шудааст. Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки ҳангоми пешниҳоди лоиҳаи Фарҳангҳо масъулон ба талаботи қабули ҳуҷҷат дар Кумитаи риоя намекунанд. Яъне дар бештари маврид муаллифон ва мураттибон бидуни хулоса ва ё тақризи мутахассисон ва қарори Шӯрои олимони донишгоҳу донишқадаҳо ба Кумитаи пешниҳод менамоянд. Ҳамчунин, агар мураттиб ё муаллиф на кам аз 3 то 7-10 сол китоби ҳудро таҳия карда бошад, мутахассиси шуъба ва аъзои Шӯрои ҳамгунсозии истилоҳот барои пешниҳоди хулосаи асоснок аз 1 то се моҳ муҳлат доранд. Мутаасссифона, чунин таҷриба барои дар сатҳи зарурӣ коркард ва роҳандозӣ гардидани истилоҳот мусоидат карда наметавонад. Бинобар ин хуб мебуд, ки вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо, Академияи илмҳо, академияҳои соҳавӣ донишгоҳу донишқадаҳо ва пажӯҳишгоҳҳои илмиву соҳавӣ бо

мақсади танзим ва коркарди истилоҳоти соҳавӣ дар ҳар семоҳа ба таври интихобӣ дар ҳаҷми аз 100 то 500 истилоҳ ба Кумита пешниҳод намоянд.

Қобили зикр аст, ки дар соли 2014 (дар соҳаҳои тиббӣ, техникӣ, занбӯрпарварӣ, техникӣ, электротехника ва электроэнергетика) 39672 истилоҳот ва дар соли 2015 (дар соҳаҳои иҷтимоӣ, ҳуқуқ, физика, энергетика ва занбӯрпарварӣ) дар ҳаҷми 99 597 истилоҳ мавриди омӯзиш ва баррасӣ қарор дода шуд, ки ин нишондод нисбат ба соли 2014 58,8% зиёд мебошад.

Банди 2 (муҳлат 2013). Натиҷаи иҷро: Аз ҷониби Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон асноди зарурӣ оид ба таъсиси фаслномаи «Забон ва истилоҳот» таҳия гардидааст. Бинобар норасоии мушкилоти молиявии Кумита фаслномаи мазкур амал наменамояд. Кумита дар нақша дорад, ки барои ҳалли мушкилоти молиявӣ лоиҳаи фаслнома ба лоиҳаи Нақшаи чорабиниҳои «Консепсияи миллии рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2017-2026» ворид намуда, ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намояд.

Бандҳои 3, 4, 5 ва 6 (муҳлат 2012-2014). Натиҷаи иҷро: То имрӯз ба хотири ҳамгунсозии истилоҳот дар ҳуҷҷатҳои махсус ва ҳуҷҷатгузори мақомоти ҳокимияти давлатӣ, тадбирҳои мушаххас андешида шудааст.

Дар Раёсати хизмати давлатӣ ва Донишқадаи тақмили ихтисоси хизматчиёни давлатӣ тамоми истилоҳоти коргузори ва ҳуҷҷатнигори ҳамгун сохта шуда, дар асоси талаботи «Дастурамали намунавии коргузори дар вазорату кумитаҳои давлатӣ ва дигар мақомоти идоракунии давлатӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, муассисаҳо, ташкилотҳо ва корхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2-юми декабри соли 2008, №585 тасдиқ гардидааст, ба роҳ монда шудааст.

Стандартсозии ҳуҷҷатҳои Агентии хизмати давлатӣ ва Донишқадаи тибқи Дастурамали коргузори дар мувофиқа бо Саридораи бойгонӣ амалӣ мегардад.

Аз ҷониби Агентии хизмати давлатӣ барои нимсолаи якуми соли 2013 аз ҷониби гурӯҳи кории Донишқадаи тақмили ихтисоси хизматчиёни давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон лоиҳаи «Фарҳанги истилоҳоти хизмати давлатӣ» омода гардида, барои таҳрири ниҳой пешниҳод шудааст.

Ҳуҷҷатҳои расмӣ соҳаи хизмати давлатӣ ба забони тоҷикӣ таҳия мегарданд. Дар мавриди аз ташкилоти байналмилалӣ ворид шудани ҳуҷҷатҳои дахлдор ба забони русӣ аз ҷониби воҳиди сохторӣ ба забони тоҷикӣ тарҷума карда мешаванд. Мукотиба бо ташкилоту созмонҳои байналмилалӣ ва чорабиниҳо тибқи талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» сурат мегирад.

Вазорати тандурустӣ танзим ва ҳамгунсозии истилоҳоти тиббиро яке аз самтҳои асосии фаъолияти коргузори худ арзёбӣ намуда, дар ин самт фармоишро «Дар бораи созмон додани гурӯҳи кории техникӣ» оид ба тарҷумаи намунаи ҳуҷҷатҳои аввалияи тиббӣ ва ҳисоботӣ, нишондодҳои (индикаторҳои) системаи тандурустӣ ба тасвиб расонидааст. Ҳоло тарҷумаи теъдоди зиёди ҳуҷҷатҳои зикршуда анҷом дода шудааст.

Вобаста ба танзим ва ҳамгунсозии истилоҳоти соҳавӣ аз ҷониби аъзоёни Шӯрои илмӣ-техникии Агентии сохтмон ва меъморӣ назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2012 барои нашри «Фарҳанги мухтасари тафсирии русӣ ба тоҷикии истилоҳоти сохтмон», ки 4500 истилоҳи сохтмониро дар бар мегирад, иҷозат дода шуд.

Қайд кардан бамаврид аст, ки дар Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои стандартсозии ҳуҷҷатҳои идорӣ, тарҷумаи расмӣ ҳуҷҷатҳои соҳавӣ ба забони давлатӣ, ташкили давраҳои омӯзиши забони давлатӣ дар дастгоҳи марказӣ ва сохторҳои он тадбирҳои муайян андешида мешаванд.

Дар Вазорат бо мақсади танзим ва ҳамгунсозии истилоҳоти соҳавӣ дар якҷоягӣ бо факултети

фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон «Луғати тафсирии русӣ ба тоҷикии калима ва ибораҳои соҳаи иҷтимоӣ» таҳия мегардад.

Дар вазорату идораҳо ва ташкилоту муассисаҳо пешбурди ҳуҷҷатҳои муҳосибӣ дар асоси Дастурамал оид ба пешбурди баҳисобгирии муҳосибӣ дар муассисаҳои буҷетӣ, ки бо фармоиши Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми декабри соли 2000, №157 тасдиқ шудааст, ба роҳ монда мешавад. Ҳисоботҳои оморӣ дар асоси намунаи тасдиқнамудаи Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон хонапури карда мешаванд.

Ҳамзамон, оид ба ҳамгунсозии баъзе ҳуҷҷатҳои махсус воҳидҳои сохтории дахлдор вазифадор карда шудаанд.

Қобили тазаккур аст, ки дар аксарияти вазорату идораҳо ва ташкилоту муассисаҳо барои тарҷумаи ҳуҷҷатҳои соҳавӣ аз забони давлатӣ корҳои зиёд ба анҷом расидаанд.

Чунончи, то ба имрӯз «Дастурамали коргузори дар Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муассисаҳои давлатӣ ва дигар корхонаву идораҳои зерсохтори он», ки меъёрҳои ягонаи нигоҳи ҳуҷҷатҳоро дар тамоми сохторҳои нақлиёти кишвар таъмин менамояд, 2 маротиба бо шумораи зиёд ба нашр расидааст.

Дар Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон шаклҳои ҳисоботҳои оморӣ ва дастурамалҳои онҳо, дастурамалҳои мансабии кормандон, фармоишҳо ва дигар ҳуҷҷатҳои соҳавии дохилӣ пурра ба забони давлатӣ омода карда шуда истодаанд. Вобаста ба гузариш аз Таснифоти умумии соҳаҳои хоҷагии халқ (ТУСХХ) ба Таснифоти умумии намуди фаъолияти иқтисодӣ (ТУНФИ) маҷмӯаи «Общий классификатор видов экономической деятельности Республики Таджикистан» ба забони давлатӣ тарҷума ва нашр карда шуд. Нашри маҷмӯаҳои даврии ҳамаи соҳаҳои омор ба забони давлатӣ ба роҳ монда шудааст.

Агентии хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонӣ дар ҳамкорӣ бо Бонки ҷаҳонӣ дар соли 2014 тарҷумаи Классификатори Аврупой мол, кор ва хизматрасонии иборат аз даҳ ҳазор мавқеи молиро ба забони тоҷикӣ ба нақша гирифтааст.

Дар соли 2013 зиёда аз 46 ҳуҷҷатҳои меъёрӣ-техникӣ оид ба нархгузори ва меъёрбандии харҷномавӣ дар сохтмон ба забони давлатӣ тарҷума гардида, ҳамаи онҳо бо фармоиши директори Агентии сохтмон ва меъморӣ назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8-уми ноябри соли 2013, №83/ф тасдиқ гардиданд.

Корхонаи воҳиди давлатии «Хоҷагии манзилию коммуналӣ» дар асоси Дастурамали намунавии коргузори дар вазорату идораҳои давлатӣ ва дигар мақомоти идоракунии давлатӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, ташкилоту муассисаҳо ва корхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон Дастурамали коргузори корхонаро таҳия ва тасдиқ намудааст. Таҳияи чунин Дастурамали намунавии коргузори барои корхонаҳои тобеи соҳа низ ба нақша гирифта шудааст, ки дар рафти таҳияи он талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» пурра риоя хоҳад гардид.

Қобили тазаккур аст, ки пас аз тасдиқи Барномаи мазкур бланкҳои мактубу фармоишҳои ташкилоту муассисаҳо, ки қаблан ба забонҳои (тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ) буданд, ба меъёрҳои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мутобиқ гардонид шуданд.

Ҳайати Фармондеҳии Гвардияи миллии дар масъалаи тарҷумаи расмӣ ҳуҷҷатҳои соҳавӣ ба забони давлатӣ чораҳои таъхирнопазир андешида, ҳуҷҷатгузори дар ҷузъу томҳои Гвардияи миллии пурра ба забони давлатӣ ба роҳ монда шудааст.

Ҷиҳати таъмини тарҷумаи расмӣ ҳуҷҷатҳои соҳавӣ ба забони давлатӣ дар ҳайати Котиботи Вазорати корҳои дохилӣ бахши тарҷумонӣ фаъолият менамояд. Санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳавӣ дар бахши мазкур таҳрир ва ба талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мутобиқ карда мешавад.

Дар ин самт аз ҷониби Маркази миллии қонунгузори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Китоби рӯйимизӣ барои истифодабарии ташкилотҳои ҷамъиятӣ бо номи «Ҳуҷҷатгузорӣ дар иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ» ба нашр расид.

Дар шӯбаи котиботи Вазорати энергетика ва саноат мутахассис оид ба тарҷумаи расмӣ ҳуҷҷатҳои соҳавӣ ба забони давлатӣ ба тариқи шартномавӣ ба кор гирифта шудааст.

Бонки миллии Тоҷикистон таҳия ва тарҷумаи расмӣ аксари ҳуҷҷатҳои ҳисобдорӣ, назорати бонкӣ, амалиёти бонкдорӣ, мактубҳои расмӣ бонкдорӣ ва дар маҷмӯъ ҳамаи фаъолияти бонкдорӣ, молиявӣ ва иқтисодиро ба забони давлатӣ анҷом додааст. Ҳамгунсозии истилоҳоти бонкдорӣ, оморӣ ва шаклҳои ҳисобдорӣ ҳисоботдиҳӣ дар низомии бонкдорӣ мамлакат идома дорад.

Қайд кардан ба маврид аст, ки бо қарори Комиссияи марказии интиҳобот ва раёйпурсӣ аз 8-уми июли соли 2014, №14 Дастурамал “ Дар бораи тартиби муайян намудани сатҳи донишани забони давлатӣ аз ҷониби номзадҳо ба аъзогии Маҷлиси милли, вакили Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, вакили Маҷлиси вакилони халқи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳри Душанбе, шаҳрҳо, ноҳияҳо ва ҷамоатҳо” тасдиқ карда шуд.

Дар Кумитаи андоз ва мақомоти ҳудудии андоз коргузори пурра бо забони давлатӣ ба роҳ монда шуда, дар ин замина варақаҳои мактубу фармоишҳо, маълумотномаву гувоҳномаҳо, санаду иқтибосҳо ва дигар ҳуҷҷатҳои коргузори танҳо бо забони давлатӣ ба тасвиб расонида,мавриди истифода қарор дода шудаанд.

Ҳамзамон, дар Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон ҳуҷҷатҳо мутобиқ ба меъёрҳои қабулгардида, бахусус дар Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Бонки милли ваАгетии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия гардида, дар Академия мутобиқи онҳо коргузори ба роҳ монда шудааст.

Дар соли 2015 дар Агентии стандартизатсия, метрология, сертификатсия ва нозироти савдои назди ҲҚТ ва марказҳои вилоятию минтақавии он, ҳамаи ҳуҷҷатҳои коргузори соҳавӣ бо забони давлатӣ тарҷума гардида, давра ба давра ҳуҷҷатҳои махсуси коргузори ба як шакл дароварда шудаанд.

Аз ҷумла, бо мақсади амалӣ намудани Барномаҳои “Таҳияи дастурамалҳои техникӣ барои солҳои 2013 ва 2016” дар Агентӣ ёздаҳ дастурамалҳои техникии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва якчанд ҳуҷҷатҳои меъёрию техникии дигар бо забони давлатӣ тарҷума гардида, мавриди истифодаи қарор дода шудаанд.

Ҳамчунин, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, лавҳаю овезаҳо ва навиштаҷоти соҳавӣ ба талаботи муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мутобиқ гардонидани шудаанд.

Ҷиҳати таъмин намудани маҳсулоти дар дохили ҷумҳурӣ истеҳсолшаванда бо борчаспҳо, нархномаҳо ва дастурамалҳо ба забони давлатӣ, бо истеҳсолкунандагон вохӯриҳо ташкил шуда, мунтазам корҳои табиғотию ташвиқоти сиёсати забони давлатӣ гузаронида мешавад.

Қайд кардан ба маврид аст, ки Дастурамали техникии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Тамғагузори маҳсулоти хӯрокворӣ” қабул карда шудааст, ки яке аз талаботи он дар борҷомаҳои маҳсулот сабт намудани маълумот дар бораи мол бо забони давлатӣ мебошад ва талаботи мазкур зерин назорати доимӣ қарор дорад.

Дар соли 2015 ба ифтихори Рӯзи забони давлатӣ дар Агентӣ ва зерсохторҳои он ҳамасола бо иштироки аҳли кормандон ва иштироки бевоситаи намояндагони Кумитаи забон ва истилоҳот доир ба паҳлӯҳои гуногуни татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», бахусус дуруст истифода бурдани калимаҳо, тарзи ҳуҷҷатгузори,

риояи талаботи Қонуни мазкур ва арҷ гузоштан ба таъриху фарҳанги миллат мизи мудаввар баргузор намуд.

Кумитаи забон ва истилоҳот, вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо ҷиҳати иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мунтазам ҳамгунсоии истилоҳотро дар ҳуҷҷатгузори махсус ва идории мақомоти давлатӣ назорат мебарад.

Банди 7(муҳлат мунтазам). Натиҷаи иҷро: Масъалаи мубрами дигар дар корбурди забони тоҷикӣ ин риояи ҳатмии меъёрҳои адабӣ дар телевизион, радио ва тамоми воситаҳои ахбори омма махсуб мешавад. Забони телевизион ва радио ҳамчун намунаи беҳтарини сабки адабӣ ва забони гуфтории меъёр доништа мешавад. Забони телевизион ва радио бояд мавриди таҳлил ва баррасии ҳамешагии мутахассисон қарор гирад ва аз натиҷаи он гузориш пешниҳод карда шавад.

Яке аз мушкилоти нигаронкунанда ин забони воситаҳои ахбори омма, бахусус забон ва сабки рӯзномаҳои озод махсуб мешавад. Дар Барнома ба риояи муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар иртибот ба ин масъала таваҷҷуҳ сурат мегирад.

Ҳамчунин, назорати иҷрои муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар фаъолияти Муассисаҳои давлатии телевизионии Шабаккаи якум, Ҷаҳоннамо, Сафина, Баҳористон, Пойтахт, радиои Ватан, радиои Тоҷик, радиои Садои Душанбе, радиои Имрӯз ва ғайра аз ҷониби мутахассисони Кумита мунтазам назорат бурда мешавад. Дар соли равон 51 барномаҳои телевизионӣ ва радиой оид ба риояи меъёри забони адабӣ бо иштироки кормандони Кумита таҳия ва пахш гардидааст. Дар соли равон чунин барномаҳои телевизионӣ мавриди экспертизаи забоншиносӣ қарор дода шудааст.

Таҳлили забони қисме аз барномаҳои телевизионии Тоҷикистон

(аз 23-юми август то 4-уми декабри соли2014)

Истилоҳҳои нодурусти истифодашуда

Номгӯи

барномаҳо

Таърихи рӯз

Истилоҳҳои дурусти пешниҳодшуда

пропускат, светафор, штраф, поварот, пешиход, велосипед

«Сафина»

«Нӯшу неш»

23 .08

роҳ додан,чароғак,ҷарима, гардиш, пиёдагард, роҳрав, гузаргоҳ, дучарха

супермаркет

«Сапедадам»

23.08

Фурӯшгоҳи бузург

шаҳрвандоне, ки дар шаҳр зиндагӣ мекунанд;

ман шаҳрванди ҳамин кӯча;

вақти обед рафтани мардум;

пирожкӣ мепазанд;

заправка.

«Сафина»

«Ҳуқм»

9.09

22.09

сокиноне, ки дар шаҳр зиндагӣ мекунанд;

ман сокини ҳамин кӯча;

вақти ба хӯроки нисфирӯзӣ рафтани мардум;

бичак (чалпак,самбӯса) мепазанд;

нуқтаи фурӯши сӯзишворӣ.

капитани команда.

«Сафина»

«Заковат»

27.09.

сардори гурӯҳ, ё ин ки сардори даста.

якташа алиш мекнем;

рафтем

«Сафина»

«Сабоҳ»

11.11

як пойро ба ҷои пойи дигар мегузorem;

шурӯъ мекунем.

фасли дай фаро мерасад;

фасли поиз фаро мерасад

«Сафина»

«Сабоҳ»

11.11

фасли зимистон, ё ин ки фасли сармо, фаро мерасад;

фасли тирамоҳи зарнисор, тирамоҳ фаро мерасад (то ин ки ба ҳамагон фаҳмо бошад).

атаплиенияҳо

таҷҳизотҳои гармидиҳанда

сангҳо дар навбати кофтуков ба вучуд омадаанд

сангҳоро ҳангоми кофтуков пайдо намуданд

аппаратура

«Сафина»

«Ошёни меҳр»

11.11

таҷҳизоти тиббӣ

дастҳоро ба пушти кала монда

«Сафина»

«Сабоҳ»

15.11

дастҳоро ба паси сар гузошта

Айёми шубоб аст.,

самасабой, конечно, комплимент,

штраф, обязательна, ...

«Сафина»

«Айёми шубоб аст»

23.11

«Шубоб» истилоҳи арабӣ аст

номгузори барномаҳо бо забони тоҷикӣ бояд сурат гиранд.

Худазхуд бегуфтугӯ, албатта, илтифот, лутф, ҷарима, ҳатман,...

таблиғот(рекламаҳо)-и Sanam, такколи, Aziza ва дигар рекламаҳо бо забони русӣ ва бо истилоҳҳои забони хориҷӣ ба бинандагон пешниҳод мешаванд.

Хилофи моддаҳои 20

ва 13-и Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мебошад.

ба анҷом пазируфтааст;

категорияи якум;

мошинҳо барои гузаштан роҳат мегарданд

Шабакаи якум «Иншооти аср»

27.10

ба анҷом расидааст;

дараҷаи якум;

мошинҳо аз роҳ бе мушкилӣ мегузаштанд

эксперименталӣ сезони ман аст;

отпуск бароям баъд истироҳат мекунам

«Баҳористо»

«1 соат»

23.08

мавсими кори ман аст;

рухсатии меҳнатӣ бароям...

мультфильм;

сериал

«Ҷаҳоннамо»

Хабари итилоотӣ

22.09

филми тасвирӣ;

силсилафилм

рабуда шудани кавкаби мошинҳои шоҳзодаи Арабистони Саудӣ

«Ҷаҳоннамо»

ахбор

17.08

рабуда шудани кавкабаи мошинҳои шоҳзодаи Арабистони Саудӣ

мошинро ҳай карда бурдааст;

ошкории ҷиноиро таъмин намудан;

ба озмун шаҳодат меод

Шабакаи якум

«сипар»

4.12

мошинро ронда бурдааст;

ҳолатҳои ҷиноятиро ошкор намуданд;

аз озмун гувоҳӣ меод

ба унвони олии ноил гаштан сода набуд;

унвахта;

гуштингпарвар ҳастанд

Шабакаи якум

«Пайки олимпӣ»

4.12

унвони олиро сазовор шудан осон набуд;

онвақта;

намуди варзиши гуштингро меписанданд

анализ кунанд;

4.12

ташхис гузаронанд;

дар поёни ҳар барномаи телевизионӣ баранда хитоб мекунад:

«ба шумо бурдбориҳои беназир орзумандем!»

Дар ҳамаи шабакаҳо

маънои калимаи «бурдборӣ» «сабр» ва «таҳаммул» аст. Масалан, агар ба ҷои истифодаи ғалати «бурдборӣ» калимаи «муваффақият» истифода мешуд, беҳтар буд.

арзи вучуд доштанд;

талаботро қаноат намекунад;

ноадолатона;

дар маъраз гузоштанд;

дар мадди аввал;

боиси тазаккур, боиси ёдоварӣ;

фаъолият бурдан, кор бурдан;

тадрис гирифтанд;

ин нуқтаро дар ёд бояд дошт;

ҳаддалимкон;

амалиёти ҷарроҳӣ;

шахсияти юридикӣ

Дар ҳамаи шабакаҳо

арзи вучуд карданд, ё вучуд доштанд;

талаботро қонеъ намекунад;

ноодилона, ё беадолатона;

ба намоиш гузоштанд;

дар навбати аввал;

қобили тазаккур, қобили ёдоварӣ, ё лозим ба ёдоварӣ;

фаъолият кардан, кор кардан;

дарс гирифтани, тадрис кардани;

ин нуктаро дар ёд бояд дошт;

ҳатталимкон;

амали ҷарроҳӣ;

шаҳси ҳуқуқӣ

дар шабакаи «Сафина» ва «Баҳористон» ҳар рӯз қариб даҳ соат барномаҳо ба забони русӣ нишон дода мешавад.

Дар

барномаҳои «Сафина» ва «Баҳористон»

як филми ҳунариву як бозии футбол қариб чор соатро дар бар мегирад, ки дар як рӯз чанд филми ҳунари аз тариқи шабакаҳои телевизионӣ пахш мегардад.

маълумоти бозоргонӣ ё табиғотӣ низ бо ду забон, қариб ки баробар пахш мешавад

Дар ҳамаи шабакаҳо

Бо дарназардошти далелҳои мазкур Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шабакаҳои телевизионӣ ҷиҳати риояи қатъии меъёрҳои забони адабӣ чунин пешниҳод менамояд:

-омӯзиши забони давлатӣ ва қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ барои кормандони шабакаҳои телевизионӣ ба роҳ монда шавад;

-назорати ҷиддии забони филмҳои тарҷумашуда;

-назорати мунтазами забони барномаҳо;

-назорати суҳанварӣ ва нутқи натоқон ва барандагони барномаҳои телевизионӣ;

-роҳандозӣ намудани тарғиб ва ташвиқи забони давлатӣ тавассути силсилаи барномаҳо ва роликҳо.

Ин иқдом аз ҷониби Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон доимӣ буда, меъёри забони воситаҳои ахбори омма мунтазам мавриди омӯзиш ва назорат қарор дорад.

Қобили тазаккур аст, ки соли равон аз ҷониби Корхонаи воҳиди давлатии кино ва видеои «Тоҷиккино» Шӯрои бадеӣ таъсис дода шуд ва намоёндаи бахши экспертизаи забоншиносии

Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳайати он шомил гардид.

Дар ҳама воситаҳои ахбори омма риояи меъёрҳои забони адабӣ ҳатмӣ буда, он тибқи муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» амалӣ карда мешавад.

Инчунин, доир ба ин масоил бо ибтикори Кумитаи телевизион ва радио дар Маркази миллии санъатҳои аудиовизуалии кино ва видео барои муҳаррирон ва нattoқони шабакаҳои давлатии телевизион ва радио бо иштироки забоншинос Б.Қамолиддинов дарси «Ҳусни баён» гузаронида шуд. Илова бар ин, Кумитаи телевизион ва радио чиҳати омӯзиши забони давлатӣ пайваста кормандони худро барои бозомӯзӣ ба курсҳои Маркази миллии санъатҳои аудиовизуалии кино ва видеои Кумита ҷалб месозад.

Банди 8 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Дар Барнома ба чигунагии забони тарҷумаҳои бадеӣ, илмӣ ва тарҷумаи филмҳо, баҳусус тарҷумаи филмҳо барои кӯдакону наврасон таваҷҷуҳи лозима сурат мегирад. Дар филмҳои ҳунарий ва осори намоишӣ бояд беҳтарин намуна ва сабки забони меъёр истифода шавад ва ин забон аз ҳама гуна унсурҳои бегона ва лаҳҷавии омиёна бояд ӯри бошад.

Бо мақсади назорати татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва бандҳои 8-и боби IV Нақшаи чорабиниҳои Барномаи рушди забони давлатӣ барои солҳои 2012-2016 корманди Кумита Шодиев Ҳайбатullo дар ҷаласаи Шӯрои бадеии Корхонаи воҳиди давлатии «Тоҷиккино» иштирок намуд. Дар ҷаласаҳои Шӯрои бадеӣ зиёда аз 112 филми аз забонҳои туркӣ, арабӣ, англисӣ ва ҳиндӣ ба забони тоҷикӣ тарҷумашуда, ки аз ҷониби студияҳои «Нурангез», «Арш», «Симо Продакшн», «Килк», «Ҳамсадо», «Тоҷикфилм», «Асар», «Манижа», «Оиша», «Аҷам филм», «Дарвоз филм» ва «Сорбон» пешниҳод гардида буданд, мавриди омӯзиш ва баррасии гурӯҳи корӣ қарор гирифтаанд.

Ҳангоми баррасӣ оид ба истифодаи калимаю ибораҳои забони адабии тоҷикӣ, ифода ва риояи меъёри забони адабӣ эроду пешниҳодҳои мушаххас манзур карда шуд. Пешниҳод ва тавсияҳои додашуда аз ҷониби студияҳои дар боло зикргардида пазируфта шуда, барои соддаю раван ва оммафаҳм гардидани забони тарҷумаи филмҳои пешниҳодшаванда саҳм гузоштаанд.

Аз ҷониби кормандони идораи «Телефилм»-и Шабакаи якуми Телевизиони Тоҷикистон 83 филм ба забони тоҷикӣ тарҷума карда шуданд.

Инчунин дар Муассисаи давлатии «Телевизиони кӯдакону наврасон-Баҳористон» як студияи дубляжи мучахҳаз бо техникаи ҳозиразамон кушода шудааст, ки дар он бештар аз 50 филмҳои мустанад, тасвирӣ ва бадеӣ ба забони тоҷикӣ тарҷума гардидаанд.

Дар давраи ҳисоботӣ идораи таҳия ва дубляжи филмҳои Муассисаи давлатии «Телевизиони Сафина» 22 филми бадеӣ ва 66 филми мустанадро тарҷума ва пахш намуд, ки давомнокии онҳо ба 2420 дақиқа ё 40 соату 30 дақиқа баробар аст. Ҳамчунин, дар давраи ҳисоботӣ филмҳои бадеии «Доғ», «Орзуи рассом» ва филмҳои «Подош» ва «Танҳой» таҳия ва пешкаши тамошобинон гардиданд. Айни замон наворбардории филмҳои бадеии «Фасли рӯъё» ва «Зани дузд» идома дорад, ки то охири сол ба анҷом мерасад.

Минбаъд ҳар моҳ дар идораи таҳия ва дубляжи филмҳои муассисаи мазкур ду филми бадеӣ ва шаш филми мустанад ба забони тоҷикӣ баргардонда мешавад.

Бандҳои 13, 14, 38 ва 39 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Кумита бо мақсади иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4 октябри соли 2011, №458 «Дар бораи тасдиқи «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» қоидаҳои мазкурро бо теъдоди 1500 нусха дар шакли китобча нашр намуд.

Бо тавсияи Кумита аз ҷониби Вазорати маориф ва муассисаҳои зерсохтори он санади мазкур

ба теъдоди 36 000 нусха ба таъъ расонида шуда, дастраси муассисаҳои таълимӣ гардид.

Боиси тазаккур аст, ки «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» дар рӯзномаи «Омӯзгори ҷавон»-и Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ ба таъъ расонида шуд. Ҳамчунин, тибқи фармони ректори Донишгоҳи мазкур Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ ба теъдоди 1000 нусха чоп карда шуда, дастраси тамоми факултету кафедраҳои таълимӣ гардонда шуд.

Ҳамчунин, «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» дар ҳафтавори «Омӯзгор», маҷаллаҳои «Маорифи Тоҷикистон», «Масъалаҳои маориф» ва рӯзномаву маҷаллаҳои тобеи муассисаҳои таълимӣ ба таъъ расонида шуданд.

Дар асоси банди 13-и Нақшаи чорабиниҳои Барномаи рушди забони давлатӣ аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон раёсату шуъбаҳои маориф, муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, миёнаи касбӣ ва олии касбӣ, ҳамчунин, он муассисаҳои таълимие, ки дар минтақаҳои ақаллиятҳои миллӣ сукунатдошта воқеанд, вазифадор карда шуданд, ки бо дарназардошти дархосту пешниҳоди ташкилоту муассисаҳо ва мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ барои таъсиси курсҳои омӯзиши забони давлатӣ мусоидат намоянд.

Қобили тазаккур аст, ки то имрӯз дар аксарияти ташкилоту муассисаҳо барои ташкили давраҳои бозомӯзии забони давлатӣ тадбирҳои мушаххас андешида шуданд.

Дар қисми низомии Раёсати қушунҳои дохилии Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ибтидои сол барои афсарону сарбозон, ки намояндагони халқияту миллатҳои гуногуни сокини ҷумҳурӣ мебошанд, давраҳои омӯзиши забони давлатӣ ташкил гардидааст. Дар Вазорат бахши тарҷумонӣ фаъолият дорад ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳавӣ пеш аз ба имзо расидан дар бахши мазкур таҳрир ва ба талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мутабиқ карда мешаванд.

Дар қисмҳои ҳарбии Вазорати мудофия барои сарбозоне, ки забони давлатиро хуб намедонанд, дарсҳои иловагӣ ташкил карда шуд. Барои хизматчиёни ҳарбии Дастгоҳи марказии Вазорати мудофия ва Ситоди генералии Қувваҳои Мусаллаҳ аз ҷониби ҳайати устодони Донишгоҳи ҳарбӣ курсҳои омӯзиши забони давлатӣ ташкил ва гузаронида шуданд.

Дар технологияҳои компютери сохторҳои Вазорат шакли электронии «Луғати тоҷикӣ-русӣ ва русӣ-тоҷикӣ» ворид карда шуда, ҳайати шахсӣ ҳангоми фаъолият аз он истифода мебарад ва ба ин васила захираи луғавии ҳудро ғани мегардонад.

Дар Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи Нақшаи чорабиниҳои тасдиқгардида курсҳои омӯзиши забони давлатӣ роҳандозӣ гардидааст. Аз ҷумла, дар КВД «Пажӯҳишгоҳи илмӣ-тадқиқотӣ ва лоиҳакашию кофтуковӣ» курсҳои доимоамалкунандаи забони давлатӣ барои мутахассисони русзабон амал дорад. Ҳамчунин, мутахассисони ҷавон дар курсҳои омӯзиши забонҳои хориҷӣ низ таҳсил менамоянд.

Ҷиҳати татбиқи Барномаи рушди забони давлатӣ ва бо дарназардошти эҳтиёҷоти мавҷуда аз соли 2011 инҷониб дар Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон курсҳои омӯзиши забони тоҷикӣ амал мекунанд. Инчунин, ба кормандони Вазорат имкон фароҳам оварда шудааст, ки малакаи забондонии ҳудро дар асоси маводи матбуоти даврӣ, адабиёт ва натиҷаҳои пажӯҳишҳои муосир баланд бардоранд.

Аз соли 2012 то ҳол дар Вазорат 8 курси омӯзиши забонҳои англисӣ русӣ бо дарназардошти забони тоҷикӣ амал мекунанд, ки дар онҳо зиёда аз 50 нафар кормандони Вазорат иштирок менамоянд. Дар роҳи татбиқи Барномаи рушди забони давлатӣ баргузории курсҳои санъати суханварӣ, маҳорати таҳлилии таҳқиқотӣ, услубшиносӣ ва амсоли ин дар солҳои 2013-2016 дар назар дошта шудааст.

Вазорати корҳои хориҷӣ аз соли 2013 сайти махсуси дохилиро ташкил намуда, бо ин роҳ маводи таълимӣ, аз қабili грамматикаи забони тоҷикӣ, луғатҳои бисёрзабона, санҷишҳо, инчунин адабиётҳои иловагиро пешкаши кормандони ҳуд мегардонад. Чунин тарзи корбарӣ бешубҳа, ба рушди забони тоҷикӣ ва беҳтарсозии сатҳи донишҳои забонии кормандон

мусоидат хоҳад кард.

Дар Маркази миллии қонунгузори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон курсҳои махсуси омӯзиши забонҳо амал мекунад. Омӯзиши «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ», талаффуз ва дастури омӯзиши забон дар Марказ дар асоси барномаи таълимӣ аз тарафи устодони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба роҳ монда шуд. Дар соли ҷорӣ кормандони Марказ тайи се моҳ ба омӯзиши забони давлатӣ фаро гирифта шуданд.

Вобаста ба банди 13-и боби IV Нақшаи чорабиниҳои Барномаи рушди забони давлатӣ бо мақсади таъмини иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати дар сатҳи зарурӣ донишҷӯи забони давлатӣ ва риояи ҳатмии муқаррароти «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» машғулиятҳои касбӣ ташкил карда шудааст.

Дар маркази таълими судяҳои назди Шӯрои адлия барои судяҳо, кормандони Дастгоҳи Шӯрои адлия, кормандони дастгоҳи судҳои шаҳри Душанбе, вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳо, судҳои иқтисодӣ ва ҷарбӣ, дарсҳои омӯзиши забони давлатӣ ва инчунин, забони англисӣ ба роҳ монда шудааст. Аз ҷумла, дар соли 2012 ба омӯзиши забони давлатӣ 140 судя ва 420 нафар кормандони дастгоҳи судҳо фаро гирифта шуданд.

Инчунин, соли 2013 дар Суди Олӣ баҳри баланд бардоштани малакаи касбӣ ва такмили ихтисос Нақшаи таълимӣ таҳия шуда, тибқи он дар як моҳ ду маротиба бо кормандони масъули Дастгоҳ семинар-машваратҳо дар мавзӯҳои вобаста ба «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» ва истифодаи истилоҳоти ҳуқуқӣ дар фаъолияти судӣ гузаронида мешавад. Кормандони масъули Дастгоҳи Суди Олӣ ба курсҳои кӯтоҳмуддати омӯзиши забонҳои тоҷикӣ, русӣ, англисӣ ҷалб карда шудаанд.

Дар Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шохтемур ҳар сол барои донишҷӯён дарсҳо иловагии фанни забони тоҷикӣ бо номи “Ҳусни хат ва ҳусни баён” гузаронида мешавад, ки устодони кафедраи “Забон ва адабиёти тоҷик” масъули он мебошанд.

Дар Донишгоҳи давлатии тибби Тоҷикистон ҳамасола курсҳои омӯзиши меъёрҳои забони давлатӣ барои омӯзгорон ва кормандони донишгоҳ таъсис дода шудааст.

Дар мақомоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон омӯзиши забони давлатӣ ва «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» барои кормандони мақомоти мазкур гузаронида шуд.

Дар Муассисаи давлатии «Маркази таълимӣ, бозомӯзӣ ва такмили ихтисоси кадрҳо»-и Саридораи геологияи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мунтазам омӯзиши забони давлатӣ барои кормандон ба роҳ монда шудааст.

Дар Вазорати корҳои хориҷӣ барои кормандони Дастгоҳи марказии Вазорат аз ҷониби омӯзгори маркази омӯзиши забонҳо ҳар ҳафта се маротиба бо мақсади баланд бардоштани малакаи дониши кормандон дарсҳо ташкил гардидаанд, ки онҳо натиҷаҳои назаррас дода истодаанд.

Дар курсҳои мазкур дар як вақт 50 нафар кормандони дастгоҳи маркази ба омӯзиши забони давлатӣ фаро гирифта шудааст.

Дар Агентии стандартизатсия, метрология, сертификатсия ва нозироти савдои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон омӯзиши забони давлатӣ барои мутахассисони ғайритаҷриба ба роҳ монда шудааст.

Дар Иттифоқи Тоҷикматлубот, муассисаҳои таълимии он- Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон, Донишқадаи иқтисод ва савдои шаҳри Хучанд ва Литсеи Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон омӯзиши забони давлатӣ пурра ба роҳ монда шудааст.

Дар Прокуратураи генералӣ омӯзиши Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ ташкил гардида, барои такмили забондонии кормандон шароити мусоид фароҳам оварда шудааст. Инчунин, дар

Маркази такмили ихтисоси кормандони мақомоти прокуратураи ҷумҳурӣ омӯзиши забонҳои тоҷикӣ, англисӣ ва русӣ низ ташкил карда шадааст.

Баъди ворид шудани Барномаи рушди забони давлатӣ дар Гвардияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон омӯзиши забони давлатӣ ба барномаи таълимии фанни тарбияи ватандӯстӣ ворид карда шуд. Ба Барномаи таълимӣ зиёда аз 10 мавзӯӣ вобаста ба омӯзиши забони давлатӣ, аз ҷумла омӯзиши «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» ба он ворид гардид, ки дар асоси он дар ҷузъу томҳои Гвардияи миллии бо ҳамаи гурӯҳҳои хизматчиёни ҳарбӣ машғулиятҳо ташкил ва гузаронида мешаванд.

Дар Ширкати саҳомии холдингии кушодаи «Барқи тоҷик» курсҳои омӯзиши забони тоҷикӣ ташкил шуда, ҳамаи кормандони русзабон ба омӯзиши забони давлатӣ фаро гирифта шудаанд.

Қобили тазаккур аст, ки дар ҳамаи курсҳои такмили ихтисоси хизматчиёни давлатӣ аз ҷониби Донишкадаи такмили ихтисоси хизматчиёни давлатӣ мавзӯи «Имлои забони тоҷикӣ ва риояи он дар коргузориҳои мақомоти давлатӣ» омӯзонда мешавад.

Аз ҷумла, дар соли 2012 тибқи Нақшаи чорабиниҳо аз ҷониби кафедраи забонҳои Донишкадаи такмили ихтисоси хизматчиёни давлатӣ омӯзиши «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» барои кормандони Раёсати хизмати давлатӣ ба миқдори 20 соат ва дар тӯли ду моҳ ба роҳ монда шуд. Ҳамчунин, дар магистратураи Донишкада фанни забони тоҷикӣ дар ҳаҷми 32 соат дарс дода мешавад.

Дар Раёсати хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон курси омӯзиши забони давлатӣ барои кормандон дар ҳаҷми 20 соат дар моҳҳои июл-август соли 2012 ташкил гардида, дар он «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» тартиби коргузорию ҳуҷҷатнигорӣ, истилоҳоти маъмули хизмати давлатӣ, тартиби таҳияи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ омӯзонда шуд.

Мавзӯи мазкур дар курсҳои такмили ихтисоси хизмати давлатӣ низ омӯзонда мешавад. Инчунин, модули таълими омӯзиши Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016 таҳия шудааст.

Дар Донишкадаи такмили ихтисоси хизматчиёни давлатӣ моҳҳои январ-феврари соли ҷорӣ омӯзиши Қоидаҳои мазкур дар курси такмили ихтисос барои мутахассисони хадамоти кадрӣ мақомоти марказии ҳокимияти иҷроия дар мавзӯи «Татбиқи қонунгузориҳои хизмати давлатӣ дар мақомоти давлатӣ» (як ҳафта) ва дар курси азнавтайёркунӣ барои хизматчиёни давлатии мақомоти марказии ҳокимияти иҷроия дар мавзӯи «Асосҳои ҳуқуқии хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» (се ҳафта) сурат гирифт.

Соли 2013 низ дар барномаҳои таълимии курсҳои азнавтайёркунӣ ва такмили ихтисоси хизматчиёни давлатӣ омӯзиши «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» ҷой дода шудааст.

То имрӯз омӯзиши «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» дар вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо, мақомоти қудратӣ васеъ ба роҳ монда шудааст. Чунинчун, дар солҳои 2012-2013 машғулиятҳо барои омӯзиши «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» дар Шӯрои адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маркази миллии қонунгузориҳои назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Гвардияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентии сохтмон ва меъморӣ назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентии стандартизатсия, метрология, сертификатсия ва нозироти савдои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Саридораи геологияи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо иштироки аъзои гурӯҳи кории имло баргузор гардиданд.

Бо дархости Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон 14 феврари соли равон бо кормандони вазорат ва зерсохторҳои он машварат доир ба «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» баргузор гардид.

Дар бархе аз мақомот ба ин масъала таваҷҷуҳи хоса сурат гирифтааст. Ҳамчунон ки Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон тазаккур додааст, дар воқеъ, риояи «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» дар коргузори Вазорат ва муассисаҳои зерсохтори он яке аз масъалаҳои мавриди нигаронӣ боқӣ монда, роҳбарияти ин муассиса пайваста ба масъулин ҷиҳати ба талаботи «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» мутобиқ намудани асноди коргузорӣ супоришҳои алоқаманд ирсол менамояд. Масъалаи мавриди назар дар дастури роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 5 феввали соли 2013, №30/10-2, ки унвонии вазорату идораҳо ва мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ низ бевосита зикр гардидааст.

Аз ҷониби Кумитаи занон дар чор ноҳияи шаҳри Душанбе, ноҳияҳои Рӯдакӣ, Ваҳдат, Файзобод, шаҳри Норақ ва ноҳияҳои Мӯъминободу Ёвони вилояти Хатлон, шаҳрҳои Исфара, Конибодом, Истаравшан, Хучанд ва ноҳияи Мастҷоҳи вилояти Суғд, ноҳияҳои Рашт, Нуробод ва Тавилдара дар байни аҳоли, хусусан дар байни занону духтарон масъалаҳои омӯзонидани забони давлатӣ ба фарзандон, омӯзиш, эҳтиром нисбат ба забони модарӣ ва гиромидошти он, ба таҳсил фаро гирифтани духтарон, суҳбату вохӯриҳо гузаронида шуд.

Дар шаҳраки 64, 65, маҳаллаҳои Шодиёна ва Маърифати ноҳияи Фирдавсӣ барои духтарону бонувон курсҳои кӯтоҳмудати омӯзиши забони тоҷикӣ таъсис дода шудаанд, ки дар онҳо омӯзгорони мактабҳои таҳсилоти умумии №77, 78, 17, 18, 45 таълим медиҳанд.

Дар аксари мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо низ масъалаи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» бо иштироки хизматчиёни давлатӣ мавриди баррасӣ қарор дода мешавад.

Дар Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Хатлон ва шаҳру ноҳияҳои он, идораҳо, корхонаҳо ва ташкилоту муассисаҳои вилоятӣ давраҳои омӯзиши забони давлатӣ ташкил карда шуд, ки олимони соҳаи забоншиносӣ оид ба риояи меъёрҳои «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» дарсҳои омӯзишӣ гузарониданд.

Тибқи речаи таҳиягардидаи Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон дар идораву муассисаҳои вилоят таҳти намояндагии шахсони соҳибхитос омӯзиши «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» баргузор гардид. Ҳамзамон дар маркази ноҳияи Мурғоб барои шахсони алоҳида низ курсҳои омӯзиши забони давлатӣ ташкил гардид.

Тибқи талаботи банди 39 ҷиҳати ташкили омӯзиши «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» дар ноҳияи Варзоб панҷшанбеи ҳар ҳафта дар маҷлисгоҳи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳия рӯзҳои бозомӯзӣ барои кормандони ташкилоту идораҳо ба роҳ монда шудааст, ки дар баробари омӯзиши санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» ба иштирокдорон дарс дода мешавад. Ҳамзамон дар соли 2012 курси 10-рӯзаи «Зан роҳбар» ташкил шуда, ба шунавандагони он дарси «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» омӯзониданида шуд.

Кумитаи забон ва истилоҳот «Фарҳанги имлои забони тоҷикӣ»-ро бо замимаи «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» бо дастгирии Президенти кишвар ба теъдоди 15 000 (понздаҳ ҳазор нусха) ба нашр расонд.

Ҳамчунин, оид ба иҷрои муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва меъёрҳои «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» бо иштироки кормандони Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Дастгоҳи Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Палатаи савдо ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Китобхонаи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Бозрасии давлатии автомобилии шаҳри Душанбе ва донишгоҳу донишқадаҳо машварату мулоқотҳо баргузор гардид.

Банди 15 (муҳлат 2012-2013). Натиҷаи иҷро: Санҷиш ва омӯзиши вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мутобиқи Низомнома яке аз самтҳои асосии фаъолияти Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳсуб мегардад.

Дар асоси дастуру супоришҳои Президенти кишвар фаъолияти Кумита дар ин ҷода пеш аз ҳама ба ислоҳи лавҳаю навиштаҷоти ғалат ва танҳо ба забонҳои бегона мураттабгардидаи муассисаҳои савдо ва хизматрасонии шаҳри Душанбе равона карда шуд. Бо ин мақсад Кумита дар давоми соли 2012 4 маротиба гурӯҳҳои корӣ таъсис дода, дар маҷмӯъ 195 ташкилоту муассиса мавриди санҷиш қарор гирифтанд.

Чунончи, дар асоси Фармоиши раиси Кумита аз 17 апрели соли 2012 №16 аз ҷониби гурӯҳи корӣ вазъи иҷрои моддаҳои 13,18 ва 20 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 18 то 27 апрели соли 2012 дар муассисаҳои савдо ва марказҳои хизматрасонии зерини ноҳияи Шоҳмансур мавриди санҷиш қарор дода шуд (Номи муассисаҳо дар шакле, ки рӯзи санҷиш ба қайд гирифта шудааст, бо дарназардошти муҳолифатҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва ғалатҳои ҷойдошта оварда мешавад):

1. Қаҳвахонаи ЭЛИТ воқеъ дар кӯчаи Айни 27.
2. Мағозаи КОРОЛЕВА воқеъ дар кӯчаи Лоҳутӣ 12.
3. Мағозаи КОРЕАНА воқеъ дар кӯчаи Айни 29.
4. Мағозаи «ALARA» воқеъ дар кӯчаи Айни 29.
5. Мағозаи ОДЕВАШКА воқеъ дар кӯчаи Айни 29/9.
6. Мағозаи MELAVITCHA воқеъ дар кӯчаи Айни 27.
7. Мағозаи БАХТ воқеъ дар кӯчаи Айни 27.
8. Қаҳвахонаи УЙГУРКА воқеъ дар кӯчаи Айни 46.
9. Маркази бизнес СОЗИДАНИЕ воқеъ дар кӯчаи Айни 48.
10. faberlic воқеъ дар кӯчаи Айни 50/51.
11. Мағозаи хӯрокворӣ воқеъ дар кӯчаи Рӯдакӣ 50/51.
12. АМИРАВТО қисмҳои эҳтиётӣ воқеъ дар кӯчаи Айни 59.
13. Толори зебӣ ДИАНА воқеъ дар кӯчаи Айни 59.
14. ЧДММ «РОСТО» воқеъ дар кӯчаи Айни 59/1.
15. Маркази дилерии Beline воқеъ дар кӯчаи Айни 59/1.
16. Живой уголок воқеъ дар кӯчаи Айни 59/1.
17. SCHÖNLIN + воқеъ дар кӯчаи Айни 61.
18. Маркази сайёҳии VIZATOUR воқеъ дар кӯчаи Айни 61.
19. Ателье «АНЗОР» воқеъ дар кӯчаи Айни 61.
20. ФОРМУЛА УСПЕХА воқеъ дар кӯчаи Айни 61.
21. Маркази хизматрасонӣ «AKF» воқеъ дар кӯчаи Айни 65.
22. ЧДММ «ХУМРИ+К» воқеъ дар кӯчаи Айни 65.
23. Қаҳвахонаи УМЕДҶОН воқеъ дар кӯчаи Айни 69/53.
24. РЕКЛАМНОЕ АГЕНТСТВО воқеъ дар кӯчаи Айни 69/53.
25. Маркази савдо «ШОҶОНА» воқеъ дар кӯчаи Раҷабов 13.
26. Маркази таълимии Multikid воқеъ дар кӯчаи Айни 61.
27. SATURN ONLINE воқеъ дар кӯчаи Айни 50/51.

Санҷишмуқаррарнамуд, кидараксариятимуассисаҳоталаботимоддаҳои 13, 18 ва 20 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» риоя намегардад. Дарҷараёни санҷиш дар 17 муассиса муҳолифатҳои ҷойдошта ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» бартараф гардид. Барои бартараф намудани камбудии ҳола масъулони муассисаҳои идигар муҳлат дода шуд. Бодаҳолати Кумитаноми тег додизии ин муассисаҳо баномҳои хушонангиточикӣивазгардиданд ва ҳамчунин маводи интилооти барои шаҳрвандон ба забони давлатӣ пешниҳод карда шуд.

Дар асоси супоришҳои Нусха аз Протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 мартисоли

2012, №3 дармувофиқаборохбариДастгоҳиичроияиПрезидентиҶумҳурииТоҷикистонбароисанҷишивазъиичроиҚонуниҶумҳурииТоҷикистон «ДарбораизабонидавлатииҶумҳурииТоҷикистон», НусхаазПротоколимаҷлисиҲукуматиҶумҳурииТоҷикистоназ 30 октябрисоли 2009 №11, Нақшаи чорабиниҳоидбаичроидастурисупоришҳоиПрезидентимуҳтарамиҶумҳурииТоҷикистонЭмомалӣРаҳмонзимнимулоқотбамуносибатиРӯзизабонидавлатииҶумҳурииТоҷикистон (5 октябрисоли 2010) дарташкilotумуассисаҳовануқтаҳоисавдоюмарказҳоихизматрасониимаишииноҳияҳоиСмоилиСомонӣ, Шоҳмансур, ФирдавсӣваСиноишаҳриДушанбебоФармоишираисиКумитааз 8 майисоли 2012, №23 гурӯҳикоримуштаракбонамояндағйазКумитаизабонваистилоҳотиназдиҲукуматиҶумҳурииТоҷикистон, ПрокуратураигенералииҶумҳурииТоҷикистон, КумитаиандозиназдиҲукуматиҶумҳурииТоҷикистон, ХадамотизиддиинҳисорииназдиҲукуматиҶумҳурииТоҷикистон, Марказимиллиииттилоотипатентӣ, МақомотиичроияимаҳаллиихокимиятидавлатӣдаршаҳриДушанбеваноҳияҳоипойтахттаъсисдодашуд. Азҷонибигурӯҳикорӣаз 10 майто 10 июнисоли 2012 зиёдааз 80 нуқтаҳоисавдовамарказҳоихизматрасонӣдариртиботбамуқарраротимоддаҳои 13, 18 ва 20 ҚонуниҶумҳурииТоҷикистон «ДарбораизабонидавлатииҶумҳурииТоҷикистон» мавридисанҷишқароргирифт. Чунончи (Номимуассисаҳодаршакле, кирӯзисанҷишба қайдгирифташудааст, бодарназардоштимухолифатҳобаҚонуниҶумҳурииТоҷикистон «ДарбораизабонидавлатииҶумҳурииТоҷикистон» вағалатҳоиҷойдоштаовардамешавад):

1. Тарабхонаи «ДарёиЯнцзы», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 187.
2. Марказидилерӣ, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 185.
3. Интернет-кафе «Қутбнамо», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 181.
4. Қаҳвахонаи «CoffeehouseJ&P», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 181/6.
5. Нуқтаи интиқоли маблағ «ARZONmobile», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 185.
6. Интернет-кафе «Северный», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 155.
7. «Восточная шаурма», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 155.
8. ООО «Гульноз-С», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 183.
9. Мағозаи сантехникаи туркӣ ва масолеҳи рӯзғор «КАНАТ», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 175.
10. Кондитерский цех «Тысяча и одна ночь», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 187.
11. Маркази хизматрасонии «СИЁМА», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 187.
12. Мағозаи «Фирдавс», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 185.
13. Маркази таълимии «AVANGARD», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 163.
14. «Срочное ФОТО», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 157.
15. Кошонаи ҳусн «Багира», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 161.
16. Дорухонаи «Эликсир», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 163.
17. Кошонаи «Нигор», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 163.
18. ИНТЕРНЕТ КАФЕ, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 181.
19. Маркази хизматрасонӣ, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 155.
20. Кошонаи ҳусн «ТАМИРИС», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 155.
21. Қаҳвахонаи интернет «КАРРА», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 128.
22. ҶДММ «ИОНА», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 112.
23. Кафе «ARIRANG», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 96.
24. «СТОМАТОЛОГИЯ», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 185.
25. ҶДММ «Формула успеха», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 114.
26. Мағозаи «МАГНОЛИЯ», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 106.
27. «Ремонт мобильных телефонов», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 106.
28. «Срочное ФОТО», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 106.
29. Ателье «ЗИНАТ», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 91.
30. «ГАСТРОНОМ», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 88.
31. Чойхонаи «РОХАТ», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 84.
32. Толори арӯсии «ЗЕБОСАНАМ», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 96.
33. Маркази савдои «ВАҲДАТ», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 96.
34. Мағозаи «ХАЗИНА», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 85.
35. Молҳои консиларӣ «КОМУС-Т», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 93.
36. Интернет-кафе, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 134.
37. ҶДММ «Ирсол», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 155.
38. «3.7.2. CAFE», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 155.

39. Мағозаи маводи сохтмонӣ «EVRO», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 175.
40. «Маркази табобати Чин», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 155.
41. Интернет-кафе «SATURNonline», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 134.
42. КВД «Маркази ҷумҳуриявӣ иттилоот тамоюли ҷавонон «САМТ», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 112.
43. «FABERLIC», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 114.
44. «КСЕРОКОПИЯ», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 128.
45. «ФИТНЕС клуб», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 156.
46. Мағозаи «ИМПЕРИЯ», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 142.
47. Кошонаи пардаи «BLACK&WHITE», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 142.
48. Фирменная аптека «ГЕДЕОН РИХТЕР», ЧДММ «МЕДИКАЛ ФАРМА», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 128-13.
49. «Кантр.и», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 130.
50. Кошонаи ҳусн «PRESTIGE», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 142.
51. Қасри арӯсон «Шоира - люкс», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 91.
52. Хушкашӯй «White&dry», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 91.
53. «Арт салон Шодмон», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 95.
54. Бытовая техника «СИНОН», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 93.
55. Қаҳвахонаи Fastfood «Zenger», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 91.
56. Мағозаи «PLAZMA», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 87.
57. Маркази «ВИДЕО-ГИД», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 91.
58. Мағозаи «ЭЛЕГАНТbaby», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 66.
59. Қаҳвахонаи «AQUABAR», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 66.
60. Маркази ҳусн «YvesPocher», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 66.
61. Мағозаи либос «CONSjeans», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 66.
62. Қаҳвахонаи «Segafredo», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 70.
63. Маркази савдои «PRESTIGE», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 70.
64. Мағозаи «ЭЛЕГАНТ», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 66.
65. Мағозаи «STAR» HomeCollection, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 70.
66. Кошонаи ҳусн «ФАЙЗА», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 70.
67. Мағозаи атриети «LACITE», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 66.
68. Мағозаи «BESSINILaBoutique», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 66.
69. ЧДММ «VERITAS», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 112.
70. Мағозаи «IAMDIFFERENT», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 114.
71. Мағозаи таҷҳизоти сохтмонӣ «PETROTALL», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 96.
72. Маркази Лоихаи пешгирии СПИД, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 112.
73. Маркази хизматрасонии «ПОРТ САИД», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 114.
74. Мағозаи «Кайнак», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 95.
75. VipClub «ORASH», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 84.
76. Қаҳвахонаи «КРИСТАЛЛ», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 95.
77. Магазин «EBA», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 70.
78. Қаҳвахонаи «20-солагии Истиқлолият, воқеъ дар» кӯчаи Саид Носир 45.
79. Маркази интернет «WEB», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 167.
80. Олами гулҳо «Ясмина», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 89.
81. Ташкилоти ҷамъиятии «Насли ҷавони Тоҷикистон», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 112.
82. Маркази савдо «Millenium», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 181.
83. KabulGallery Кобул «Галлерея», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 89.

Дар ҷараёни санҷиш дар 66 муассиса муҳолифатҳои ҷойдошта ба муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» бартараф гардид. Ба 19 муассисае, ки номгузорӣ ва маводи иттилоотии онҳо бар хилофи муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мебошад, барои бартараф намудани камбудҳои муҳлат дода шуд. Ҳамчунин, дар давоми санҷиш Кумита барои ин муассисаҳо номҳои зебои хушроҳангро низ тавсия намуд.

Санадҳои ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ дар иртибот ба қаҳвахонаҳои «3.7.2. SAFE», марказҳои хизматрасонии «FABERLIC», «КАНТРИ», муассисаи «Хушкашӯй» ва мағозаи гулфурӯшии «ЯСМИНА» ба Прокуратураи шаҳри Душанбе ва Прокуратураи ноҳияи Исмоили Сомонӣ барои ирсол намудан ба Суди ноҳияи Исмоили Сомонӣ шаҳри Душанбе пешниҳод карда шудааст.

Дар асоси Нақшаи чорабиниҳо оид ба иҷрои дастуру супоришҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон, ки 4 октябри соли 2012 зимни мулоқот ба муносибати Рӯзи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон баён гардидаанд ва мутобиқи Фармоиши раиси Кумита аз 9 ноябри соли 2012, №65 «Дар бораи таъсиси гурӯҳи корӣ барои санҷиши вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар ноҳияҳои Исмоили Сомонӣ ва Шоҳмансури шаҳри Душанбе» вазъи иҷрои қонун аз 13 то 30 ноябри соли 2012 дар ноҳияҳои мазкур мавриди санҷиш қарор дода шуд. Ин даври санҷиш зиёда аз 80 муассисаро фаро гирифт. Чунончи(Номи муассисаҳо дар шакле, ки рӯзи санҷиш ба қайд гирифта шудааст, бо дарназардошти муҳолифатҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва ғалатҳои ҷойдошта оварда мешавад):

1. Олами гулҳо «Гулдастаи Роксалана», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 85.
2. Мағозаи «terra», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 85.
3. Фурӯшгоҳи рангҳо «TIKKURILA», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 85.
4. Мағозаи машрубот «TEQULAsunrseluorshop», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 85.
5. Олами техника, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 79.
6. Продажа мобильных телефонов, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 81.
7. Мағозаи «Шаҳзодаи форс», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 81.
8. Тарабхонаи Salaam Namaste, The Fragrance of India, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 81.
9. Мағозаи «Эмир», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 79.
10. Маркази хизматрасонии «Алоооо-express», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 79.
11. Идораи букмекерӣ, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 79.
12. Мағозаи либосҳои мардонавапояфзол «КАШМИР», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 55/1.
13. O! DIAMOND, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 55/1.
14. ГУЛҲО «Жасмин», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 37.
15. Арабская шаурма, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 37.
16. Кафе «Жасмин», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 37.
17. Таъмири телефонҳои мобилӣ, воқеъ дар кӯчаи Бухоро 37.
18. Таъмири телефонҳои мобилӣ - Салон сотовой связи «BOOM», воқеъ дар кӯчаи Бухоро 37.
19. Нуқтаи мубодилаи асъор, воқеъ дар кӯчаи Бухоро 37.
20. Майкада TheWineShop, воқеъ дар кӯчаи Бухоро 37.
21. Идораи букмекерӣ IRSOL, воқеъ дар кӯчаи Бухоро 37.
22. Олами атриёт «Лиза», воқеъ дар кӯчаи Бухоро 37.
23. Кафе «Сан-Тропе», воқеъ дар кӯчаи Бухоро 35.
24. Продуктовый магазин Biskrem, воқеъ дар кӯчаи Бухоро 35.
25. Дӯкони хӯрокворӣ, воқеъ дар кӯчаи Бухоро 37.
26. РАХШ идораи букмекерӣ, воқеъ дар кӯчаи Бухоро 37.
27. Ошхонаи миллӣ, воқеъ дар кӯчаи Бухоро 37.
28. Қаҳвахонаи МУ-МУ, воқеъ дар кӯчаи Бухоро 37.
29. Қаҳвахонаи ЧИПОЛИНО, воқеъ дар кӯчаи Бухоро 37.
30. ҶДММ «ФАРМИКО», воқеъ дар кӯчаи Бухоро 37.
31. Мағозаи атриёт «АРОМАТ», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 35.
32. Маркази интернетии «ШАҲЗОДА», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 37.
33. Кошонаи ҳусн «ИМИДЖ», воқеъ дар кӯчаи Ш. Ҳусейнзода 18-5.
34. Мағозаи молҳои рӯзгор «Новая жизнь», воқеъ дар кӯчаи

Истаравшан 15.

35. Ширкати сайёҳии «Вояж Тоҷикистон», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 35.
36. Тарабхонаи Шанхай, воқеъ дар кӯчаи Ш. Ҳусейнзода 12.
37. Мағозаи фурӯши либосҳои кӯдакона «БЕЙБИ-БУМ», воқеъ дар

кӯчаи Ш.Ҳусейнзода 25-1.

38. Кошонаи ҳусн ва меҳмонхонаи «SAAF», воқеъ дар кӯчаи

Ш.Ҳусейнзода 1.

39. ҶДММ TRANSAVIA, воқеъ дар кӯчаи Раҷабавҳо 11-26.
40. Маркази хизматрасонии «КопиЦентр-Политех», воқеъ дар кӯчаи Раҷабовҳо 13.
41. Кошонаи ҳусн «КАМЕЛИЯ», воқеъ дар кӯчаи Шевченко 44.
42. Тарабхонаи «AS-SHAM», воқеъ дар кӯчаи Раҷабовҳо 11.
43. Мағозаи «Шохона» ва Маркази хизматрасонӣ, воқеъ дар кӯчаи академик Раҷабовҳо 13.
44. Тарабхонаи «АШОКА», воқеъ дар кӯчаи Шевченко 11.
45. Мағозаи хӯрокворӣ, воқеъ дар кӯчаи Шевченко 11.
46. Мағозаи фурӯши компютерҳо «ULTRA», воқеъ дар кӯчаи Айнӣ 6.
47. Кошонаи ҳусн «BLACK», воқеъ дар кӯчаи академик Раҷабовҳо 17.
48. ҶДММ «ZebraPoligraphu», воқеъ дар кӯчаи академик Раҷабовҳо 17.
49. Табака ҷыплата, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 30.
50. Мағозаи либос «Brioni», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 30.
51. Мағозаи «diva», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 30.
52. Мағозаи «CLASSIC», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 30.
53. Маркази интернет «WWW», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 32-32.
54. Дизайн-студияи «ЛОГО-Сервис», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 32-31.
55. Каҳвахона РАНДЕВУ, воқеъ дар кӯчаи Нисор Муҳаммад 6/2.
56. Мағозаи фурӯши компютерҳо «айКом», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 32.
57. Мағозаи фурӯши пойафзол, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 9.
58. Таъмири телефонҳои мобилӣ, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 15/1.
59. Мағозаи Модная точка, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 22.
60. Ошхонаи миллии ШОҲ, воқеъ дар хиёбони Хусрави Деҳлавӣ 5.
61. Мағозаи CLIMBER, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 9.
62. Дорухонаи «ЭЛИКСИР», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 15/1.
63. Мағозаи бадеъи МОДИЛЬЯНИ, воқеъ дар кӯчаи Нисор Муҳаммад 4 а.
64. Нуқтаи хизматрасонии КСЕРОКОПИЯ, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 15/1.
65. Мағозаи Косметикаи белорусӣ, воқеъ дар кӯчаи Айнӣ 29/9.
66. Мағозаи либос MELAVitca, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 9.
67. Каҳвахонаи «DÖNER», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 1/31.
68. Мағозаи АТИҚАФУРҶШӢ, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 37.
69. Мағозаи либоси кӯдакона «Ҳабиби», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 9.
70. Мағозаи БАЗИС-Д, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 32.
71. Нуқтаи тиҷорат Пираҳан, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 30.
72. ҶДММ «Хронос», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 32.
73. БИСТРО ИРАМ, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 30.
74. Мағозаи GLADRAGS, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 32.
75. ФОТО, воқеъ дар кӯчаи А. Дониш 5.
76. Маркази хизматрасонии faberlic, воқеъ дар кӯчаи Аҳмади Дониш 5.
77. Нуқтаи фурӯши симкортҳо, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 30.
78. Ксерокопия, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 30.
79. МАРКАЗИ САВДО Evropa. TJ, воқеъ дар кӯчаи Аҳмади Дониш 19.
80. Каҳвахона GEORGIA CAFE, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 35.
81. Мағозаи либосҳои занона BOUTIQUE, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 9.
82. Ателье «ПРОСТО МАРИЯ», воқеъ дар кӯчаи Бухоро 37.
83. ХИМЧИСТКА Хушкашӯй, воқеъ дар кӯчаи Ш.Ҳусейнзода 18.

Дар ҷараёни санҷиш дар 22 муассиса муҳолифатҳои ҷойдошта ба муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» бартараф гардид. Ба 63 муассисае, ки номгузорӣ ва маводи иттилоотии онҳо бар ҳилофи муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мебошад, барои бартараф намудани камбудӣҳо муҳлат дода шудааст. Таҳлилҳои нишон медиҳанд, ки теъдоди зиёди навиштаҷоти ғалат ва лавҳаи номҳои ғайримиллии муассисаҳо бо сарфи маблағи зиёд таҳия ва насб гардидаанд. Дар ҷараёни бақайдгирии ин муассисаҳо ба талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз ҷониби мақомоти

дахлдор таваҷҷӯҳ дода нашудааст. Табиист, ки ин омил боиси ба миён омадани мушкилоти зиёд ҳангоми бартараф намудани қонунвайронкуниҳо мегардад.

Қобили тазаккур аст, дар давраи ҳисоботӣ кормандони Кумита дар 85 муассисае, ки барои бартараф намудани муҳолифатҳои ҷойдошта ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» муҳлат дода шуда буд, санҷиши такрорӣ гузарониданд.

Мутобиқи муқаррароти қисми 6 моддаи 3 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ҳангоми истифодаи забони давлатӣ риояи муқаррароти қоидаҳои имлои забони адабӣ ҳатмӣ мебошад. Ҳамчунин, қисмҳои 1 ва 2 моддаи 18 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» талаб менамояд, ки номгузори муассисаҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ, ба забони давлатӣ сурат гирад ва ҳамаи лавҳаю овезаҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба забони давлатӣ навишта шаванд. Вобаста ба ин масъала, Кумита аз Ширкати саҳомии ҳолдингии «Барқи тоҷик», Ширкати саҳомии «Тоҷиксодиротбанк», Ҷамъияти саҳомии пӯшидаи «Аввалин банки молиявии хурд» ва Ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуди «Созидание» бартараф намудани муҳолифатҳои ҷойдоштаро ба қисми 6 моддаи 3 ва қисмҳои 1, 2 моддаи 18 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар иртибот ба навиштаҷоти ин муассисаҳо тақозо намуд. Дар натиҷа, навиштаҷоти Ширкати саҳомии ҳолдингии «Барқи тоҷик» ва «Аввалин банки молиявии хурд» ба талаботи моддаҳои 3 ва 18 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мутобиқ гардонид шуданд. Масъалаи мазкур дар Ширкати саҳомии «Тоҷиксодиротбанк» ва Ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуди «Созидание» мавриди баррасӣ қарор дорад.

Ҳамчунин, дар ҳамин давра аз ҷониби кормандони Кумита вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мутобиқи Фармоиши раиси Кумита аз 14 сентябри соли 2012, №51 дар ноҳияҳои Нуробод ва Рашт мавриди санҷиш қарор гирифт. Дар ҷараёни санҷиш ба масъулони мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар ноҳияҳои мазкур ва роҳбарони ташкилоту муассисаҳо барои беҳбудӣ бахшидан дар татбиқи муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» тавсияҳои мушаххас дода шуд.

Барои риоя нагардидани муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мутобиқи моддаи 89 Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои шахсони воқеӣ ба андозаи аз понздаҳ то бист, барои шахсони мансабдор аз сӣ то чил нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷарима муайян карда шудааст.

Кумита дар соли 2012 вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро дар 195 ташкилоту муассисаи ҳудуди шаҳри Душанбе мавриди санҷиш қарор дод ва ба муассисаҳое, ки иҷрои Қонуни мазкурро таъмин нанамудаанд, баҳри бартараф намудани камбудихо муҳлат дода шуда буд.

Дар робита ба ин масъала моҳҳои апрел ва декабри соли 2013 санҷишҳои такрории гурӯҳи кории Кумита оид ба иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар иртибот ба номгузори ташкилоту муассисаҳо ва таҳияи лавҳаю овезаҳои нуқтаҳои савдо ва марказҳои хизматрасонии ноҳияҳои Исмоили Сомонӣ ва Шохмансури шаҳри Душанбе баргузор гардида, муассисаҳое, ки барои бартараф намудани камбудихо муҳлат гирифта буданд, мавриди санҷиш қарор гирифтанд.

Бо дахлати Кумита номи теъдоди зиёди ташкилоту муассисаҳо ба номҳои хушоҳанги тоҷикӣ, ба мисли «Королева» ба «Бону», «Алаға» ба «Гулдаста», «Одевашка» ба «Амина», «Олами гӯшт» ба «Мағозаи гӯштфурӯшӣ», «Бистро шарқӣ» ба «Қаҳвахонаи шарқӣ», «FUJIFILM» ба «Фуҷифилм», «FOR MEN» ба «Молҳои мардона», «Chicken» ба «Чӯчаҳо», «Ласточка» ба «Парасту», «7 континент» ба «Қитъаи 7», «BRIONI» ба «Пироҳан», «Продажа компьютеров» ба «Мағозаи фурӯши компьютерҳо», «Магазин компьютерных игр» ба «Мағозаи бозиҳои компютерӣ», «Книжный магазин» ба «Мағозаи китобфурӯшӣ», «EXCHANGE OFFICE» ба «Нуқтаи мубодилаи асъор», «Қаҳвахонаи «КАРРА» ба «Қаҳвахонаи «Сабрина», «Ясмина» ба «Ёсуман», олами гулҳо «Жасмин» ба олами гулҳои «Ёсуман», кафе «Жасмин» ба қаҳвахонаи «Ёсуман»,

«Лиза» ба «Лола», «ЧИПОЛИНО» ба «Эркинҷон», «Ателье «Просто Мария» ба «Коргоҳи дӯзандагии «Сайёра», «Новая жизнь» ба «Ҳаёти навин» ва ғ. иваз гардиданд ва ҳамчунин маводи иттилоотӣ барои шахрвандон ба забони давлатӣ пешниҳод карда шуд. Маводи иттилоотии мағозаҳои «Му-му» ва «Шоҳона», тарабхонаи «Шанхай», мағозаи фурӯши пойафзол, косметикаи белорусӣ, нуқтаҳои фурӯши симкортҳо тибқи моддаҳои 13 ва 20 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба забони давлатӣ пешниҳод гардид.

Кормандони Кумита дар ҳамкорӣ бо гурӯҳи кории назди Вазорати тандурустӣ аз 17 то 29 апрели соли 2013 вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4 октябри соли 2011, №458 «Дар бораи тасдиқи Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ», қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 юни соли 2012, №335 «Дар бораи тасдиқи Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016»-ро дар муассисаҳои тандурустии мавриди санҷиш қарор доданд:

1. Академияи илмҳои тиб.
2. Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон.
3. Донишқадаи такмили ихтисоси баъдидипломии кормандони тиббии Тоҷикистон.
4. Пажӯҳишгоҳи гастроэнтерология.
5. Пажӯҳишгоҳи тадқиқоти акушерӣ, гинекологӣ ва перинатологии Тоҷикистон.
6. Пажӯҳишгоҳи илмию клиникии стоматология ва ҷарроҳии ҷоғу рӯй.
7. Коллеҷи тиббии ҷумҳуриявӣ.
8. Маркази миллии тиббии Ҷумҳурии Тоҷикистон.
9. Маркази тиббии шаҳрӣ.
10. Маркази миллии ташхис.
11. Маркази саломатии шаҳрӣ.
12. Маркази саломатии шаҳрии №1.
13. Маркази саломатии шаҳрии №4.
14. Маркази саломатии шаҳрии №6.
15. Маркази саломатии шаҳрии №7.
16. Маркази саломатии шаҳрии №12.
17. Маркази ҷумҳуриявии клиникии бемориҳои касбӣ.
18. Маркази миллии илмӣ пайвандсозии узв ва бофтаҳои инсон.
19. Маркази ҷумҳуриявии клиникии бемориҳои чашм.
20. Маркази ҷумҳуриявии пешгирӣ ва мубориза бар зидди бемории СПИД.
21. Маркази ҷумҳуриявии клиникии бемориҳои пӯст ва узвҳои таносул.

22. Маркази ҷумҳуриявии тарзи ҳаёти солим.
23. Маркази ҷумҳуриявии мубориза бо бемориҳои тропикӣ.
24. Маркази ҷумҳуриявии клиникаи наркологии ба номи профессор М.Ғ. Ғуломов.
25. Маркази ҷумҳуриявии худмаблағгузори бемориҳои сутунмӯҳра.
26. Маркази ҷумҳуриявии илмии саратоншиносӣ.
27. Маркази ҷумҳуриявии клиникаи «Урология».
28. Маркази ҷумҳуриявии мубориза бар зидди бемориҳои сил.
29. Маркази ҷумҳуриявии кори ҳамширагӣ.
30. Маркази шаҳрии илмии эҳё ва детоксикация.
31. Беморхонаи клиникаи шаҳрии №5 ба номи академик К.Т. Тоҷиев.

Санҷиш муайян намуд, ки дар муассисаҳои зертобеи Вазорати тандурустӣ вазъи иҷрои Қонун дар сатҳи зарурӣ нест. Давраҳои бозомӯзии забони давлатӣ, ки барои кормандони соҳа хеле муҳим аст, ташкил карда нашудааст. Дар ҳуҷҷатгузорӣ ғалатҳои имлоӣ дида мешавад. То ҳанӯз ҳам дар баъзе аз муассисаҳои тандурустӣ қисме аз бланкҳои коргузорӣ ба забони русӣ истифода мегардад. Масъалаи мазкур санаи 4 июни соли 2013 дар ҷаласаи васеи Ҳайати мушовараи Вазорати тандурустӣ мавриди баррасӣ қарор дода шуд ва тибқи қарори ҷаласа ба роҳбарони муассисаҳои зертобеи Вазорат барои бартараф намудани камбудии дастури супоришҳои мушаххас дода шуд.

Кумита баррасии натиҷаи фаъолияти муассисаҳои тандурустиро дар самти бартараф намудани камбудии қойдошта аз тариқи санҷишҳои тақрорӣ ба нақша гирифтааст.

Инчунин гурӯҳи кории Кумита аз 11 июн то 29 июни соли 2013 оид ба вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016 дар шаҳрҳои Хучанд, Қайроққум ва ноҳияи Ҷаббор Расулови вилояти Суғд санҷиш гузаронид.

Дар ҷараёни санҷиш муқаррар гардид, ки аксар вақт дар таҳияи лавҳаю овезаҳо муқаррароти моддаҳои 13 ва 18 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» риоя намегардад. Чунончи, дар шаҳрҳо ва ноҳияи номбурда лавҳаю навиштаҷот ва номи ташкилоту муассисаҳо дар рӯзи санҷиш дар шакли зер ба қайд гирифта шуд:

Шаҳри Хучанд

1. СЕРЕБРО.
2. предоставляет АВИАБИЛЕТ В КРЕДИТ!.
3. ЧДММ ТКХ Хубчамъ-ООО МЗО «Хубчамъ».
4. АТЕЛЬЕ Aziz&Co.
5. РЕСТОРАН ОМАР ХАЙЯМ.
7. Дорухона АВИЦЕННА №5 АПТЕКА.

8 НУҚТАИ МУБОДИЛАИ ИВАЗИ АСЪОР «КАПИТАЛ ПЛЮС».

9. Импулс серебро.
10. CAFE ISTANBUL.
11. TOMIS СТРОИТЕЛЬНЫЕ И ОТДЕЛОЧНЫЕ МАТЕРИАЛЫ.
12. ГОСТЕХОСМОТР.
13. FIDAN Вона либосҳои занона постельное белье и полотенца.
14. AZIZA.
15. OXUS.
16. PULATOV' S SCHOOL KHUJAND.
17. GOETHE GYMNASIN.
18. БҶВОҶОН.
19. МУҲАЙЁ.
20. ҚУЯНБИРЁН.

Шаҳри Қайроққум

1. ҶДММ «МИН».
2. Чойхонаи ПОПЛАВОК.
4. Дамский салон.
5. АДРАСМАНСКИЙ ГОРНО-ОБОГАТИТЕЛЬНЫЙ КОМБИНАТ.
6. Комплекси «СОҲИЛ».
7. КОШОНАИ ХУСН Шукрона.
8. ҶДММ «ШАРҚ ОЙЛ»

Ноҳияи Ҷаббор Расулов

1. Сехи дӯзандагии Хуршида.
2. Раҳимий.
3. Ромашка.
4. Ошхонаи миллии Хумо.

5. Меҳнат фахрийси Абдуманнон Қодиров номли кӯча.

6. Фотолаборатория - рухсатсиз кирманг.

Ҳамчунин, муайян гардид, ки номҳои зиёди ташкилоту муассисаҳо бар хилофи моддаи 18 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар шуъбаи бақайдгирии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродии нозироти андозӣ шаҳри Хучанд ба қайд гирифта шудаанд. Мисол:

1. ҶДММ «Нектранс».
2. ҶДММ «Абдулаким».
3. ҶДММ «Нуркабел».
4. ҶДММ «ИЛНУР».
5. ҶДММ «САЛОМ ПЛЮС».
6. ҶДММ «ШМФ».
7. ҶДММ «ОРТЕКС».
8. ҶДММ «ҶАВОНИ И».
9. ҶДММ «АРАЛ АВТО».
10. ҶДММ «НАСУЛЛО».
11. ҶДММ «ТТМ».
12. ҶДММ «АНСИТУ».
13. ММ «КЕДР».

Санҷиш муқаррар намуд, ки бланки мактуб ва матни муҳру тамғаҳои бархе аз ташкилоту муассисаҳо ба ду забон таҳия шудаанд. Дар таҳияи баъзе аз санадҳо то ҳанӯз аз ҳуруфи тоҷикии компютерӣ истифода бурда намешавад, гарчанде компютерҳои муассисаҳо бо ҳуруфи тоҷикӣ таъмин гардидаанд.

Дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои мазкур давраҳои бозомӯзи забони давлатӣ ва омӯзиши «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» ташкил карда нашудааст.

Дар ноҳияи Ҷаббор Расулов зарурияти таъсиси марказҳои омӯзиши забони давлатӣ барои ақаллиятҳои миллӣ баръало мушоҳида мешавад.

Аз ҷониби гурӯҳи кории Кумита барои татбиқи самараноки Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва бартараф намудани камбудииҳои ҷойдошта ба масъулини шаҳрҳои Хучанд, Қайроққум ва ноҳияи Ҷаббор Расулов дар ҷараёни санҷиш тавсияҳои мушаххас пешниҳод гардид. Ҳамзамон, бартараф намудани камбудииҳои ҷойдошта аз масъулини мақомоти мазкур назорати мунтазам ва ҷиддиро тақозо менамояд.

Барои риояи талаботи моддаи 18 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар номгузори ташкилоту муассисаҳо тавсия дода шуд, ки намояндаи шуъбаи бақайдгирии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродии нозироти андоз ба ҳайати Комиссияҳо оид ба татбиқи қонуни мазкур ворид карда шавад.

Фаъолияти Комиссия оид ба татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров нисбатан хуб ба роҳ монда шудааст.

Дар баробари ин барои назорати пайгиронаи татбиқи Қонуни мазкур Кумита баргузори санҷишҳои такрориро дар вилоят зарур мешуморад.

Соли 2013 дар ҳамкорӣ бо Прокуратураи ноҳияи Исмоили Сомонӣ вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4 октябри соли 2011, №458 «Дар бораи тасдиқи Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ», қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз июни соли 2012, №335 «Дар бораи

тасдиқи Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016» дар Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Исмоили Сомонӣ, қисми мустақили 3-юми Ҳарбикунонидашудаи Ҳадамоти давлатии оташнишони ноҳияи Исмоили Сомонӣ, Маркази назорати давлатии санитарияу эпидемиологияи ноҳияи Исмоили Сомонӣ, шуъбаи маорифи ноҳияи Исмоили Сомонӣ, инчунин, 23 муассисаи савдо ва марказҳои хизматрасонии ҳудуди ноҳия маврид санҷиш қарор додашуд. Санҷиш муқаррар намуд, ки татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар ин ноҳияи пойтахт суғур ба роҳ монда шудааст.

Аз ин рӯ, гурӯҳикорӣ дар иртибот ба лавҳаю овезаҳои гузориш муассисаҳои савдо ва марказҳои хизматрасонӣ 12 санади оғоҳӣ тартиб дод, ки мутобиқи он барои бартараф намудани камбудии ҳуқуқат муқаррар гардидааст.

Санадҳои ҳуқуқвайронкунии маъмури дар иртибот ба қисми мустақили 3-юми Ҳарбикунонидашудаи Ҳадамоти давлатии оташнишони ноҳияи Исмоили Сомонӣ, Маркази назорати давлатии санитарияу эпидемиологияи ноҳияи Исмоили Сомонӣ ва Шуъбаи маорифи ноҳияи Исмоили Сомонӣ ба Прокуратураи шаҳри Душанбе ва Прокуратураи ноҳияи Исмоили Сомонӣ барои ирсол намудан ба Суди ноҳияи Исмоили Сомонии шаҳри Душанбе пешниҳод карда шудааст.

Айни замон бар асоси тавсияҳои гурӯҳикорӣ номгузориҳои «МАЛИНА» ба «МАЛИКА» иваз карда шуда, навиштаҷоти номи Тарабхонаи «JAMOL» ба «ЧАМОЛ» баргардон шуд. Ҳисномаи тарабхонаи «ЧАМОЛ» ва қаҳвахонаи «Питсерия» ба забони давлатӣ тарҷума ва пешниҳод гардид.

Дар соли 2013 Кумита дар 266 ташкилоту муассиса оид ба вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» санҷиш гузаронид, ки нисбат ба соли 2012 73 адад зиёд аст.

Дар соли 2013 ном ва маводи иттилоотии 130 ташкилоту муассиса ба талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мутобиқ гардонид шуд, ки нисбат ба соли 2012 25 адад зиёд аст.

Қобили қайд аст, ки мақомоти прокуратураи ҷумҳури аз натиҷаи санҷиш баҳри бартараф кардани камбудии қонунвайронкунии дар самти татбиқи Қонуни мазкур ошкоршуда ва сабабу шароитҳои ба содиршавии онҳо мусоидат карда 126 амр ва 44 пешниҳодро ба тасвиб расонид ва 117 нафар ба ҷавобгарии интизомӣ кашида шуда, нисбати 66 ашхос парвандаи ҳуқуқвайронкунии маъмури оғоз намуд.

Инчунин, гурӯҳи кории Кумита аз 20 то 30 декабри соли 2013 оид ба вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016 дар ноҳияҳои Кубодиён ва Шаҳритузи вилояти Хатлон санҷиш гузаронид.

Дар ҷараёни санҷиш муқаррар гардид, ки аксар вақт дар таҳияи лавҳаю овезаҳо муқаррароти моддаҳои 13 ва 18 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» риоя намегардад. Чунончи дар ноҳияҳои номбурда лавҳаю навиштаҷот ва номи ташкилоту муассисаҳо дар рӯзи санҷиш дар шакли зер ба қайд гирифта шуд:

Ноҳияи Кубодиён

1. ЧДММ АЛТЕРНАТИВА ТҶ.
2. ВУЛКАНИЗАЦИЯ.
3. БАЛАНСИРОВКА.
4. Мелкий ремонт.
5. Замен масло.
6. СТОЯНКА.
7. АВИАКАССА.

8. ЭЛЕКТРОНАЯ ПОЧТА
9. СКАНЕР.
10. СРОЧНОЕ ФОТО.
11. ALOOO express.
12. ҚУБОД-ПЛАСТ.

Ноҳияи Шаҳритуз

1. Суратгирхонаи Умедчон
2. Мағозаи фуруши атриётӣ ШАХНОЗА
3. Кошонаи Мукарама
4. Мағозаи хӯроквории САХИ
5. Свадебный салон ГУЗАЛ
6. BOSN ҚИСМҲОИ ЭҲТИЁТӢ BOSN
7. СУРАТГИРХОНА АЗИЯ
8. СУРАТИ ФАВРӢ
9. ВУЛКАНИЗАТСИЯ Балансировка
10. ТОЛОР И АРУСИИ СЕВИНЧ
11. Ҷ.Д.М.М Сино-Авицена
12. Боғи фарҳанги фароғатии ба номи Худойназаров.
13. Фаъолияти тибби хусусӣ табобати бемориҳои занона ва ташхиси

фарсафти дар шароити дармонгоҳи ҳуҷраи ташхисию машваратӣ.

14. Ошхонаи миллӣ (Қрутоб, Шашлык, Окорачка, Пелмен, тухум...).
15. Нсхабардори (...Чехоли телефонҳо, заядник, наушник.
16. Даъватномаҳо барои туй ва маракаҳо, маводҳои конселяри).
17. Ламинация телефон Сабти мусиқӣ.
18. Суратгирхонаи табассум (Сурати фаври дар 5 дақиқа).
19. Ошхона Ҷамъияти матлуботи ноҳияи Шаҳритус.
20. МХ Осиёи ордӣ.

Ҳамчунин, муайян гардид, ки номҳои зиёди ташкилоту муассисаҳо бар ҳилофи моддаи 18 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар шӯбаи бақайдгирии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродии нозироти андозии ноҳияи Қубодиён ба қайд гирифта шудаанд. Мисол:

1. ҶДММ БОЛОШАХР.
2. ҶДММ ҶАХОНГИР 2013.
3. ҶДММ ИЛХОМ-2013.
4. ҶДММ ЗАРИФА-2013.
5. ҶДММ БАХОР-5.
6. ҶДММ ҲОЧИ ДАВЛАТ.
7. ҶДММ ХАФИЗИ.
8. ҶДММ ҲОЧИ МУКИМ.
9. ҶДММ ТОЧИР-2013.
10. ҶДММ БЕХРУЗИ КАМОЛ.
11. КООПЕРАТИВИ ИСТЕҲСОЛИИ ХУЧАМАТ.
12. КООПЕРАТИВИ ИСТЕҲСОЛИИ ТАҒОЙЗОД.
13. КООПЕРАТИВИ ИСТЕҲСОЛИИ ЭШОНИ АБДУХОЛИК.
14. КООПЕРАТИВИ ИСТЕҲСОЛИИ ЧУРА АКА ҶУМАЕВ.
15. КООПЕРАТИВИ ИСТЕҲСОЛИИ ХОЧИ НАСИМА.

Ҷамъиятҳои дорои масъулиятҳои маҳдуд ва хоҷагӣҳои

деҳқони дар ноҳияи Шаҳритуз

1. КОРХОНАИ ВОҲИДИ ДАВЛАТИИ МАРКАЗИ ҶАМЪОВАРИИ

ТУХМИ ДАР НОҲИЯИ ШАХРИТУЗ

2. ҶДММ ШАХРИЁР

3. ҶДММ ҲОҶИ АБДУРАҲМОН

4. ҶДММ ЧОЙХОНАИ МУМИН

Аз ҷониби гурӯҳи кории Кумита барои татбиқи самараноки Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва бартараф намудани камбудииҳои ҷойдошта ба масъулин дар ҷараёни санҷиш тавсияҳои мушаххас пешниҳод намуд.

Барои риояи талаботи моддаи 18 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар номгузориҳои ташкилоту муассисаҳо тавсия дода шуд, ки намоёндаи шуъбаи бақайдгирии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродии нозироти андоз бо Комиссияи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ оид ба татбиқи Қонуни мазкур ҳамкорӣ намояд.

Дар таҳияи баъзе аз санадҳо то ҳанӯз аз ҳуруфи тоҷикии компютерӣ истифода бурда намешавад, гарчанде компютерҳои муассисаҳо бо ҳуруфи тоҷикӣ таъмин гардидаанд.

Дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои мазкур давраҳои бозомӯзии забони давлатӣ ва омӯзиши «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» ташкил карда нашудааст.

Дар ноҳияҳои мазкур зарурияти таъсиси марказҳои омӯзиши забони давлатӣ барои ақаллиятҳои миллӣ баръало мушоҳида мешавад.

Аз ҷониби гурӯҳи кории Кумита барои татбиқи самараноки Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва бартараф намудани камбудииҳои ҷойдошта ба масъулин ноҳияҳои Қубодиён ва Шаҳритуз дар ҷараёни санҷиш тавсияҳои мушаххас пешниҳод гардид.

Мутобиқи маълумоти Шӯрои адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2013 барои риоя нагардидани муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» бо моддаи 89 Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон 69 парванда баррасӣ карда шуда, нисбати 5 нафар огоҳӣ ва нисбати 64 нафар ҷарима таъин гардидааст. Аз маблағи умумии ҷаримаҳои таъин шуда то имрӯз 37 600 сомонӣ ба буҷети ҷумҳуриявӣ пардохт карда шудааст.

Яке аз омилҳои солиёни зиёд ғалат таҳия гардидани матни лавҳаю овезаҳо, навиштаҷоти мағозаю тарабхона ва марказҳои хизматрасонӣ танзим нагардидани фаъолияти Агентҳои рекламӣ ҷиҳати риояи талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба шумор меравад. Санҷишҳои Кумита муқаррар сохт, ки дар аксарияти тарабхонаю мағозаҳо ва нуқтаҳои хизматрасонӣ ғизонома, нархномаю номгӯи мавод ва хизматрасонӣ хилофи меъёрҳои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» тартиб дода шудааст. Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки теъдоди зиёди навиштаҷоти ғалат ва лавҳаи номҳои ғайримиллии муассисаҳо бо сарфи маблағи зиёд таҳия ва насб гардидаанд. Дар ҷараёни бақайдгирии ин муассисаҳо ба талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз ҷониби

мақомоти дахлдор таваҷҷуҳ дода нашудааст. Табиист, ки ин омил боиси ба миён омадани мушкилоти зиёд ҳангоми бартараф намудани қонунвайронкуниҳо мегардад.

Санҷиш ва омӯзиши вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мутобиқи Низомнома яке аз самтҳои асосии фаъолияти Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон махсуб мешавад.

Дар соли 2014 бо Фармоиши раиси Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 феввали соли 2014, №15 оид ба санҷиши вазъи муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016» ва супориши роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8 ноябри соли 2013, №30/10-4 ҷиҳати иҷрои бечунучарои ҳолати Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар ташкилоту муассисаҳо, нуқтаҳои савдо ва марказҳои хизматрасонии маишӣ новобаста аз шакли ташкили ҳуқуқии ноҳияҳои Сино, Исмоили Сомонӣ, Шохмансур ва Фирдавсии шаҳри Душанбе гурӯҳи кории муштарак бо намояндагӣ аз Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Душанбе, Рекламаи берунӣ ва ороиши шаҳри Душанбе, Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Сино, Исмоили Сомонӣ, Шохмансур ва Фирдавсии шаҳри Душанбе таъсис дода шуд. Аз ҷониби гурӯҳи корӣ аз 10 апрел то 11 июни соли равон зиёда аз 231 адад ташкилоту муассисаҳо, нуқтаҳои савдо ва марказҳои хизматрасонӣ дар ҳудуди ноҳияҳои Сино, Исмоили Сомонӣ ва Шохмансури шаҳри Душанбе дар иртибот ба муқаррароти моддаҳои 13, 18 ва 20 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мавриди санҷиш қарор гирифт. Чунончи (Номи муассисаҳо дар шакле, ки рӯзҳои санҷиш ба қайд гирифта шудаанд, бо дарназардошти муҳолифатҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва ғалатҳои ҷойдошта оварда мешаванд):

Ноҳияи Синои шаҳри Душанбе:

1. Минимаркет ФУРУФ Маркази савдо – Олами кудакон, воқеъ дар кӯчаи Деҳи боло 70.
2. Мағозаи PETEK, воқеъ дар кӯчаи Деҳи боло 186.
3. Озмоишгоҳи Диагностики - DIAMED laboratorī, воқеъ дар хиёбони Исмоили Сомонӣ 59а.
4. Мағозаи SERGE, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 61/1.
5. Мағозаи SH. FAYZ and Ko, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 61-1.
6. Мағозаи кӯдакони BABYSHOP, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 61/1.
7. ҶДММ Элита – Стоматология, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 68.
8. ООО Насим и Ко. “Моя семья – Оилаи ман,” воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 70.
9. Мағозаи МИНИ Элита MARKET, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 70.
10. Тарабхонаи F1, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 61/1.
11. Маркази интернетӣ PAYVAND, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 75.
12. Мағозаи техника SAMSUNG, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 75.
13. Срочное фото, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 75.
14. Маркази интернетӣ АВАНГАРД, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 75.
15. Маркази интернет RINGOBET, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 75.
16. Таъмири телефонҳо «Мобилька-82», воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 75.
17. Мағозаи САНОВБАР, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 198.
18. Кошонаи ҳусн Хюррем, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 85/1.
19. Кошонаи ҳусн Изумруд, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 83/1.
20. Мағозаи АВОМА, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 98.
21. Дорухонаи Ромашка, воқеъ дар х. Нусратулло Махсум 5.
22. Тарабхонаи Шаҳриёр, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 7.
23. Кошонаи ҳусн ЕВРОСТИЛЬ, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 71/1.
24. Кошонаи ҳусн Шаноз, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 71/1.
25. Толори мебели Белорус-Россия х. Нусратулло Махсум 73/3.
26. Маркази интернет SATURN, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 85/1.
27. Мағозаи KIDS, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ-23.

28. Тарабхонаи BELLUCCI, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 77/5а.
29. Мағозаи №227-Lady M, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ-23.
30. Мағозаи NEV YORK, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ-23.
31. Мағозаи AREZZO, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ-23.
32. Кошонаи ҳусн INFINITI, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ-23.
33. Ширкати сайёҳии СКАЙ Тур, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ-23.
34. Мағозаи Салон света, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ-23.
35. Магазин мужской одежды PARIS, воқеъ дар к. Шамсӣ-23.
36. Дӯкони ЯХМОБ – Коктейль, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ-72/9.
37. Маркази интернетии NETCITI, воқеъ дар х. Борбад 127/2.
38. АТЕЛЬЕ, воқеъ дар хиёбони Борбад 133.
39. Мағозаи АСБОБҲОИ РӯЗҒОР, воқеъ дар х. Борбад 161.
40. Мағозаи РАКСАНА, воқеъ дар хиёбони Борбад 165.
41. Маркази хизматрасонии Ксерокопия, воқеъ дар хиёбони Борбад 165.
42. Мағозаи САИД–Текстиль õzdilek, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ-23.
43. Дорухонаи Меркурий plus, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 75.
44. Мағозаи Симбод, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор.
45. Кошонаи ҳусн Александрия, воқеъ дар к. Яккачинор 144/1.
46. Кошонаи ҳусн Аимма, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 144/1.
47. Зоомагазин ALLIGATOR, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 144/1.
48. Мағозаи faberlic воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 144/1.
49. Кошонаи ҳусн Шахло, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 146/1.
50. Срочное фото, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 144/1.
51. Тарабхонаи Кабоб House, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 61/1
52. Муассисаи давлатии «Боғи ҳайвонот», воқеъ дар хиёбони Исмоили Сомонӣ 26.
53. «Боғи ҷавонон», воқеъ дар хиёбони Исмоили Сомонӣ 14.
54. Саломатии сибери, воқеъ дар кӯчаи Деҳи боло 186.
55. Мағозаи молҳои рӯзғор, воқеъ дар хиёбони Исмоили Сомонӣ 30.
56. Мағозаи хӯрокворӣ «Мухаммадҷон», воқеъ дар хиёбони Исмоили Сомонӣ 30.
57. Дӯкони рӯзнамафурӯшӣ, воқеъ дар гузаргоҳи зеризаминии Деҳи боло 187.
58. Ошхонаи бардами, воқеъ дар хиёбони Исмоили Сомонӣ 57.
59. Мағозаи «Хонаи тоза», воқеъ дар хиёбони Исмоили Сомонӣ 57.
60. Дорухонаи ҶДММ «Гулмухаммад» Пульс, воқеъ дар хиёбони Исмоили Сомонӣ 55.
61. ҶДММ «Галина» фитнес-клуб, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 61/1.
62. Мағозаи Умеда, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 61/1.
63. Мағозаи либосҳои мардона, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 61/1.
64. ҶДММ Элита Стоматология, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 68-38.
65. Ремонт ювелирных изделий Заргар, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 72/1.
66. Олами китоб ва молҳои конселярӣ, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 61/1.
67. Мағозаи Малайзия, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 71/1.
68. Мағозаи асбобҳои рӯзгор, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 71/1.
69. Шаурма по арабский, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 73/3.
70. Мағозаи детский мебель, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 61.
71. Мағозаи гулфурӯшӣ, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 73/3.
72. Толори мебели Белорус-Россия, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 73/3.
73. Дукони Мясо- гушт, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 73/3.
74. ҶДММ Маркази тарҷумонии «Баён», воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум.
75. Ашӯи конселярӣ, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 75.
76. Таъмири телефонҳо, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 75.
77. Марказӣ хизматрасонӣ Срочное фото, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 75.
78. Срочное фото +маркази интернетӣ, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 75.
79. Марказӣ интернетии Озод, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 75.
80. Срочное фото, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 75.
81. Суратгирхона AZOT, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 75.
82. Кошонаи ҳусн «Омина», воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 75.
83. Марказӣ савдои Сифат, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 126.
84. Толори мебел ROYAL - дар бинои тарабхонаи Гулдаста, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум.
85. Мағозаи Декор, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 61/1.

86. КВД Почтаи тоҷик Ксерокопия, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 98.
87. Курутобхонаи «Орзу», воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 89/1.
88. Мағозаи хӯрокворӣ, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 73/3.
89. Ксерокопия Ламинатсия, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 95/1.
90. Тарабхонаи «Шахриёр». Воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 7.
91. Срочное фото, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 73.
92. Рахш букмекерская контора, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 5/1.
93. Агенство по недвижимости воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 85.
94. Срочное фото, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 26 .
95. Ремонт обуви, воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 83/1.
96. Дорухона «Мадад», воқеъ дар хиёбони Нусратулло Махсум 83/1.
97. Кафе Камила, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 32.
98. Свежее пиво, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 26.
99. Кошонаи ҳусн Нозанин, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 28.
100. Маҷмааи савдо ва тиҷорати «Саодат», воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 23.
101. Мағозаи №255, воқеъ дар Маҷмааи Саодат, кӯчаи Шамсӣ 23.
102. Мағозаи №262, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 23.
103. Мағозаи №254, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 23.
104. Мағозаи №364, воқеъ дар кӯчаи шамсӣ 23.
105. Мағозаи №217, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 23.
106. Мағозаи №230, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 23.
107. Мағозаи №415, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 23.
108. Мағозаи №202, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 23.
109. Мағозаи №345 LOUIS VUITTON, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 23.
110. Мағозаи №353 CONS Jeans, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 23.
111. №345 Ателье мод «Мадина», воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 23.
112. Мағозаи №202, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 23.
113. Мағозаи №160 1001 Майда чуйда, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 23.
114. Маркази савдо-Супермаркет, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 23.
115. Мағозаи Салон света, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 23.
116. Мағозаи №358 Магазин мужской одежды PARIS, воқеъ дар кӯчаи Шамсӣ 23.
117. Мағозаи «МИР обуви», воқеъ дар хиёбони Борбад 161.
118. Мағозаи РАКСАНА, воқеъ дар хиёбони Борбад 165.
119. КСЕРОКОПИЯ, воқеъ дар хиёбони Борбад 165.
120. Олами сангҳо, воқеъ дар кӯчаи Бобоҷон Ғафуров 36.
121. ҶДММ ARSHAD Истеҳсоли дару тирезаҳои пластикӣ, воқеъ дар

кӯчаи Ҷаббор Расулов 41/1.

122. Мағозаи Изогам «Лайе Сазан» Шарг, воқеъ дар кӯчаи Ҷаббор Расулов 11.
123. Мағозаи масолеҳи сохтмонӣ ПАЙМОН, воқеъ дар кӯчаи Ҷаббор Расулов 11.
124. Мағозаи Бурхон, воқеъ дар кӯчаи Асадулло Ғуломов 18 а.
125. Маркази интернетӣ «OCEAN», воқеъ дар хиёбони Саъдии Шерозӣ 37/2-3.
126. Мағозаи «Симбод», воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 142/1 18 а.
127. Минимаркет ТАБ Р. ЕН, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 141.
128. Сервис центр VOLNA, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 144/1.
129. Мағозаи конселярӣ, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 144/1.
130. Дӯкони Шаурма, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 144/1.
131. Мағозаи faberlic, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 144/1.
132. Мағозаи Шоҳона, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 146/1.
133. Интернет кафе Океан, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 146/1.
134. Мағозаи хӯроквории Сарвиноз, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 146/1.
135. Кошонаи ҳусн Шахло, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 146/1.
136. Срочное фото, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 144/1.
137. Мағозаи гулҳо, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 146/1.
138. ПИЦЦА-PIZZA, воқеъ дар кӯчаи Яккачинор 144/1.
139. Мағозаи фурӯши либосҳои кӯдакона, воқеъ дар кӯчаи Нусратулло Махсум 198\$
140. Кошонаи ҳусн «Ferberlic», воқеъ дар кӯчаи Ҷомӣ-10;

141. Ателе «Мадина», воқеъ дар кӯчаи Ҷомӣ-10.

Номгузори ва маводи иттилоотии 141 муассиса бар хилофи муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мебошад, барои бартараф намудани камбудии муҳлат дода шуд. Муқаррар гардид, ки баъд аз пешниҳоди тавсияҳои Кумита ном ва маводи иттилоотии 51 муассиса ба талаботи Қонуни мазкур мутобиқ карда шудааст.

Аз ҷумла, масъулони Маркази фарҳангӣ-фароғатии Боғи ҷавонон, Боғи ҳайвонот, Мағозаи №153 (аз Маҷмааи савдо ва тиҷоратии Саодат), лавҳаву овезаҳои худро ба талаботи Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ мутобиқ намуда, номгузориҳои як қатор муассисаҳои савдо ба забони давлатӣ тарҷума ва насб гардиданд: Мағозаи Салон света (Толори ҷароғҳо), Мағозаи Изогам «Лайе Сазан» Шарғ ба МАСОЛЕҲИ СОХТМОНӢ (Истеҳсоли Эрон), ҶДММ Гулмуҳаммад-Пульс ба ҶДММ Гулмуҳаммад-набз, Мағозаи детский мебель ба Олами мебели кӯдакона, Мағозаи Симбод ба Синдбод кошонои ҳусни «Хуррем» ба «Хуррам».

Ноҳияи Исмоили Сомонӣ шаҳри Душанбе:

1. Срочное фото, воқеъ дар кӯчаи Мирзо Турсунзода 9.
2. Маркази тиббӣ-эстетикӣ «Жасмин», воқеъ дар кӯчаи Мирзо Турсунзода 13/23.
3. Маркази омузиши забонҳо ва компютер, воқеъ дар кӯчаи Пушкин 13.
4. ҶДММ «Кони Дон», воқеъ дар кӯчаи Мирзо Турсунзода 21а.
5. Меҳмонхонаи «Тоҷ палас», воқеъ дар кӯчаи Мирзо Турсунзода 21 б.
6. Кафе «Славянка», воқеъ дар кӯчаи Бухоро 28.
7. Маркази омӯзиши забонҳо ва компютер ШАФАҚ, воқеъ дар кӯчаи Пушкин 13.
8. Мағозаи «Славянка», воқеъ дар кӯчаи Бухоро 28.
9. Дорухона, воқеъ дар кӯчаи Бухоро 28.
10. Маркази интернетӣ, воқеъ дар кӯчаи Шота Руставелӣ 226.
11. Қаҳвахонаи Омар Хайям, воқеъ дар кӯчаи Бухоро 78.
12. Қаҳвахонаи F-1, воқеъ дар кӯчаи Техрон 21.
13. Қаҳвахонаи халқӣ - PUBLIEPUB, воқеъ дар кӯчаи Бохтар 2.
14. Мағозаи либосҳои мардона «Принц», воқеъ дар кӯчаи Мирзо Турсунзода 80.
15. Маҷмӯи солимгардонии «Бахт» дар Маркази равобитаи пойтахт, воқеъ дар кӯчаи Мирзо Турсунзода 27а.
16. Ширкати сайёҳӣ «Бипар», воқеъ дар к. Мирзо Турсунзода 45.
17. Белорусская косметика, воқеъ дар к. Мирзо Турсунзода 45.
18. Супермаркет «Пойтахт», воқеъ дар к. Мирзо Турсунзода 45.
19. Кошонои ҳусн «Каприз Афродиты», воқеъ дар кӯчаи Мирзо Турсунзода 45.
20. Агентии тарҷумонии «Душанбе», воқеъ дар кӯчаи Мирзо Турсунзода 45.
21. Тарабхонаи Қишлоқ, воқеъ дар кӯчаи Шириншоҳ Шоҳтемур 59.
22. Қаҳвахона Asti, воқеъ дар кӯчаи Шириншоҳ Шоҳтемур 32.
23. Ширкати сайёҳи Aspendostravel, воқеъ дар кӯчаи Шириншоҳ Шоҳтемур 32.
24. Намоишгоҳ - фурӯшгоҳ Роҳи абрешим, воқеъ дар кӯчаи Шириншоҳ Шоҳтемур 32.
25. Мир самоцветов - Файзи кӯҳсор, воқеъ дар кӯчаи Шириншоҳ Шоҳтемур 32.
26. Марказӣ савдо «БАТАН», воқеъ дар кӯчаи Маҳмадалӣ Қурбонов 24.
27. Тарабхонаи Роҳи абрешим, воқеъ дар кӯчаи Маҳмадалӣ Қурбонов 24.
28. Мағозаи СЛАДКИЙ МИР - Дунёи ширин, воқеъ дар кӯчаи Шириншоҳ Шоҳтемур 32.
29. Мағозаи хӯроквори «Аҳмадшоҳ», воқеъ дар кӯчаи Шириншоҳ Шоҳтемур 34.
30. ООО «Графика-Н», воқеъ дар кӯчаи Шириншоҳ Шоҳтемур 34.
31. Мағозаи Trend-N, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 64.
32. Мағозаи либосҳои мардона VitalliRicci, воқеъ дар х.Рӯдакӣ 66.
33. Мағозаи Элита, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 66.
34. Мағозаи либосҳо Avesto, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 66.
35. Мағозаи Элегант baby, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 66.

36. Коллексиони хонагӣ Star, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 66.
37. Қаҳвахонаи Вкус *Няшка, воқеъ дар кӯчаи Беҳзод 34.
38. Дорухонаи ШАБИР, воқеъ дар кӯчаи Мирзо Турсунзода 36.
39. Мағозаи JOMA, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 85.
40. AKdenizturkiye (коргоҳи қаннодӣ), воқеъ дар хиёбони

Рӯдакӣ 93;

41. Тарабхонаи Янсзӣ, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 187;
42. Тарабхонаи «Шаш-беш», воқеъ дар кӯчаи Карамов;
43. Филиали ЧДММ «Билайн», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 93;
44. PIZZA - ПИЦЦА, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 93;
45. Қасри арӯсон Шоира Люкс, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 93;
46. ЧДММ «ИМАЙ» (ХУАВЕЙ), воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 93;
47. Ателе Эксклюзив, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 93;
48. МХ «Хушкашӯй», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 93;
49. Мағозаи МЕХХ, воқеъ дар кӯчаи Аҳрорӣ 140/1;
50. Дорухонаи Шабир, воқеъ дар кӯчаи Бохтар 2;
51. Мағозаи гулҳо КАПРИС, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 62;
52. Мағозаи Модная точка, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 76.

Ноҳияи Шоҳмансури шаҳри Душанбе:

1. Cofee-shop Espresso, воқеъ дар кӯчаи Академик Раҷабовҳо-5.
2. Питсерияи воҳӯри, воқеъ дар кӯчаи Академик Раҷабовҳо-5.
3. Супер маркет БЕҲЗОД Маркази савдо, воқеъ дар кӯчаи Беҳзод-2.
4. Ремонт обуви, воқеъ дар кӯчаи Беҳзод-8.
5. KINTO, воқеъ дар кӯчаи Беҳзод -2.
6. Қаҳвахонаи «SHISHA», воқеъ дар кӯчаи Беҳзод-2.
7. Flydubai, воқеъ дар кӯчаи Беҳзод-2.
8. Женский одежда «Лили», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ -32.
9. ҚУВВАТ мағозаи хуроки варзиши, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ -32.
10. RINGOБЕТ ИДОРАИ БУКМЕКИРИ RINGOБЕТtj БУКМЕКЕР,

воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ -32.

11. Europe - Chronos Соат ва ҷавоҳирот, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ -32.
12. Mr. KING, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ -32.
13. Магазин «DIVA», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ -32.
14. CLASSIC женская одежда, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ -32.
15. LACITE Атриёт ва косметика, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ -32.
16.) GLAFRAGS Мағозаи молҳои занона, скидкаи арзон, воқеъ дар

хиёбони Рӯдакӣ -32.

17. Олами пойафзол, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ -32.
18. Мағозаи «Pari» TajBao. Tj., воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ -32;
19. ЧДММ «Гулмуҳаммад» Санта-русь-(2) фуруши чакана, воқеъ дар

кӯчаи Нисор Муҳаммад-4 а.

20. Чуҷаи бирён – Ҷыплёно табақа, Рыбная жарка моҳи зирбон, фарель,

воқеъ дар кӯчаи Нисор Муҳаммад-4 а.

21. ҶДММ «Трансавия» TRANSAVIA Авиатурагентство, воқеъ дар кӯчаи Нисор Муҳаммад-4 а.
22. Beauty – фасон, воқеъ дар кӯчаи Нисор Муҳаммад-4 а.
23. ГАЛЕРЕЯ, толори бадеи modigliani, воқеъ дар кӯчаи Нисор

Муҳаммад-4 а.

24. АКФ Ширкати сайёҳӣ, воқеъ дар кӯчаи Нисор Муҳаммад-4 а.
25. МАРКАЗИ САВДО ОСАФ – МИННИ МАРКЕТ, воқеъ дар

кӯчаи Нисор Муҳаммад-4 а;

26. Мағозаи гулҳои «ЖАСМИН», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ-37;
27. Қаҳвахонаи «ЖАСМИН», воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ-37;
28. ҶДММ «Тоҷикавиатур», воқеъ дар кӯчаи Ансорӣ-2;
29. Мағозаи «Москва», воқеъ дар кӯчаи Бухоро-37;
30. Маркази хидматрасонии фурӯши чиптаҳои «Авиакасса», воқеъ дар кӯчаи Лохутӣ-9;
31. Авиакасса Донавия, дар кӯчаи Лохутӣ-9\17;
32. Авиакасса Трансавиа, воқеъ дар кӯчаи Нисор Муҳаммад-4;
33. Ошхонаи «Соҳил», воқеъ дар (колхозии Россия);
34. Ошхонаи «Ҳаловат», Авҷотҳои кулобигӣ, воқеъ дар (колхозии Россия);
35. Қаҳвахонаи Одноклассники, воқеъ дар кӯчаи Ҷомӣ-10;
36. Кошонаи ҳусн «Faberlic» воқеъ дар кӯчаи Ҷомӣ-10;
37. Мағозаи «Келин», воқеъ дар кӯчаи Лохутӣ-2;
38. Тарофаи хизматрасонии «Любой Чо», воқеъ дар хиёбони Беҳзод 14.

Номгузорӣ ва маводи иттилоотии 25 муассиса бар хилофи муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» буда, барои бартараф намудани камбудҳои муҳлат дода шуд. Бо дахлати Кумитаи номи теъдоди зиёди ин муассисаҳо ба номҳои хушӯангӣ зебои тоҷикӣ, ба мисли «KINTO» ба «Қаҳвахонаи КУТАИСҶ -ХҶРОҚҶОИ ГҶРҶӢ», «SHISHA» ба «Қаҳвахонаи ШИША», «Питсерияи воҳӯри» ба «Ошхонаи воҳӯри», «Ремонт обуви» ба «Таъмири пойяфзол», Қаҳвахонаи «ЖАСМИН» ба Қаҳвахонаи «ЁСУМАН», Мағозаи гулҳои «ЖАСМИН» ба Мағозаи гулҳои «ЁСУМАН», Тарофаи хизматрасонии «Любой Чо» ба Тарофаи хизматрасонии «Ҳама Чо» иваз карда шуданд.

Аз ҷониби мақомоти судӣ дар ин давра барои риоя нагардидани муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» бо моддаи 89 Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон 23 адад парванда баррасӣ гардида, аз ин теъдод 19 парвандаи ҳуқуқвайронкунии маъмури бо баровардани қарор моҳиятан баррасӣ шуда, маблағи умумии ҷарима 81200 сомони ро ташкил медиҳад.

Дар асоси Фармоиши раиси Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10-уми июни соли 2014, №44 гурӯҳи қорӣ аз 13-ум то 14-уми июни соли қорӣ мутобиқи Таъиноти хусусии раиси коллегияи судӣ оид ба парвандаҳои граждани Судии шаҳри Душанбе Азизов Ш. О. аз 15-уми майи соли 2014 «Оид ба риоя нагардидани муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» вазъи иҷрои муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро дар Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи Аҳмади Дониши Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди санҷиш қарор дод.

Дар асоси Фармоишҳои раиси Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва татбиқи қарори

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2012, №335 «Дар бораи тасдиқи Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016» дар шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ, аз ҷумла, шаҳри Роғун ва ноҳияи Тавилдара, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Норақ, ноҳияҳои Панҷ ва Носири Хусрави вилояти Хатлон, Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Панҷакент вилояти Суғд, ҷамоатҳо, шуъбаҳои маориф, муассисаҳои таълимӣ, ташкилоту муассисаҳо, нуқтаҳои савдо, марказҳои хизматрасонии маишӣ, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ мавриди санҷиш қарор дода шудааст.

Соли равон Кумитаи забон ва истилоҳотиназди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4-уми июли соли 2014, №56 гурӯҳикорӣ аз 10-ум ва 11-уми июли соли 2014 вазъии ҷроимуқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро дар Муассисаҳои нашриявии «Маориф» ва нашриявии «Адиб»-ро маврид санҷиш қарор дод.

Гурӯҳикорӣ китобҳои дарсии «Забони тоҷикӣ» барои синфи 7 (муаллиф - Саидамир Аминов, муҳаррир - Фатҳуллоҳи Азиз), «Адабиёт тоҷик» - барои синфи 9 (муаллиф - Тӯйҷӣ Мирӣ, Суннатulloҳи Давлатзода) ва «Адабиёт тоҷик» барои синфи 8 (муаллиф Абдунабӣ Сатторзода)-ро маврид ба расиҳои экспертизаи забоншиносӣ қарор дод, ки ҷунин ғалатҳои имлоӣ ва техникаи дар китобҳои мазкур ошкор гардид:

Забони тоҷикӣ (синфи 7) Душанбе «Маориф ва фарҳанг» 2013

№

саҳифа

Шакли ғалат

Шакли дурусти калима

1.

14

калимаҳоро

калимаҳоро

2.

17

сиҳати

сиҳатии

3.

...

зири

зери

4.

38

матро

матнро

5.

41

маиби

айби

6.

40

наисед

нависед

Адабиёти тоҷик (синфи 8) Душанбе«Маориф» 2014

1.

11

соям

сояаам

2.

8

миллӣ

миллии

3.

7

VI пеш

VI-и пеш

4.

7

331 пеш

331-и пеш

5.

7

асри 1 пеш

асри 1-и пеш

6.

7

IV мелодӣ

IV-и мелодӣ

7.

16

бо пеш хост

ба пеш хост

Забони тоҷикӣ (синфи 10) Душанбе«Маориф»2014

1.

2

Ному насаби шогирд

Ному насаби хонанда

2.

12

андуҳи

андӯҳи

3.

14

гундумпая

гандумпая

4.

64

банки

бонки

5.

59

ҷаҳо

ҷойҳо

6.

13

нармӣ

нармӣ

7.

14

а сар

асар

Адабиёти тоҷик (синфи 9) Душанбе «маориф» 2014

1.

5

ҷаррори

ҷаррорӣ

Ба Муассисаи нашриявии «Маориф» тавсия дода шуд, ки баҳри амалӣ гардидани муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар коргузорӣ, лавҳаю овезаҳо, маводи иттилоотии муассисаро таҳти назорати қатъӣ қарор диҳад, инчунин таҳия ва нашри китобҳои дарсӣ, муҳовараву фарҳангномаҳо ва дигар маводи таълимӣ-методӣ пеш аз таъбу нашр бо Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқа карда шавад.

Мутобиқи Фармоиши раиси Кумита аз 4-уми июли соли 2014, №55 дар бораи санҷиши вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», иҷрои Нақшаи чорабиниҳои Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016, нусха аз Протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 марти соли 2014, №3, супориши роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8 ноябри соли 2013, №30/10-4 чиҳати иҷрои бечунучарои ҳолати Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» гурӯҳи корӣ Муассисаи нашриявии «Адиб»-ро мавриди санҷиш қарор дод.

Дар Нашриёт 35 нафар корманд фаъолият менамоянд. Масъалаи татбиқи муқаррароти Қонуни мазкур ба таври зарурӣ роҳандозӣ нагардидааст.

Комиссияи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии

Тоҷикистон» таъсис нагардидааст, супориши нусха аз Протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 март соли 2014, №3, супориши роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8-уми ноябри соли 2013, №30/10-4 дар Муассисаи нашриявии «Адиб» роҳандозӣ нашудааст.

Дар асоси фармоиши раиси Кумитаи гурӯҳҳои корӣ аз 19-ум то 20-уми августи соли 2014 вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро дар Ҷамъияти саҳомии пӯшидаи «Комрон Агрохолдинг» мавриди санҷиш қарор дод.

Дар асоси Фармоишҳои раиси Кумитаи забон ва истилоҳотиназди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 августи соли 2014, №76, 27 августи соли 2014, №77 ва аз 1-уми сентябри соли 2014, №78 гурӯҳикорӣ аз 22-юми август то 3-юми сентябри соли 2014 оид ба ҳолати иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», иҷрои Нақшаи чорабиниҳои «Барномаи рушди забони давлатӣ барои солҳои 2012-2016» ва супориши роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8 ноябри соли 2013, №30/10-4 ҷиҳати иҷрои бечунучарои ҳолати Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар ярмаркаҳои мактабӣ, марказҳои фурӯши китоб ва муассисаҳои таъъу нашри шаҳрҳои Хучанд, вилояти Суғд, Қӯрғонтеппа ва Кӯлоб, вилояти Хатлон ва шаҳри Душанбе санҷиш гузаронида шуд, ки дар он масъалаи таъъу нашр ва фурӯши лавозимоти дафтардорӣ ва мактабӣ, аз ҷумла, рӯзномаву дафтарҳо, китобҳои дарсӣ барои хонандагон, ки бо ғалатҳои имлоӣ паҳн гардидаанд, ошкор карда шуданд, ки онҳо дар тамоми кишвар ба фурӯш бароварда шудаанд.

Дар рафти санҷиш муайян гардид, ки бештари маводи дафтардорӣ ва лавозимоти мактабӣ аз ҷониби соҳибкорони номаълуми Тоҷикистон дар хориҷа бо ғалатҳои имлоӣ, техникӣ ва услубӣ нашр гардидаанд, ки барои фурӯш дар ярмаркаҳои мактабӣ, нуқтаҳои савдо, мағозаҳои китоб ва бозорҳои ҷумҳурӣ пешкаш гардидааст, ки хилофи муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мебошад. Ҳамзамон, вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар муассисаҳои таъъу нашри Корхонаи воҳиди давлатии «Матбаа»-и шаҳри Кӯлоб, вилояти Хатлон, Муассисаи «Ношир» ва «Хирадмандони Суғд»-и вилояти Суғд мавриди санҷиш қарор дода шуд.

Дар асоси фармоиши раиси Кумита аз 8-уми октябри соли 2014, №87 гурӯҳҳои корӣ аз 9-ум то 11-уми октябри соли 2014 вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро оид ба тарофаи хизматрасонии «Любой чо»-и Ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуди «Такон» (Билайн) мавриди санҷиш қарор дод.

Дар рафти санҷиш оид ба фаъолияти тарофаи хизматрасонии «Любой чо»-и ҶДММ «Такон» санади ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ тартиб дода, барои ислоҳи он муҳлат дода шуд. Аз ҷониби Ҷамъият ва намояндагӣҳои он дар саросари ҷумҳурӣ дар муҳлати кӯтоҳ калимаҳои ғалати хилофи забони меъёр ва омиёнаи тарофаи хизматрасонии «Любой чо» ба номи хушӯангӣ зебои тоҷикӣ «Ҳама чо» ислоҳ гардид. Дар баробари ин оид ба тарофаи хизматрасонии «Любой чо» ба раисҳои шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ аз ҷониби Кумита барои чораҷӯӣ мактуби расмӣ ирсол гардидааст.

Ҳамзамон, дар асоси фармоиши раиси Кумита аз 18-уми ноябри соли 2014 №108 гурӯҳҳои корӣ оид ба иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2012, №335 «Дар бораи тасдиқи «Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016» аз 20-ум то 23-юми ноябр дар Донишқадаи омӯзгорӣ Тоҷикистон (ноҳияи Рашт), аз 24-уми ноябр то 2-юми декабри соли 2014 дар ноҳияи Тоҷикобод ва аз 3-юм то 9-уми декабри соли 2014 дар ноҳияи Ҷиргатол ҷамоатҳо, шуъбаҳои маориф, нуқтаҳои савдо ва марказҳои хизматрасонии маишӣ ва ташкилоту муассисаҳои новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ, мавриди санҷиш қарор дорад.

Дар асоси фармоиши раиси Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 19-уми январи соли 2015, №8 оид ба санҷиши вазъи муқаррароти Қонуни

Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», иҷрои банди 15-и боби IV-и «Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016» ва супориши роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8-уми ноябри соли 2013, №30/10-4 ҷиҳати иҷрои бечунучарои талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар ташкилоту муассисаҳо, нуқтаҳои савдо ва марказҳои хизматрасонии маишӣ новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ дар ноҳияҳои Сино, Исмоили Сомонӣ, Шоҳмансур ва Фирдавсии шаҳри Душанбе бо намоёндагӣ аз Прокуратураҳои ноҳияҳоишаҳриДушанбе, Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Душанбе, Рекламаи берунӣ ва ороиши шаҳри Душанбе, Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати ҶумҳурииТоҷикистон гурӯҳи кории муштарак таъсис дода шуд. Аз ҷониби гурӯҳи корӣ танҳо дар соли 2015 78 адад номгузорӣ, эълону рекламаи ташкилоту муассисаҳо, нуқтаҳои савдо ва марказҳои хизматрасонӣ дар ҳудуди ноҳияҳои Шоҳмансур ва Исмоили Сомонии шаҳри Душанбе дар иртибот ба риояи муқаррароти моддаҳои 13, 18 ва 20-и Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мавриди санҷиш қарор гирифт. Аз ҷумла, (номи муассисаҳо дар шакле, ки рӯзи санҷиш ба қайд гирифта шудааст, бо дарназардошти муҳолифатҳо ба Қонуни мазкур ва ғалатҳои ҷойдошта оварда мешаванд):

Ноҳияҳои Шоҳмансур, ИсмоилиСомонӣ ва Фирдавсии

шаҳри Душанбе:

1. КВД «Бозори Шоҳмансур», воқеъ дар кӯчаи Лоҳутӣ, 12.
2. Элегантҳои Шоҳмансур – Мағозаи№20, воқеъдарбозориШоҳмансур, кӯчаи Лоҳутӣ, 12.
3. Дӯконипирошки, воқеъ дар кӯчаиЛоҳутӣ, 12.
4. Ошхонаи таомҳоимилиӣЛоҳутӣ, воқеъ дар кӯчаиЛоҳутӣ, 12.
5. Растаи гуштфурушон, воқеъ дар БозориШоҳмансур.
6. Растаи мевафурушон, воқеъ дар Бозори Шоҳмансур.
7. Растаи чойфурушон, воқеъ дар Бозори Шоҳмансур.
8. Растаи қандфурушон, воқеъ дар БозориШоҳмансур.
9. Растаи асалфурушон, воқеъ дар БозориШоҳмансур.
10. Растаи биринҷфурушон, воқеъ дар БозориШоҳмансур.
11. НуқтаихизматрасонииОригиналлАминат, воқеъдаркӯчаиЛоҳутӣ-12.
12. Мағозаифурӯшидискҳо - Мағозаи№20, воқеъ дарБозори Шоҳмансур.
13. ҶДММ«Ҷунуни»,воқеъдаркӯчаиАйнӣ, 17.
14. Маркази хизматрасонии Нусхабардорӣ, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ, 11.
15. МағозаиГулҳо, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ, 9.
16. ҶДММРаҳмат 2004, воқеъ дар кӯчаи Нисор Муҳаммад, 12.
17. МағозаиБаҳор, воқеъ дар дар кӯчаи Нисор Муҳаммад, 12.
18. Мағозаи 29 - Таъмири телефонҳо «Мобилька-82», воқеъ дар хиёбони Нусратулло Маҳсум, 75.
19. Мағозаи 25,воқеъ дар бозори Шоҳмансур.
20. Мағозаи 61, воқеъ дар бозори Шоҳмансур.
21. Мағозаи 62, воқеъ дар бозори Шоҳмансур.
22. Мағозаи 47,воқеъ дар бозори Шоҳмансур.
23. Мағозаи 57, воқеъ дар бозори Шоҳмансур.
24. Гармоба, воқеъ дар бозори Шоҳмансур.
25. Дукони тезтайёр, воқеъ дар бозори Шоҳмансур.
26. Дӯконипойафзолфурушӣ, воқеъдарбозориШоҳмансур.
27. Мағозаимоҳифурушӣ№60, воқеъ дар бозори Шоҳмансур.
28. Мағозаимоҳифурушӣ№52,воқеъ дар бозори Шоҳмансур.
29. Мағозаи№21, воқеъ дар бозори Шоҳмансур.
30. Маркази хизматрасонии «Чиптаҳоиҳавой», воқеъдаркӯчаи Лоҳутӣ 12.
31. ҚаҳвахонаиБаракатБистро,воқеъдархиёбони Рӯдакӣ 24.
32. Мағозаи “I am different”, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ, 32.
33. Мағозаи “Парӣ”, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ, 32.
34. Мағозаи “manisha”, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ, 32.

35. Дорухона, воқеъ дар кӯчаи Нисор Муҳаммад, 12.
36. Мағозаи “Саёҳ”, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ, 3.
37. Хазинадор, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ, 3.
38. Мағозаи хӯрокворӣ, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ, 3.
39. Маркази савдои Россия, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ, 3.
40. Мағозаи Пичинмичин, воқеъ дар кӯчаи С. Айни, 6.
41. Мағозаи Сувенири, воқеъ дар кӯчаи Бухоро, 51.
42. Кошонаи ҳусн ЛУИЗА, воқеъ дар кӯчаи Бухоро, 51.
43. Маркази хӯрокворӣ САБИХАМИНИМАРКЕТ, воқеъ дар кӯчаи Туракул Зеҳнӣ 13.
44. ҶДММ Сомон-Сайр, воқеъ дар кӯчаи Беҳзод 14.
45. Гимназияи Низомӣ, воқеъ дар кӯчаи Мирсаид Миршакар 1.
46. Қаҳвахонаи Мармага, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ, 83.
47. Фурушичиптаҳо - ОАО «Агентии алоқаи ҳавоӣ», воқеъ дар кӯчаи Лоҳутӣ, 19.
48. Дӯкони ISF, воқеъ дар кӯчаи Лоҳутӣ, 5.
49. Ателеи Зайнаб-биби, воқеъ дар кӯчаи Хусрави Деҳлавӣ, 9.
50. Қаҳвахонаи Таъби дил - Вкусняшка, воқеъ дар кӯчаи Лоҳутӣ, 34.
51. Дӯкони ҳасибфурушӣ, воқеъ дар кӯчаи Лоҳутӣ, 34.
52. Мағозаи фуруши телефонҳои мобилӣ ТАЈСЕТЪ, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ, 10.
53. Тезтайёр ЗАРАФШОН Бистро, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ, 4/33.
54. Парасту Ателеи Ласточка, воқеъ дар кӯчаи С. Айни, 6.
55. Дӯкони Шалтай болтай, воқеъ дар кӯчаи Неъмат Қарабоев, 79.
56. Қасри арӯсон КОБРА Кошонаи ҳусн, воқеъ дар кӯчаи Неъмат Қарабоев, 77.
57. Срочное фото, воқеъ дар кӯчаи Фирдавсӣ, 25.
58. Интернет кафе ХИТ ЗОНА бозиҳои компютери, воқеъ дар кӯчаи Фирдавсӣ, 25.
59. Ошхонаи миллии «ХУРШЕД», воқеъ дар кӯчаи Фирдавсӣ, 25/1.
60. Ксерокопия Запись мелодии Ламинатсияи телефонҳои мобили, воқеъ дар кӯчаи Неъмат Қарабоев, 77.
61. Мағозаи дузандаги “Бону”, (азбозори Ганҷина. Н. Фирдавсӣ).
62. Мағозаи №19 Оламиматова молҳои занона аз Туркия, (бозори Ганҷина).
63. Олами матоҳо №15, (бозори Ганҷина).
64. Мағозаи Ricardo Costa (азбозори Ганҷина).
65. Дукони дузандаги МАРЯМ, (аз бозори Ганҷина).
66. МХ Срочное фото, воқеъ дар кӯчаи Неъмат Қарабоев, 73.
67. Нуқтаи фуруши дискҳо (роҳизери замини назди Сирк).
68. Мағозаи Bagozza, воқеъ дар кӯчаи Неъмат Қарабоев, 5.
69. Supermarket Somoniyon, воқеъ дар кӯчаи Неъмат Қарабоев, 47.
70. Олотҳои варзишӣ, воқеъ дар кӯчаи Шестопалов, 2.
71. Ошхонаи Камаров, воқеъ дар кӯчаи Бобоҷон Ғафуров, 13 (ноҳияи Сино).
72. Дӯкони пухтупази ДОНЕР, воқеъ дар кӯчаи Бобоҷон Ғафуров, 40 (ноҳияи Сино).
73. Дилерский Центр «Азиз», воқеъ дар кӯчаи Бобоҷон Ғафуров, 40 (ноҳияи Сино).
74. Ателеи муд Савриниссо, воқеъ дар кӯчаи Бобоҷон Ғафуров, 44 (ноҳияи Сино).
75. Мағозаи фуруши мебел MAESTRO, воқеъ дар кӯчаи Бобоҷон Ғафуров, 44 (ноҳияи Сино).
76. Маркази хизматрасонӣ воқеъ дар кӯчаи Беҳзод, 34.
77. ҶДММ “Сомон – сайр” воқеъ дар кӯчаи Беҳзод, 14

78. Маркази бозиҳои компютерӣ “ХИТ-ЧОПА” воқеъ дар кӯчаи Фирдавсӣ, 25.

Инчунин, матни навиштаҷоти деворни гораҳои ҶСК «Семанти Тоҷик»-и ноҳияи Исмоили Сомонӣ низ мавриди экспертизаи забоншиносӣ қарор додашуда, аз натиҷаи он ба раиси ноҳияи мазкур мактуб ирсол гардид.

Муқаррар гардид, ки баъд аз пешниҳоди тавсияҳои Кумитаи ном ба маводи иттилоотии 78 муассиса ба талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мутобиқ карда шудааст: Ошхонаи таомҳои миллии «Лоҳутӣ» ба «Дилписанд», Мағозаи «Саёҳ» ба Мағозаи «Сайёҳ», «Таъби дил» ба «Таъби дил», ҶДММ «Чунунӣ», нуқтаҳои савдо ва марказҳои хизматрасонии атрофи бозори Шоҳмансур ва ноҳияи Исмоили Сомонӣ лавҳаву овезаҳои худро дар доираи Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ ислоҳ намуда, номгузориҳои як қатор муассисаҳои савдо ба забони давлатӣ тарҷума ва насб гардиданд.

Ҳамчунин, барои риоя нагардидани муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар рафти санҷишҳо нисбати соҳибкорони инфиродӣ ва шахсони ҳуқуқӣ дар ноҳияи Исмоили Сомонӣ 2 санад, 5 огоҳӣ ва 4 протокол, дар ноҳияи Шоҳмансур 41 санад, 5 огоҳӣ, дар ноҳияи Фирдавсӣ 5 огоҳӣ тартиб дода шудааст.

Инчунин, кормандони Кумита дар санҷиши гурӯҳи кории муштарак бо Прокуратураи ноҳияи Исмоили Сомонӣ дар Гимназияи баномии Низоми ноҳияи мазкур оид ба татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» иштирок намуда, аз натиҷаи ин санҷиш Протокол ба Суди ноҳияи Исмоили Сомонӣ барои баррасӣ ирсол гардид. Дар ин давра 8 муассисаву нуқтаҳои савдои марказҳои хизматрасонии ноҳияи мазкур мавридсанҷиш қарор дода шуда, санади огоҳӣ ва маъмурий тартиб дода шуд:

1. Қаҳвахонаи Mr. Fast, воқеъ дар хиёбони Исмоили Сомонӣ, 6 (санади огоҳӣ).
2. Мағозаи фурӯши молҳои чакана, Comfort, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ, 70 (санади огоҳӣ).
3. Кошонаи ҳусн "Pariso", воқеъ дар кӯчаи Шириншох Шоҳтемур, 33 (санади огоҳӣ).
4. Кошонаи ҳусн "Habibi", воқеъ дар кӯчаи Шириншох Шоҳтемур 33, (санади огоҳӣ).
5. МХ Химчистка Хушкашӯй, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ, 91, (санади маъмурий).
6. Маркази қасри арӯсон "Шоира Люкс" воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ 83 (санади маъмурий).
7. Тарабхонаи Салам - Namaste, воқеъ дар хиёбони Рӯдакӣ, 87 (санади маъмурий).
8. Мағозаи фурӯши дискҳо "Горбушка", воқеъ дар хиёбони Исмоили Сомонӣ 4 (санади маъмурий).

Дар муҳлати муайян номгузориҳои марказҳои мазкур ба талаботи Қонуни мазкур мутобиқ гардони шуданд.

Мутобиқи фармоиши раиси Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21-уми феввали соли 2015, №18 бо мақсади иҷрои банди 15-и боби VI-и Нақшаи чорабиниҳои Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016, супориши роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8-уми ноябри соли 2013, №30/10-4 ҷиҳати иҷрои бечунучарои муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», нусха аз Протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28-уми март соли 2014, №3, муассисаҳои маишӣ, нуқтаҳои савдо ва марказҳои хизматрасонӣ, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ дар Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Ҳисор ва ҷамоати деҳоти Ҳисор, аз ҷониби гурӯҳи корӣ дар ҳайати раиси Кумита Шарофзода Г. – роҳбари гурӯҳ, кормандони Кумита ва намояндагони Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Ҳисор 32 номгузорӣ ва эълону рекламаи ташкилоту муассиса ва нуқтаҳои савдо мавридсанҷиш қарор дода шуданд. Аз ҷумла:

1. Мағозаи Олами исломӣ, воқеъ дар маркази ноҳия.
2. Мағозаи ӯроқворӣ яклухтвачакана, воқеъ дар маркази ноҳия.
3. Мағозаи «Дилноза» К, воқеъ дар маркази ноҳия.
4. Мағозаи Спутник, воқеъ дар маркази ноҳия.
5. Торговый центр «Рамиз», воқеъ дар Қалъаи Ҳисор.
6. Мағозаи Ихлос, воқеъ дар Қалъаи Ҳисор.
7. Мамнӯзгоҳи Қалъаи Ҳисор.
8. Қурутубхонаи Ҳисор, воқеъ дар маркази ноҳия.
9. Мағозаи Манучеҳр, воқеъ дар маркази ноҳия.
10. Атлеи дӯзандагӣ Мафтуна, воқеъ дар маркази ноҳия.
11. МХ Мобилка, воқеъ дар маркази ноҳия.
12. Ксерокопия, воқеъ дар маркази ноҳия.
13. Таъмири чархҳо, воқеъ дар маркази ноҳия.
14. Стоматология Дандонпизишк, воқеъ дар маркази ноҳия.
15. Рекламное агентство, воқеъ дар маркази ноҳия.
16. Akfik ва Ксерокопия, воқеъ дар маркази ноҳия.
17. Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №3-и ноҳияи Ҳисор.
18. Молҳои конселярӣ, воқеъ дар маркази ноҳия.

19. Департаменти давлатии Почтаи тоҷик, воқеъдармарказиноҳия.
20. Маркази саломатии ноҳияи Ҳисор, воқеъдармарказиноҳия.
21. Дорухонаи марказӣ, воқеъдармарказиноҳия.
22. Самбусаи варақӣ, воқеъдармарказиноҳия.
23. Мағозаи қисмҳои ғиёти, воқеъдармарказиноҳия.
24. Агентство недвижимости, воқеъдармарказиноҳия.
25. Молҳои конселярӣ, воқеъдармарказиноҳия ва ғайраҳо.

Инчунин, кормандони Кумита бо роҳбарии раиси Кумита дар асоси нақша чорабиниҳои Кумита дар соҳаи дуҷум дар донишгоҳҳои шаҳри Қўрғонтеппа, Қўлоб ва Данғара бо донишҷӯён вохӯри гузаронида, оид ба рушди нумӯ ва пос доштани ин муқаддасоти миллӣ суҳбат намуданд.

Қобили зикр аст, ки зимни санҷишҳо дар се ноҳияи шаҳри Душанбе дар маҷмӯъ 65 санад тартиб дода шуд, 25 огоҳии шифоҳӣ ва 7 машварат дода шуд, инчунин 1 далели шайъӣ гирифта шуд.

Дар асоси фармоиши раиси Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27-уми март соли 2015, №30 гурӯҳи корӣ дар ҳайати сармутахассиси шуъбаи танзими истилоҳот Зулфониён Р., – роҳбари гурӯҳ, сармутахассиси баҳши экспертизаи забоншиносӣ Давлатшоева М., мутахассиси пешбари баҳши экспертизаи забоншиносӣ Сатторов А., узви Шӯрои ҳайати мушовараи Кумита – Абдурахмонова М., ва намояндаи Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон – Ҳусейнов Қ. аз 15-ум то 24-уми апрели соли 2015 вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро дар асоси қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2012, №335 «Дар бораи тасдиқи «Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016», қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4-уми декабри соли 2012, №458 «Дар бораи «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ», Нақшаи дастури супоришҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз 4 октябри соли 2012 зимни мулоқот ба муносибати Рӯзи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, нусха аз протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28-уми март соли 2014, №3 баён гардидаанд, раёсату шуъбаҳои дастгоҳи марказии Кумитаи андози назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистонро мавриди санҷиш қарор доданд.

Гурӯҳи корӣ, инчунин, дар Маркази такмили ихтисос, раёсатҳои баҳисобгирии даромадҳо ва коркарди эълонияҳо, бақайдгирии андозсупорандагон, такмили қонунгузорию андоз ва санадҳои меъёрии андоз, хизматрасонӣ ба андозсупорандагон, шуъбаи кадрҳо, шуъбаи ташкили гардиши ҳуҷҷатҳо ва коргузорӣ, шуъбаи робита бо воситаҳои ахбориомма, шуъбаи умумӣ ва муҳосибот санҷишро гузаронид.

Дар ин давра ошкор гардид, ки дар Кумитаи андоз аз сабаби ба роҳ намондани соатҳои таълимии дарси забони давлатӣ ва омӯзиши Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ дар мактубҳои содиротии сохтори мазкур ғалатҳои имлоӣ, техникӣ ва мантиқӣ бештар ба мушоҳида мерасанд.

Бо дарназардошти фаъолияти қаноатбахш дар татбиқи сиёсати забони давлатӣ ва риоя накардани моддаи 18-и Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар равзанаи ягонаи Кумитаи андоз гурӯҳи корӣ ошкор намуд, ки ҳангоми бақайдгирӣ дар номгузорию ташкилоту муассисаҳо ва ширкатҳои ватанӣ аксар қонунимазкурриоянагардида, дар сабти онҳо хатоҳои имлоӣ, мантиқӣ ва унсурҳои бегона вуҷуд доранд.

Мутобиқи фармоиши раиси Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27-уми март соли 2015, №31 гурӯҳи кории Кумита ва намояндаи Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27-уми апрел то 8-уми майи соли 2015 вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро дар асоси қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2012, №335 «Дар бораи тасдиқи «Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016», қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4-уми декабри соли 2012, №458 «Дар бораи «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ», Нақшаи дастури супоришҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз 4

октябри соли 2012 зимни мулоқот ба муносибати Рӯзи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, нусха аз протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28-уми марти соли 2014, №3 баён гардидаанд, дар Муассисаи давлатии «Рекламаи берунӣ ва ороиши шаҳри Душанбе» ва Муассисаи таъъи нашри ҶДММ «СИП» воқеъдариноҳияиШохмансур мавриди санҷиш қарор дод.

Ҳамзамон гурӯҳи корӣ аз 26-уми май то 3-юми июни соли 2015 вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», татбиқи қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2012, №335 «Дар бораи тасдиқи Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016» аз 4-уми октябри соли 2011, №458 «Дар бораи Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» ва иҷрои супоришҳои нусха аз Протоколҳои маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон (аз 30-юми марти соли 2012, №3, аз 29-уми июли соли 2012, №7, аз 28-уми марти соли 2013, №3, аз 28-уми марти соли 2014, №3)-ро дар мақомотҳои иҷоияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, ташкилотумуассисаҳо, муассисаҳои таълимӣ, нуқтаҳои савдо, марказҳои хизматрасонии маишӣ новобаста аз шакли ташкили ҳуқуқи шаҳри Хучанд, ноҳияҳои Бобоҷон Ғафуров ва Спитамен, вилояти Суғд мавриди санҷиш қарор дод.

Дар рафти санҷиш ошкор гардид, ки дар минтақаҳои мазкур ҳанӯз ҳам ташкили давраҳои омӯзиши забони давлатӣ ва Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ дар мақомот ва ташкилотумуассисаҳо ҷиддӣ ва воқеан ба роҳ монда нашудааст. Дар мақомот ва ҷамоатҳои деҳоти ноҳияи Бобоҷон Ғафуров то имрӯз аз мавҷудият ва татбиқи Нақшаи чорабиниҳои «Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2012, №335 ба тасвиб расидааст, хабардор нестанд.

Бо иштироки гурӯҳи корӣ дар ҳамин давраи санҷишӣ рӯзи 3-юми июни соли 2015 бо устодону донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров ӯрӣ баргузор гардида, аз ҷониби гурӯҳи корӣ ба саволҳои устодону донишҷӯён ҷавобҳои мушаххас дода шуд.

Дар ҳамин давра, чунин мулоқотдариноҳияи Спитамен низ баргузор гардид, ки дар онро ҳабарони бахшӯшӯ баҳои мақомоти ноҳия, ҷамоатҳои деҳот, муассисаҳои таълимӣ ва намоёндагони САҲШ-и ҳудуди ноҳияи мазкур иштирок карда, ба саволҳои худ ҷавоби қонеъгирӣ фтанд.

Инчунин, дар ҳудуди шаҳри Хучанд номи мағозаву марказҳои хизматрасонӣ вануқтаҳои савдо бо номгузориҳои бегонаву ғайритаҷикӣ насб гардидаву фаъолият менамоянд ва рекламаҳои пурғалат ба мушоҳида мерасанд, ки ин ҳилофи моддаҳои 13 ва 18-и Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мебошад. Рӯйхати зерин аз кӯчаҳои Камоли Хучандӣ, Р. Набиев ва Ленин далели ин санҷиш аст:

1. Мағозаи озуқаворӣи ШАФРАН.
2. Мағозаи NATASHA
3. Метро де Люкс. Мағозаи озуқаворӣ.
4. Амири
5. ҶДММ АСТЕРА.
6. ҶДММ Спутник.
7. Мағозаи КОЛЕСО
8. - ХОЛОДНЫ ДОМАШНЫЙ КОМПОТ;
9. - НАПИТКИ ГАЗ-ВОДА;
10. - ПОКРАСКА НОМЕРОВ;
11. - КУЛУБ ХВАКАНТА;
12. - ТОБИСТОН 2015 ZUNR;
13. - ИМПЕРИЯ СВАДЕБНОЙ РОСКОШИ;
14. - ШОИРА ЛЮКС;
15. - МУЖЧИНАМ ВХОД ЗАПРЕЩЕНО;
16. - нақлиёти хидмати СЛУЖЕБНЫЙ;
17. - САЛОМ МАН ПОЛВОНЧА.

Мутобиқи фармоиши раиси Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 18-уми августи соли 2015, №69 гурӯҳи корӣ аз 24-ум то 27-уми августи соли 2015 вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», татбиқи қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2012, №335 «Дар бораи тасдиқи Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016», аз 4-уми октябри соли 2011, №458 «Дар бораи Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» ва иҷрои супоришҳои нусха аз Протоколҳои маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон (аз 30-юми марти соли 2012, №3, аз 29-уми июли соли 2012, №7, аз 28-уми марти соли 2013, №3, аз 28-уми марти соли 2014, №3)-ро дар мақомот, ташкилоту муассисаҳо, муассисаҳои таълимӣ, нуқтаҳои савдо, марказҳои хизматрасониҳои маишӣ новобаста аз шакли ташкили ҳуқуқӣ дар шаҳри Кӯлоб ва ноҳияи Восеи вилояти Хатлон мавриди санҷиш қарор дод.

Мутобиқи Фармоиши раиси Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 18-юми августи соли 2015, №70 гурӯҳи корӣ аз 24-ум то 27-уми августи соли 2015 вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», татбиқи қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2012, №335 «Дар бораи тасдиқи Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016», аз 4-уми октябри соли 2011, №458 «Дар бораи Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» ва иҷрои супоришҳои нусха аз Протоколҳои маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон (аз 30-юми марти соли 2012, №3, аз 29-уми июли соли 2012, №7, аз 28-уми марти соли 2013, №3, аз 28-уми марти соли 2014, №3)-ро дар мақомот, ташкилоту муассисаҳо, муассисаҳои таълимӣ, нуқтаҳои савдо, марказҳои хизматрасониҳои маишӣ новобаста аз шакли ташкили ҳуқуқӣ дар ноҳияҳои Фархор ва Мир Саид Алии Ҷамадони вилояти Хатлон мавриди санҷиш қарор дод.

Мутобиқи Фармоиши раиси Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 15-уми октябри соли 2015, №84 гурӯҳи корӣ аз 26-уми октябр то 26-уми ноябри соли 2015 вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», татбиқи қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2012, №335 «Дар бораи тасдиқи Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016», иҷрои супоришҳои нусха аз Протоколҳои маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28-уми марти соли 2014, №3 ва супориши роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8-уми ноябри соли 2013, №30/10-4 донишгоҳу донишқадаҳои дар шаҳри Душанбе ҷойгир бударо мавриди санҷиш қарор дод. Аз ҷумла:

1. Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
2. Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни
3. Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи М. Осимӣ
4. Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш. Шоҳтемур
5. Донишгоҳи ДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино
6. Донишгоҳи славянии Тоҷикистону Россия
7. Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон
8. Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон
9. Филиали Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М.В. Ломоносов
10. Донишқадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи С. Улуғзода
11. Филиали Донишгоҳи миллии таҳқиқотии донишқадаи пӯлод ва ҳӯлаи шаҳри Москва дар шаҳри Душанбе
12. Донишқадаи молия ва иқтисоди Тоҷикистон
13. Донишқадаи соҳибкорӣ ва хизмати Тоҷикистон
14. Донишқадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон
15. Донишқадаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи М. Турсунзода
16. Донишқадаи Исломии Тоҷикистон ба номи Имоми Аъзам – Абӯҳанифа Нӯмон ибни Собит
17. Филиали Донишқадаи энергетикаи Москва дар шаҳри Душанбе
18. Донишқадаи ҳарбии Вазорати мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон
19. Донишқадаи идоракунии давлатии назди ПҚТ
20. Донишқадаи давлатии санъати тасвирӣ ва дизайни Тоҷикистон

Таҳлилҳо нишон доданд, ки аз диктанти санҷишии гирифташуда дар муассисаҳои олии шаҳри Душанбе зиёда аз 300-нафар донишҷӯён, 80% баҳои ғайриқаноатбахш гирифтаанд.

Назорати татбиқи Қонуни мазкур аз ҷониби роҳбарони аввали муассисаҳои олии шаҳри Душанбе пурра ҳалли худро наёфтааст.

Ҳамзамон Кумита аз 9-ум то 20-уми ноябри соли 2015 вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва иҷрои банди 30-юми Протоколҳои маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми октябри соли 2009, №11 ширкатҳои мобилии дар шаҳри Душанбе ҷойгир бударо мавриди санҷиш қарор дод. Аз он ҷумла:

- ҚСП «Вавилон Мобайл»;
- ҚСП «ТК – Мобайл»;
- ҚДММ ҚМ«Тоҷикмобайл»;
- ҚСП «ТТ Мобайл» (Мегафон);
- ҚСП «Индиго Тоҷикистон» (Тселл);
- ҚДММ «Таком» (Билайн).

Мутаассифона, ҚДММ «Таком» барои санҷиши вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» гурӯҳи кориро қабул накард.

Таҳлилҳо дар ин самт идома доранд.

Санҷиши вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар дигар мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо, ташкилоту муассисаҳо, нуқтаҳои савдо ва марказҳои хизматрасонии маишӣ новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ дар соли 2016-ум ба нақша гирифта мешавад.

Банди 16 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Мутабиқи маълумоти Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои таъмини иҷрои банди 16 Нақшаи чорабиниҳои Барнома дар мавриди таъмини хизматрасонӣ ба забони давлатӣ дар нақлиёти ҷумҳурӣ тамоми сохторҳо муваззаф гардидаанд. Қобили тазаккур аст, ки дар фурудгоҳҳои байналмилалӣ вобаста ба шароит хизматрасонӣ ба забонҳои байналмилалӣ низ баробар сурат мегирад.

Банди 17(муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Дар соли 2012 аз ҷониби Агентии стандартизатсия, метрология, сертификатсия ва нозироти савдои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати таъмини маҳсулоти дар дохили ҷумҳурӣ истеҳсолшаванда бо барчаспҳо, нархнома ва дастурамалҳо ба забони давлатӣ 9 маротиба бо соҳибкорону истеҳсолкунандагони маҳсулоти хӯрокворӣ (ҳасиб, маҳсулоти ширӣ, обҳои нӯшокӣ, маҳсулоти қаннодӣ ва яхмос) суҳбат гузаронида шудааст.

Ҷиҳати таъмин намудани маҳсулоти дар дохили ҷумҳурӣ истеҳсолшаванда бо борчаспҳо, нархнома ва дастурамалҳо ба забони давлатӣ, бо истеҳсолкунандагон вохӯриҳо ташкил намуда, мунтазам корҳои фаҳмондадиҳӣ гузаронида мешавад.

Қайд кардан ба маврид аст, ки ҳамзамон дар ин замина бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3-юми январи соли 2014, №29 Регламенти техникии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Тамғагузориҳои маҳсулоти хӯрокворӣ” қабул карда шудааст, ки яке аз талаботи он дар борҷомаи маҳсулот сабт намудани маълумот дар бораи мол бо забони давлатӣ мебошад.

Кумитаи забон ва истилоҳот низ дар ҷараёни санҷишҳо мунтазам ба ин масъала таваҷҷӯҳи махсус зоҳир менамояд ва мақомоти дахлдор барои риояи муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар таҳияи барчаспҳо

огоҳонида мешаванд.

Бандҳои 19 ва 21(муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Кумита бахшида ба Рӯзи забони давлатӣ ва гиромидошти забони миллӣ матни навор (ролик)-ҳои телевизиониро таҳия намуд, ки онҳо дар ҳамкорӣ бо Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон танзим ва тавассути шабакаҳои телевизион пахш гардиданд. Таҳия ва пахши чунин наворҳо ҳамасола дар назар дошта шудааст.

Кумита дар ҳамкорӣ бо Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барномаҳои телевизиониро таҳти унвони «Забон ва Қонун» ва «Фарҳанги забондонӣ» таъсис додааст. Ҳамчунин, ба хотири инъикоси ҳамаҷонибаи чараёни татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» Нақшаи чорабиниҳои муштаракӣ Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия гардида, дар асоси он мунтазам силсилаи барномаҳои тарғиботию маърифатӣ дар шабакаҳои телевизион ва радио омода ва пахш мегарданд. Барномаи алоҳида барои омӯзиши забони давлатӣ тавассути Муассисаи давлатии Телевизиони кӯдакону наврасон «Баҳористон» пешкаши наврасон мегардад.

Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати иҷрои банди 21-и боби IV Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016 мунтазам намоишҳои телевизионӣ ва гуфторҳои радиои таҳия ва пахш менамояд. Вобаста ба татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва бандҳои Нақшаи чорабиниҳои мазкур тавассути Шабакаи якуми телевизиони Тоҷикистон барномаҳои «Ҳастии миллат», «Забони бостон», «Гавҳари ҳастӣ», «Тамос», «Нигини тоҷи миллат», «Ҳарфи ишқ», «Саманди андеша», «Мубоҳиса», «Сайди маънӣ», «Чашмандоз», «Тобиш», «Ганҷи сармад» ва дар барномаи «Субҳ» бахшҳои «Дуруст меғӯем, дуруст менависем», «Тоҷикӣ ҳарф мезанем», «Вожаҳои сабз», «Забони ман-ҷаҳони ман» омода ва пахш карда шуданд.

Дар ин барномаҳо олимони маъруфи тоҷик Д.Саймиддинов, А.Турсун, Б. Камолиддинов, Н.Салимов, С.Назарзода, Б.Мақсудов, Б.Шарифзода, У.Тоҳиров, М.Абдурахмонова, А.Байзоев, Ҳ.Талбакова, шоирону адибон М.Бахтӣ, Н.Яздон, К.Насрулло, А.Ҳаким, М.Бобобекова, Шаҳрия, А.Самадов ва кормандони Кумитаи забон ва истилоҳот Б.Ғуломова, Н.Аҳмадова, иштирок намуда, вобаста ба ғановати забони тоҷикӣ, риояи меъёрҳои адабии он мулоҳизаронӣ карданд. Ҳамчунин дар барномаи «Субҳ» суҳанони бузургон оид ба забон ба таври доимӣ ҳам дар шакли видеоролик ва ҳам дар шакли гузариш истифода бурда мешаванд.

Дар Муассисаи давлатии «Ҷаҳоннамо» дар барномаҳои «Хабар», «Забон донӣ-ҷаҳон донӣ», «Забон ва Истиқлол», «Суҳбати рӯз», «Хатти сабз», «Як хабару чанд назар» ва «Ифтихори ватандорӣ» мавзӯи мазкур пайваста мавриди баҳсу баррасӣ қарор мегирад.

Дар Муассисаи давлатии Телевизиони кӯдакону наврасон «Баҳористон» аз тариқи барномаҳои «Хабар», «Меҳри суҳан» ва «Ном» вазъи омӯзиши забони тоҷикӣ дар муассисаҳои томактабӣ, мактабҳои миёна ва олии ҷумҳурӣ, забони воситаҳои ахбори омма ва дигар паҳлӯҳои масоили забони тоҷикӣ матраҳ мегарданд.

Бо мақсади тарғиби забони тоҷикӣ дар радиои Тоҷикистон гуфторҳои «Решаи ҳастии миллат», «Дар суҳбати соҳибдилон», «Ганҷи ҷовид», «Ангубин», «Дурри маънӣ», «Садои пои вожаҳо» ва «Гавҳари суҳан» омода ва пахш мегарданд.

Вобаста ба тарҷумаи филмҳо ба забони тоҷикӣ фаъолияти Шабакаи якуми телевизиони Тоҷикистон назаррас мебошад. Дар ин самт аз аввали соли 2013 беш аз 40 номгӯй филмҳои мустанади илмӣ оммавӣ ва бадеӣ ба забонӣ тоҷикӣ тарҷума ва дубляж шуда, пешниҳоди тамошобинон гардиданд.

Ба ифтихори Рӯзи забони давлатӣ дар соли 2014 Шабакаи якуми телевизиони Тоҷикистон филмҳои мустанади «Гавҳари ҳастӣ» (муаллиф А.Камолов, коргардон Ҷ.Султонов) ва «Пойдевори тамаддун» (муаллиф Ҳ.Раҳмонов, коргардон Н.Набиев), барномаҳои алоҳидаи

«Тафсир», «Дунёи нав», «Тоҷикистон ва ҷаҳон», «Чакомаи Ватан», «Кохи бегазанд», «Самт», «Ганҷи шойгон», «Ҳарфи ишқ», композитсияҳои адабии «Ганҷи сармад», «Гавҳари маънӣ» инчунин, 8 видеолавҳа ва роликҳои тарғиботӣ намоиш дода шуданд. Дар арафаи Рӯзи Забон барномаҳои «Забон-ҳастии миллат», «Чашмандоз», «Маҷро», «Дар ниҳояти рӯз», «Сайди маънӣ», «Меъмори сухан», «Ҷавҳари ҳастӣ», «Нардбони осмон», барномаи адабӣ-муסיқии «Авраңг» (оид ба ҳунари суханвари Рӯдакӣ) омода ва пешкаши тамошобинон гардонида шуданд. Ҳамзамон, ба ин муносибат паҳши мустақими барномаи «Дурахши иқбол» бо иштироки масъулини Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Донишқадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи С. Улуғзода амалӣ шуд, ки дар он аз гиромидошти забон ва ҳувияти миллии сухан рафт. Барномаи «Бозтоби андеша» низ ҳамин мавзӯро пайгирӣ намуд, ки дар он ҷавонон аз боби хушгуфторӣ ва риояи меъёрҳои забони давлатӣ баҳс карданд. Дар барномаҳои ҳамарӯзаи «Субҳ» бахшҳои «Дуруст меғӯем, дуруст менависем», «Панди рӯз», «Осори ниёгон», «Одоби муошират» «Вожаҳои сабз» мавзӯҳои риояи Қонуни забон ва ҳунари сухандониву суханварӣ баррасӣ мешаванд.

Дар барномаи «Самт» оид ба бартараф сохтани ғалатҳои имлоӣ дар рӯзномаю маҷаллаҳои мактабӣ, барномаи «Кохи бегазанд» - доир ба марҳилаҳои таърихи ташаккули забон, барномаи «Ганҷи шойгон» - роҷеъ ба ситоиши бузургон дар васфи забон, барномаи «Авраңг» - оид ба таносуби забон ва муסיқӣ маълумот пешниҳоди тамошобинон карда шуд.

Аз моҳи октябр ин ҷониб барномаи нави «Амвоҷи сухан» ҳафтае як маротиба паҳш мегардад. Ҳамчунин, филми «Гавҳари ҳастӣ», барномаи «Дунёи нав» - доир ба масоили забон дар раванди ҷаҳонишавӣ, барномаи «Тафсир» - оид ба тарзи гуфтори ҷавонон ва мушкилоти он, барномаи «Тоҷикистон ва ҷаҳон» - оид ба мавқеи забони тоҷикӣ дар қиёс бо забонҳои гуногуни олам манзури бинандагон гардонида шуданд.

Вобаста ба тарҷумаи филмҳо ба забони тоҷикӣ низ фаъолияти Шабаккаи якуми телевизиони Тоҷикистон назаррас мебошад. Дар ин самт аз аввали соли 2014 беш аз 83 номгӯй филмҳои мустанади илмӣ оммавӣ ва бадеӣ ба забонӣ тоҷикӣ тарҷума ва дубляж шуда, пешниҳоди тамошобинон гардиданд ва дар ҳазинаи тиллоии Шабакка маҳфузанд.

Дар Муассисаи давлатии «Ҷаҳоннамо» мувофиқи талаботи банди 21-и Нақшаи мазкур барномаи «Ислоҳоти маориф» дар мавзӯи вазъи забони модарӣ дар мактабҳо бо иштироки директори мактаби таҳсилоти миёнаи умумии №13-и ноҳияи Ҳисор М.Ниёзов ва мураббияи Кӯдакистони №67-и шаҳри Душанбе М.Чураева таҳия ва пешниҳоди бинандагон карда шуд.

Дар Радиои Тоҷикистон доир ба риояи ҳатмии муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатӣ», эҳтиром ва тоза нигоҳ доштани забони модарӣ гуфторҳои «Фасоҳати калом», «Гавҳари сухан», «Ҳар кӣ суханро бо сухан зам кунад» омода ва ба самъи шунавандагон расонида мешаванд.

Банди 22 (муҳлат 2012). Натиҷаи иҷро: Бо қарори Ҳайати мушовараи Кумитаи забон ва истилоҳот аз 25 апрели соли 2011, №4/1 «Дар бораи таъсиси Шӯрои коршиносон дар Кумита» аз зумраи муҳаққиқони забоншинос Шӯрои коршиносон таъсис дода шуд.

Банди 23 (муҳлат 2013). Натиҷаи иҷро: Китоби «Феҳристи номҳои ҷуғрофии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар соли 2013 тавассути Сарредаксияи илмӣ Энсиклопедияи миллии тоҷик таҳия гардида, ба нашр расид.

Банди 24 (муҳлат мунтазам). Натиҷаи иҷро: Мувофиқи маълумоти пешниҳоднамудаи Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мавриди ҷорӣ намудани назорати риояи одоби сухан ва гуфтор дар фиттаҳои аудиоӣ ва видеоӣ аз ҷониби роҳбарияти Вазорат ба раёсатҳои дахлдор супориш дода шудааст ва масъалаи мазкур зери назорати доимӣ қарор дорад.

Ҷиҳати таъмини назорат оид ба риояи одоби сухан ва гуфтор дар фиттаҳои аудиоӣ ва видеоӣ дар солҳои 2012-2013 кормандони Вазорати фарҳанг бо намояндагони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, амният ва Кумитаи оид ба корҳои дин чор маротиба санҷишҳои муштарак гузарониданд.

Ҳамчунин, қайд менамоем, ки мутобиқи маълумоти Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти

давлатии шахру ноҳияҳои ҷумҳурӣ, назорат оид ба риояи одоби сухан ва гуфтор дар фиттаҳои аудиоӣ ва видеоӣ дар соли равон зери назорати доимӣ қарор дорад.

Банди 27 (муҳлат ҳамасола). Натиҷаи иҷро:

Кумита ба истиқболи Рӯзи забони давлатӣ 18 сентябри соли 2012 Конференсияи ҷумҳуриявиро таҳти унвони «Забони давлатӣ ва танзими истилоҳот» баргузор намуд, ки дар он 96 нафар муҳаққиқону донишмандон, аз ҷумла намояндагон аз Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо, донишгоҳу донишқадаҳои ҷумҳурӣ, Шӯрои ҳамгунсозии истилоҳоти вобаста ба Кумита, аъзои маҳфили «Посдорон ва дӯстдорони забон»-и Кумита ва намояндагони ВАО ширкат варзиданд.

Дар конференсия 12 маърӯзаи илмӣ аз ҷониби донишмандони забоншинос мавриди баррасӣ қарор гирифт, ки «Қолабҳои воҷасозӣ дар номгузориҳои бонкҳо», «Масъалаҳои татбиқи забони тоҷикӣ дар соҳаи илм», «Баъзе масъалаҳои истифодаи истилоҳот дар Кодекси ҷиноии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Вижагиҳои забон ва истилоҳоти бахши ҳуқуқ» аз ҷумлаи онҳоянд. Бо дарназардошти мушкилоти танзими истилоҳот ва дурнамои таҳқиқи истилоҳоти соҳаҳои гуногуни иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва илмӣ техникаи дар ҳамкорӣ бо Шӯрои ҳамгунсозии истилоҳот ва муассисоту марказҳои илмӣ тавсияномаи Конференсия қабул гардид, ки мутобиқи он масъалаҳои зерин барои баррасӣ ба мақомоти дахлдор пешниҳод гардиданд:

- Ба роҳ мондани омӯзиши илми истилоҳшиносӣ дар факултетҳои филологияи тоҷик, забонҳои Осиё ва Аврупо, забонҳои романиву германӣ, таърих ва ҳуқуқшиносӣ;

- Андешидани тадбирҳои мушаххас барои омӯзиши истилоҳоти бахшҳои илмҳои дақиқ дар институтҳои марбутаи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва кафедраҳои мактабҳои олии ҷумҳурӣ;

- Аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва донишгоҳу донишқадаҳои ҷумҳурӣ ба роҳ мондани таҳқиқ ва нашри воҷаномҳо ва фарҳангномаҳои таҳассусӣ;

- Мусоидат намудани шӯроҳои дифои ҷумҳурӣ барои пешниҳоди мавзӯҳои мубрами истилоҳот ва истилоҳшиносӣ;

- Таъсиси фаслномаи «Забон ва истилоҳот» дар Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- Бо тавсияи Кумитаи забон ва истилоҳот ва Шӯрои ҳамгунсозии истилоҳот нашр гардидани ҳама гуна воҷаномҳо ва фарҳангҳои истилоҳот;

- Дар ҳамкорӣ бо пажӯҳишгоҳҳои илмӣ таҳқиқотӣ таҳия намудани «Дастурамали ягонаи танзим ва қабули истилоҳот» ба хотири стандартсозӣ ва ҳамгунсозии истилоҳоти забони давлатӣ дар ҳама соҳаҳои илм.

Бо мақсади татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва риояи «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» Кумита пешниҳодҳоро ба Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол намуд. Дар иртибот ба пешниҳодҳои Кумита ва мутобиқи дастури роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо, муассисаҳои таълимӣ, пажӯҳишгоҳҳои илмӣ таҳқиқотӣ, қисмҳои ҳарбӣ ва ҷузъу томҳои мақомоти қудратӣ бо иштироки олимону адибон мизҳои мудаввар, конференсияҳои илмӣ амалӣ ва маҳфилҳои адабӣ баргузор гардиданд. Кормандони Кумита дар ин чорабиниҳо иштирок намуда, муҳтавои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ»-ро тавзеҳ доданд.

Ҳамчунин, дар давоми соли 2012 оид ба иҷрои муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва меъёрҳои «Қоидаҳои имлои забони

тоҷикӣ» бо иштироки кормандони Кумита дар Дастгоҳи Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди конститусионии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати энергетика ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Палатаи савдо ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Китобхонаи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Бозрасии давлатии автомобилии шаҳри Душанбе ва донишгоҳу донишкадаҳо машварату мулоқотҳо баргузор гардид.

Дар асоси дархости Раёсати хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 19 апрели соли 2013 дар Донишкадаи тақмили ихтисоси хизматчиёни давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо иштироки мудирони маорифи вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ семинари машваратӣ дар мавзӯи «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» доир гардид. Дар семинари мазкур узви Шӯрои ҳамгунсозии истилоҳот ва ҳайати гурӯҳи кории «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» профессор Кабиров Ш. ва мудирони бахши умумии Кумита Ҷӯраева Б.М. иштирок намуда, меъёрҳои «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ»-ро шарҳу тавзеҳ доданд. Дар рафти семинар иштирокдорон ба саволҳои худ посухҳои дақиқ гирифтанд.

Дар асоси мактуби раиси ноҳияи Варзоб аз 29 апрели соли 2013, №248 рӯзи 14 майи соли равон дар машварати омӯзишӣ оид ба «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» барои кормандони Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Варзоб, узви гурӯҳи кории «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ», доктори илми филология Султонов М. ва сармутахассиси шуъбаи танзими истилоҳоти Кумита Аҳмадова Н.Т. иштирок намуда, меъёрҳои «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ»-ро шарҳу тавзеҳ доданд.

Ҳамчунин, дар асоси мактуби Раёсати хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 14 майи соли 2013, №05-421 рӯзи 17 майи соли равон дар Донишкадаи тақмили ихтисоси хизматчиёни давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон мизи мудаввар бо иштироки роҳбарони дастгоҳи раисони вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ дар мавзӯи «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» доир гардид. Дар мизи мудаввар аъзои гурӯҳи кории «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» Кабиров Ш., Султонов М. ва сармутахассиси шуъбаи танзими истилоҳоти Кумита Аҳмадова Н.Т. иштирок намуда, меъёрҳои «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ»-ро шарҳу тавзеҳ доданд.

Дар соли 2013 зимни ҳамкорӣ бо Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Кӯлоб дар доираи иҷрои Барномаи рушди забони давлатӣ барои солҳои 2012-2016 рӯзи 25 майи соли 2013 конференсияи илмӣ амалӣ таҳти унвони «Истиқлолият ва сиёсати забони давлатӣ» бо иштироки роҳбарону коргузори ташкилоту муассисаҳо ва маҳфилҳои иҷтимоии шаҳру деҳот баргузор гардид. Дар конференсияи мазкур узви гурӯҳи кории «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» профессор Кабиров Ш., мудирони бахши умумии Кумита Ҷӯраева Б.М. ва сармутахассиси шуъбаи танзими истилоҳот Аҳмадова Н.Т. ширкат варзиданд.

Дар конференсия маърузаҳои илмӣ аз ҷониби донишмандони забоншинос мавриди баррасӣ қарор гирифт, ки «Нақши истиқлолият дар рушд ва ташаккули забони адабӣ ва миллий», «Нигоҳе ба масоили татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва «Забон-равшангари замон» аз ҷумлаи онҳоянд.

Зимни маърузаи сармутахассиси Кумита Аҳмадова Н.Т. муқаррароти моддаҳои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва талаботи Барномаи рушди забони давлатӣ барои солҳои 2012-2016 шарҳу тавзеҳ дода шуд.

Дар асоси мактуби Раёсати хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 23 апрели соли 2013, №05-376 бо мақсади баланд бардоштани сатҳи донишу малакаи хизматчиёни давлатӣ, хусусан хадамоти кадрӣ мақомоти марказӣ аз моҳи апрели соли равон ҳар моҳ охири ҳафта масъули хадамоти кадрӣ Кумита дар дарсҳои хониши идоравӣ ширкат варзид.

Соли 2013 дар арафаи ҷашни Рӯзи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон кормандони Кумита дар чорабиниҳои идонаи Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди иқтисодии Ҷумҳурии

Тоҷикистон, Шӯрои адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Раёсати хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентии стандартизатсия, метрология, сертификатсия ва нозироти савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Бонки давлатии амонатгузори «Амонатбанк», Академияи Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маркази омӯзиши қисмҳои хизмати ҳарбии Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Синои шаҳри Душанбе ширкат варзида, мухтавои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва Барномаи рушди забони давлатӣ барои солҳои 2012-2016-ро шарҳу тавзеҳ доданд.

Кумита дар асоси қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 майи соли 2013, №204 «Дар бораи Нақшаи гузаронидани машваратҳои илмӣ ва илмӣ-техникӣ, конференсҳо, симпозиумҳо, анҷуманҳо ва семинарҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2013», мутабиқи Нақшаи чорабиниҳои Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2012, №335 тасдиқ гардидааст ва мувофиқи дастури муовини Сарвазори Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 23 августи соли 2013, №601033 (16.1) бахшида ба Рӯзи забони давлатӣ Конференсияи ҷумҳуриявии илмиро таҳти унвони «Танзим ва корбурди истилоҳот дар забони давлатӣ» 1 октябри соли 2013 дар Кохи Ваҳдат бо иштироки зиёда аз 160 нафар муҳаққиқону донишмандон, ҳамчунин намоёндагони Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ, вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо, донишгоҳу донишқадаҳо, пажӯҳишгоҳҳои илмӣ таҳқиқотӣ, Шӯрои ҳамгунсозии истилоҳот ва намоёндагони воситаҳои ахбори омма баргузор намуд. Дар кори конференсия 12 маърузаи илмӣ доир ба истифодаи истилоҳот дар соҳаҳои мухталиф мавриди баррасӣ қарор гирифт.

Ҳамчунин, 15 ноябри соли 2013 Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо Кумитаи забон ва истилоҳот мизи мудавварро таҳти унвони «Китобҳои дарсӣ ва масоили имло» бо иштироки ҳайати гурӯҳи кории «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» ва забоншиносону омӯзгорони макотиби олии баргузор намуд. Дар мизи мудаввар раиси Кумитаи забон ва истилоҳот Д.Саймиддинов доир ба мухтавои «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» суханронӣ намуд.

Қобили зикр аст, ки тибқи Нақшаи чорабиниҳои Кумита бо мақсади тарғиби арҷгузорӣ ба забони давлатӣ, иҷрои талаботи Барномаи рушди забони давлатӣ барои солҳои 2012-2016 ва дастури роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 24 феввали соли 2014, №25397/26 силсилаи мулоқотҳои раиси Кумита бо иштироки омӯзгорону донишҷӯёни мактабҳои олии кишвар, дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (10 март соли 2014, бо иштироки 350 нафар), Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ (13 март соли 2014, бо иштироки 280 нафар), Донишгоҳи славянии Тоҷикистону Россия (3 апрели соли 2014, бо иштироки 200 нафар), Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино (10 апрели соли 2014, бо иштироки 260 нафар), Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик Муҳаммадҷон Осимӣ (17 апрели соли 2014, бо иштироки 250 нафар), Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шохтемур (24 апрели соли 2014, бо иштироки 220 нафар), Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон (7 майи соли 2014, бо иштироки 200 нафар), Донишгоҳи тиҷорати Тоҷикистон (15 майи соли 2014, бо иштироки 300 нафар), Донишқадаи забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода (22 майи соли 2014, бо иштироки 240 нафар), Донишқадаи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (29 майи соли 2014, бо иштироки 37 нафар), Донишқадаи исломии Тоҷикистон ба номи Имоми Аъзам Абӯҳанифа (6 июни соли 2014, бо иштироки 65 нафар) ва Академияи Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон (12 сентябри соли 2014, бо иштироки 350 нафар), Консерваторияи миллии Тоҷикистон (бо иштироки 60 нафар), Мактаби олии Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон (бо иштироки 100 нафар), Омӯзишгоҳи олии сарҳадии қушунҳои сарҳадии Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон (бо иштироки 80 нафар), Филиали Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон дар ноҳияи Рашт (бо иштироки 120 нафар), Донишқадаи давлатии санъати Тоҷикистон ба номи Мирзо Турсунзода (бо иштироки 100 нафар) баргузор намуд.

Ҳангоми мулоқотҳо аз ҷониби омӯзгорону донишҷӯён дар иртибот ба масъалаҳои меъёрҳои қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ, забони тарҷумаи китобҳои дарсӣ, воситаҳои ахбори омма, забони иттилоот ва реклама, сатҳи муошират бо забони адабӣ дар нақлиёт ва ҷойҳои ҷамъиятӣ, сатҳи барномаҳои телевизионӣ, аз ҷумла филмҳои бадеӣ тасвирӣ, сатҳи суҳанварии омӯзгорон дар муассисаҳои илмӣ таълимӣ, омӯзиши забонҳои хориҷӣ ва тарбияи мутахассисони ҷавони забондон, риояи меъёрҳои қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ дар воситаҳои ахбори омма ва ғ. саволҳо пешниҳод гардид, ки аз ҷониби раис ва роҳбарони сохторҳои Кумита ҷавобҳои мушаххас дода шуд.

Ҳамчунин, аз ҷониби омӯзгорон ва донишҷӯён як қатор пешниҳодҳо дар мавриди густариши забони давлатӣ пешниҳод гардид, аз ҷумла: баргузори силсилаи мулоқотҳо дар донишгоҳу донишқадаҳо ва мактабҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, таҳкими робитаҳо бо воситаҳои ахбори омма ҷиҳати ташкили барномаҳои алоҳидаи телевизионӣ бо иштироки ҷавонон, ташкили «Маҳфили посдорон ва дӯстдорони забон», «Маҳфили суҳанвари беҳтарин» ва «Забондони беҳтарин» ва ғ.

Қобили зикр аст, ки силсилаи мулоқотҳо бо донишҷӯёни мактабҳои олии кишвар идома дошта, аз натиҷаи он пайваста ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисобот пешниҳод карда мешавад.

Ҳамчунин, тибқи дархости соҳибкорони ноҳияи Синои шаҳри Душанбе рӯзи 15 майи соли равон дар Маҷмаи савдо ва тиҷорати «Саодат» дар ноҳияи Сино мулоқоти раис ва кормандони Кумита, намояндаҳо аз мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Сино ва шаҳри Душанбе ва Муассисаи давлатии «Рекламаи берунӣ ва ороишии шаҳри Душанбе» бо соҳибкорон баргузор гардид, ки дар он зиёда аз 300 нафар соҳибкорон ҳузур дошта, дар иртибот ба талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» саволҳо пешниҳод намуданд. Ба ҳамаи саволҳои соҳибкорон дар доираи қонунгузори ҷумҳурӣ шарҳу посух дода шуд.

Дар асоси муроҷиати Хадамоти зиддиинҳисории назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон рӯзи 25-уми июни соли равон дар маҷлисгоҳи Хадамоти мазкур семинар дар мавзӯи «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» бо иштироки роҳбарият ва аъзои Ҳайати мушовараи Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон - декани факултаи забонҳои Осиё ва Аврупо дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Назарзода Сайфиддин баргузор гардид, ки иштирокдорон дар иртибот ба талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» саволҳо пешниҳод намуданд. Ба ҳамаи саволҳои мутахассисон дар доираи қонунгузори ҷумҳурӣ шарҳу посух дода карда шуд.

Кумита ба истиқболи Рӯзи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Нақшаи қорӣи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар нимсолаидуюм» аз 3-юми июли соли 2014, №424, мутабиқи Нақшаи қорӣи Б. арномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2012, №335 тасдиқ гардида аст, ҳамчунин, мувофиқи дастуримуовини Сарвазири Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10-юми июли соли 2014, №26/14-17 бахшида ба Рӯзи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Кохи Ваҳдат рӯзи 19-уми сентябри соли 2014, Конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ таҳти унвони «Забони давлатӣ ва рушди истилоҳот» баргузор гардид, ки дар он олимони муҳаққиқону донишмандон, аз ҷумла, намояндагон аз вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо, ниҳоду пажӯҳишгоҳҳо ва донишгоҳу донишқадаҳои ҷумҳурӣ, ҳамчунин, намояндагони воситаҳои ахбори омма баргузор намуд. Дар қорӣи конференсия 12 маърузаи илмӣ оид ба истифодаи истилоҳот дар соҳаҳои мухталиф мавриди баррасӣ қарор гирифт.

Ҳамзамон, барои сазовор ҷашн гирифтани Рӯзи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон кормандони Кумита мулоқоту вохӯриҳоро бо иштироки аъзои Шӯрои ҳамгунсозии истилоҳоти Кумита дар Вазорати мудоғибаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати саноат ва технологияҳои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудоғибаи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентии

назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентии стандартизатсия, метрология, сертификатсия ва нозироти савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Хадамоти зиддиинҳисории назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Хадамоти назорати давлатии бехатарии корҳо дар саноат ва соҳаи куҳкорӣ назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино, Донишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода, Донишгоҳи иқтисод ва андозӣ Тоҷикистон, Факултети иқтисод ва идораи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Синои шаҳри Душанбе, Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Рӯдакӣ баргузор намудаанд, ки дар он муҳтавои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва Барномаи рушди забони давлатӣ барои солҳои 2012-2016-ро ба кормандони вазорату идораҳо шарҳу тавзеҳ доданд.

Ба истиқболи Рӯзи забони давлатӣ дар ҳамкорӣ бо Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон 32 барномаҳои телевизионӣ ва радиояӣ аз ҷониби кормандони Кумита таҳия ва пахш гардидаанд. Ҳамзамон, дар моҳи ноябри соли равон ду ҷаласаи Шӯрои ҳамгунсозии истилоҳот бо иштироки аъзои баҳши забоншиносӣ ва намояндаи Сарредаксияи илмӣ Энсиклопедияи Тоҷикистон баргузор гардид.

Ҳамчунин, дар ҳамкорӣ бо Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шоҳтемур 28 ноябри соли равон семинари машваратии «Мушкилоти истилоҳоти соҳаи кишоварзӣ» бо иштироки омӯзгорону аспирантон ва унвонҷуёни Донишгоҳ баргузор гардид. Дар семинар маърузақунандагон оид ба мушкилоти истилоҳоти соҳаҳои технологияи ниғаҳдорӣ ва коркарди маҳсулоти кишоварзӣ, боғдорӣ, зироаткорӣ ва истеҳсоли хӯроки чорво, усули муҳофизати биологӣи растаниҳо, чорводорӣ, ветенарӣ, занбури асалпарварӣ ва кишоварзӣ баромад намудаанд. Пас аз баррасии маърузаҳо дар семинар пешниҳод гардид, ки омӯзиш ва баррасии истилоҳоти соҳа ҷиддӣ ба роҳ монда шуда, дар ин замина таҳия ва наشري фарҳангҳои тахассусӣ тақвият бахшида шавад.

Бандҳои 28 ва 29 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Дар Вазорати меҳнат ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои мутобиқ намудани санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ба талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» тадбирҳои муайян андешида шудааст.

Дар компютерҳои вазорат ва сохторҳои он алифбои тоҷикӣ ҷойгир карда шуда, ба кормандон барои истифодабарии онҳо курсҳои омӯзишии компютерӣ гузаронида шуд.

Дар Агентии назорати давлатӣ ва мубориза бо коррупсияи назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нусхаи ҳуҷҷатҳои зарурӣ дар китоби «Маҷмӯи қонунҳо ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ марбут ба мубориза бар зидди коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба нашр расида, барои истифодаи хизматӣ ба кормандон дастрас карда шудааст.

Дар Бонки миллии Тоҷикистон «Дастурамали тартиби коргузорӣ дар Бонки миллии Тоҷикистон» ва «Қоидаҳои таҳия ва барои ниғаҳдорӣ ва супоридани парвандаҳо ба бойгонии Бонки миллии Тоҷикистон» ба теъдоди 2000 нусха ба забони давлатӣ нашр гардид.

Мавриди зикр аст, ки аз ҷониби Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи ҳамкориҳои судманд бо шарикон бо мақсади роҳандозӣ намудани системаи иттилоотии идоракунии тандурустӣ Маҷмӯи шаклҳои ҳуҷҷатҳои аввалияи тиббии муассисаҳои тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба забони русӣ таҳия ва интишор шуда буд. Дар доираи иҷрои Стратегияи миллии солимии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2010-2020 Вазорати тандурустӣ тасмим гирифтааст, ки Маҷмӯи шаклҳои ҳуҷҷатҳои аввалияи тиббиро мавриди таҳрир қарор дода, боз нашр намояд.

Як навоарӣ дар фаъолияти Вазорати корҳои дохилӣ, ин таъсис ёфтани Маркази тестӣ мебошад. Маркази мазкур бо шумораи зиёди компютерҳо муҷахҳаз буда, саволномаҳои онҳо танҳо ба забони давлатӣ барномарезӣ шудаанд. Ҳадаф аз таъсис додани чунин марказ, аз як

тараф, санҷидани донишу малакаи касбии кормандон бошад, аз тарафи дигар, тадбирест ҷиҳати иҷрои талаботи моддаи 14-и Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон».

Дар Ширкати саҳомии холдингии кушодаи «Барқи тоҷик» санадҳои меъёрий ба забони тоҷикӣ таҳия ва истифода мешаванд. Аз тарафи Хадамоти робита бо ҷомеа китоби «Асноди ҳуқуқӣ ва меъёрий дар соҳаи энергетика» таҳия ва нашр гардидааст.

Дар доираи омодагиҳо ба интиҳоботи аъзои Маҷлиси миллӣ, вакилони Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, вакилони Маҷлиси вакилони халқи Вилояти Мухтори Кухистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳри Душанбе, шаҳрҳо, ноҳияҳо ва ҷамоатҳо аз ҷониби КМИР 8 Дастурамал ва як китобчаи саволу ҷавобҳо оид ба интиҳобот ба забони давлатӣ таҳия ва бо қарорҳои Комиссияи марказии интиҳобот раёйпурсӣ моҳҳои май ва июли соли 2014 тасдиқ карда шуд, ки бо теъдоди зиёд чоп шуда, ба комиссияҳои поёнии интиҳоботи дастрас карда шуданд.

Аз ҷониби кормандони Маркази миллии қонунгузори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, барои дар қонунгузорӣ истифода кардани мафҳуми истилоҳоти ягона ва ҷавобгӯи меъёри муайян корҳои назарас ба анҷом расонида шуд. Аз ҷумла, Истилоҳоти соҳаи меҳнат, ҳифзи иҷтимоӣ, тандурустӣ, фарҳанг, илм ва маориф дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, (Душанбе, ҶДММ «Азия-Принт», 2014, 156 саҳ.), Истилоҳоти соҳаи сохтори давлатӣ, мақомоти судӣ ва ҳифзи ҳуқуқ дар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон (Душанбе, «Бухоро», 2014, 172 саҳ.), Истилоҳоти соҳаи молия, андозу гумрук ва фаъолияти бонкӣ дар қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, (Душанбе, «Бухоро», 2014, 276 саҳ.), Луғати русӣ ба тоҷикӣ Истилоҳоти ҳуқуқ (Душанбе, «Бухоро», 2014, 336 саҳ.) ба нашр омода карда шуд.

Ҳамзамон, Маркази миллии қонунгузори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси омӯзиш ва таҳлили қонунгузори амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон китобҳои илмӣ, методӣ ва тафсирҳо барои кормандони мақомоти ҳокимияти давлатӣ, ҳифзи ҳуқуқ, ҳокимияти судӣ, аз ҷумла, китобҳои «Ҳуқуқи Тоҷикистон муосир», қисми якум (Душанбе, 2014, 608 саҳ.), «Вазъи ҳуқуқи бедаракгумшудагон тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Бо се забон: тоҷикӣ, русӣ, ва англисӣ. (Душанбе, 2014, 128 саҳ.), «Сиёсати ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон: рушд ва мушкилот «бо забонҳои тоҷикӣ ва русӣ, (Душанбе, 2014, 285 саҳ.) Тафсири Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ» (Душанбе, 2014, 287 саҳ.) ва соҳаҳои дигари идоракунии таҳия ва нашр гардидааст.

Дар соли 2014 Кумитаи оид ба корҳои дин, танзими анъана ва ҷашну маросимҳои миллии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон созишномаҳои байналмилалӣ соҳавиро бо забони давлатӣ тарҷумаи расмӣ намудааст. Ҳуҷҷатҳои махсус (оморӣ, муҳосибӣ)-и Кумита бо Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамоҳанг шудаанд. Инчунин, истилоҳоти соҳавӣ такмил дода шудааст ва ин раванд идома дорад.

Коргузорӣ ва ҳуҷҷатнигорӣ дар ҳамаи бахшу шуъбаҳои Раёсати Донишгоҳи давлатии Данғара, кафедраҳои умумидонишгоҳӣ, ҷомеашиносӣ ва факултетҳо бо забони давлатӣ ба роҳ монда шудааст. Тибқи сохтори нав аз ҷониби раёсати донишгоҳ «Оиномаи Донишгоҳи давлатии Данғара», «Низомномаи шуъбаи аспирантура ва доктарантура», «Низомномаи раёсати корҳои илмӣ-таҳқиқотии Донишгоҳи давлатии Данғара», «Низомномаи шуъбаи таъъули наشري Донишгоҳи давлатии Данғара», «Низомномаи маҷаллаи илмӣ «Паёми Донишгоҳи давлатии Данғара», «Низомнома дар бораи интишор ва иҷрои китобҳои дарсӣ, васоит ва дастурҳои илмӣ методӣ дар Донишгоҳи давлатии Данғара», «Низомномаи роҳбарӣ ба корҳои илмӣ донишҷӯён, рисолаҳои хатмкунӣ бакалавриат ва кори дипломи мутахассис дар донишгоҳ», «Низомномаи роҳбарӣ ба корҳои илмӣ - рисолаҳои унвонҷӯён, аспирантон ва доктарантони Донишгоҳи давлатии Данғара», ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии донишгоҳ ба забони давлатӣ таҳия гардида, дар Шӯрои олимони Донишгоҳи давлатии Данғара рӯзи 18.07.2013, суратчаласаи №1 тасдиқ карда шуданд.

Дар корхонаи КВД «Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ» дар асоси Дастурамали намунавӣ коргузорӣ дар вазорату идораҳои давлатӣ ва дигар мақомоти идоракунии давлатӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, муассисаҳо, ташкилотҳо ва корхонаҳои Ҷумҳурии

Тоҷикистон Дастурамали намунавии коргузориҳои худро таҳия ва тасдиқ намудааст.

Дар Агентии хариди давлатӣ мол, кор ва хизматрасонии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тамоми санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳавӣ аз қабилӣ “Низомнома дар бораи расмияти хариди давлатӣ”, “Нақшаи солонаи харид”, “Ҳисобот оид ба расмияти хариди гузаронидашуда”, “Даъватнома барои иштирок дар озмун”, “Фармоиш дар бораи гузаронидани озмун ва таъйини комиссияи тендерӣ”, “Низомнома дар бораи комиссияи тендерӣ”, “Дафтари сабти дархостҳо барои гирифтани ҳуҷҷатҳои тендерӣ”, “Дафтари сабти дархостҳои тендерӣ”, “забонхат дар бораи гирифтани дархости тендерӣ”, “Протоколи ҷаласаи комиссияи тендерӣ оид ба кушодани лифофаҳои ба тендер воридушад”, “Дастур дар хусуси баҳодиҳии экспертии дархостҳои тендерӣ”, “Ариза дар бораи беғаразӣ”, “шаклҳои баҳодиҳии эксперти”, “Ҳисобот дар бораи тендер”, “Протоколи ҷаласаи комиссияи тендерӣ оид ба арзёбии дархостҳои тендерӣ ва интиҳоби ғолиби тендер”, “Шартнома бо ташкилкунандаи тендер”, “Ҳуҷҷатҳои стандартҳои тендерӣ барои хариди мол, кор ва хизматрасонӣ”, “Ҳуҷҷатҳои стандартҳои тендерӣ оид ба интиҳоби молрасон”, “Шаклҳои 1-8 барои таҳияи дархости тендерӣ” дар шакли стандарти бо забони давлатӣ таҳия ва ба шакли китобӣ нашр карда шуда, дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун санадҳои намунавӣ аз тарафи ташкилоту муассисаҳо ва молрасону пудрачиён мавриди истифода қарор доранд.

Оид ба бандҳои 28 ва 29 дар дастгоҳи Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муассисаҳои зертобеъ мувофиқи стандартсозии ҳуҷҷатҳои идорӣ, тамоми санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, номгӯи ҳуҷҷатҳои, ки дар коргузориҳои истифода мешаванд, ҳамчунин навиштаҷотҳо аз он ҷумла: лавҳаю овезаҳои иттилоотии беруна ва таҷҳизотҳои компютерӣ ба талаботи муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мутобиқ ва мавриди амал қарор дода шудааст.

Банди 32 (муҳлат мунтазам). Натиҷаи иҷро: Бояд тазакурр дод, ки дар ҷараёни санҷишҳои Кумита оид ба вазъи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 августи соли 2004, №330 «Дар бораи стандартҳои рамзгузори ва ҷобаҷогузори алифбои тоҷикӣ дар клавиатураи компютери стандарти UNICODE барои истифодабарии компютерӣ» таваҷҷӯҳи махсус сурат мегирад. Бояд гуфт, ки дар як қисми ташкилоту муассисаҳо истифодаи ҳуруфи тоҷикӣ дар компютерҳо таъмин гардидааст.

Чунончи, дар технологияи компютери Раёсати хизмати давлатӣ ва Донишқадаи тақмили ихтисоси хизматчиёни давлатӣ забони давлатӣ истифода мешавад. Ба компютерҳои кормандон ҳуруфи тоҷикӣ барои истифода пайваст гардида, луғатҳои тоҷикӣ-русӣ ва русӣ-тоҷикӣ ба таври ройгон дар шакли электронӣ ба кормандон дастрас карда шудааст.

Ҳамзамон, дар ҳамаи курсҳои мавзӯҳои марбут ба технологияи компютерӣ ба забони давлатӣ омӯзонда мешавад.

Дар асоси фармоишҳои вазири меҳнат ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон (14 майи соли 2012 №85, 29 майи соли 2012, №54) сомонаҳои интернетии соҳавии www.mehnat.tj [1] ва www.kog.tj ба фаъолият шурӯъ намуд, ки дар саҳифаҳои онҳо тамоми маълумот ва барномаҳои корӣ пурра ба забони давлатӣ ҷойгир карда шудаанд.

Дар ин самт аз ҷониби Маркази миллии қонунгузори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон китоби рӯйимизӣ барои истифодабарии ташкилотҳои ҷамъиятӣ бо номи «Ҳуҷҷатгузори дар Иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ» ба нашр расид ва ба иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ барои истифодабарӣ тавсия карда шудааст.

Аз ҷониби Хадамоти алоқаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти забони иттилоот ва коммуникатсия ва истифодаи забони давлатӣ дар технологияҳои иттилоотӣ коммуникатсионӣ як қатор корҳо аз қабилӣ таҳия ва коркарди барномаҳои компютерӣ ба забони тоҷикӣ, таъсис ва фаъол кардани сомонаҳои интернетӣ ба забони давлатӣ ба анҷом расонида шудааст.

Айни замон, дар Кумитаи андози назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон 11 барномаҳои компютерӣ амал менамоянд, ки ҳамаи онҳо ба забони давлатӣ таҳия шудаанд, аз ҷумла: «Ҳуҷҷатгузори электронӣ», «Муоинаи хронометражӣ», «Баҳисобгирии андозҳо аз шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ» ва ғайраҳо. Бояд қайд кард, ки ҳамаи компютерҳои кормандони мақомоти андоз бо ҳарфҳои тоҷикӣ таҷҳизонида шудаанд.

Дар шабакаи интернетии сомонаи расмӣ Вазорати корҳои дохилӣ (www.vkd.tj [2]) фаъолият мекунад. Ҳамарӯза дар сомона ва дар ҳафтаномаи ҳуқуқӣ, сиёсӣ ва иҷтимоӣ «Қонун ва ҷомеа» - Вазорати корҳои дохилӣ аз фаъолияти мақомоти корҳои дохилӣ ва кормандони он, паҳлӯҳои гуногуни ҳаёти ҷомеа хабару гузориш, очерку мақолаҳо бо забони давлатӣ нашр мегарданд.

Дар Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади мавриди истифода қарор додани забони давлатӣ дар технологияҳои компютерӣ дар Вазорат ҳуруфи тоҷикӣ, луғатҳои электронӣ бо забонҳои русӣ - тоҷикӣ ва тоҷикӣ - русӣ ба таври васеъ истифода мешавад. Саволномаҳои Маркази тести Вазорат, ки ҷиҳати санҷиши дониши кормандони мақомоти корҳои дохилӣ таъсис ёфтааст, бо забони тоҷикӣ барномарезӣ шудаанд.

Истифодаи забони давлатӣ дар технологияҳои компютерӣ, аз тарафи мутахассисони шуъбаи иттилоотии раёсати таҳлил ва дурнамои иқтисодии Вазорати нақлиёт барномаи мукаммали коргузори электронӣ бо номи «Тасмир» таҳия гардида, аз соли 2012 инҷониб тамоми раёсату шуъбаҳо ва бахшҳои дастгоҳи марказии Вазорат ба коргузори электронӣ гузаштанд. Васли муассисаҳои давлатии зерсохтор ба шабакаи ягонаи барномаи электрони мазкур мавриди амалишавӣ қарор дорад.

Дар Кумитаи андози назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон айни замон 20 адад барномаҳои компютерӣ, ки ҳамаи онҳо ба забони давлатӣ таҳия шудаанд, аз ҷумла: (СИА) “Бақайдгирӣ”, “Идоракуни ва мониторинги қарзҳо”, “Рамзҳои сабабҳои ба ҳисоб гузоштан” “Ҳуҷҷатгузори электронӣ”, “Муоинаи хронометражӣ”, “Баҳисоботи андозҳо”, аз шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ” ва ғайраҳо. Бояд қайд кард, ки ҳамаи компютерҳои кормандони мақомоти андоз бо ҳарфҳои(шрифтҳои) тоҷикӣ таҷҳизонида шудаанд.

Қайд кардан бо маврид аст, ки дар идораву муассисаҳо ва ҷамоатҳои деҳоти шаҳру ноҳияҳои Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон технологияҳои компютерӣ ба забони давлатӣ ба роҳ монда шудааст.

Бандҳои 33, 34 ва 35 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Мутобиқи ин бандҳои Нақшаи чорабиниҳои Барнома то соли 2016 таҳияи барномаҳои мухталифи компютерӣ (навишти дуруст ва ё имлои калима, ба ҳиҷоҳо ҷудо намудани калима, аз сатр ба сатр гузаронидан ва ғ.) барои истифодаи забони давлатӣ дар технологияҳои иттилоотӣ ба нақша гирифта шудааст.

Аз ҷониби устодони кафедраи таъминоти барномавӣ ва технологияҳои иттилоотии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.Осимӣ дар шаҳри Хуҷанд маҷмӯи барномаҳои зерин бо забони тоҷикӣ омода карда шудаанд, ки айни замон мавриди истифода қарор доранд:

- ҷойгиршавии стандартии ҳарфҳои тоҷикӣ дар клавиатураи компютер;
- ҷойгиршавии стандартии ҳарфҳои тоҷикӣ дар клавиатураи телефони мобилӣ;
- луғатҳои компютери тоҷикӣ-русӣ, русӣ-тоҷикӣ, ганҷвожа;
- таҳриргари матни тоҷикӣ (Tajik Word);
- таҳлили морфологии автомати калимаи тоҷикӣ;
- синтези овози тоҷикӣ, талаффузи компютери матни тоҷикӣ (Tajik Text-to-Speech);
- тафтиши имлои матни тоҷикӣ (модули тафтиши имлой);
- кроссворди компютери тоҷикӣ;
- тарҷумаи компютери матни забони тоҷикӣ ба англисӣ;
- тарҷумаи калимавии компютери матни забони англисӣ ба тоҷикӣ;
- таҳлили автоматики мазмуни матни тоҷикӣ;

- пакети забони тоҷикӣ дар Microsoft Office (модули тафтиши орфографӣ дар Microsoft Office);
- пакети забони тоҷикӣ дар Microsoft Office (модули аз сатр ба сатр гузаронидани калимаҳо дар Microsoft Office);
- пакети забони тоҷикӣ дар Microsoft Office (модули тезаурус дар Microsoft Office);
- ба хатти дигар баргардон кардан (Tajik-Transliterate).

Инчунин, барои омӯзиши ҳамаи фанҳо маводи электронӣ ба намуди Веб-сомона, китобҳои электронӣ, маводи интерактивӣ дар тахтаи электронӣ (бо роҳбарии О.Солиев) пешниҳод гадидаанд.

Барои омӯзиши забони давлатӣ, русӣ ва англисӣ барои наврасон ва кӯдакони синни томактабӣ барномаҳои зерин пешкаш карда мешаванд:

- барномаи интерактивӣ – омӯзишии «Донояк»;
- барномаи интерактивӣ – омӯзишии «DVD-Алифбо»;
- барномаи интерактивӣ – омӯзишии «DVD-Ҳисоб»;
- барномаи интерактивӣ – омӯзишии «DVD-Ҷуғрофия».

Истифодаи ин барномаҳо ба ғайр аз тариқи компютер, инчунин тавассути телевизиор ва плейер низ имконпазир мебошад. Ин имконият барои кӯдакони маъҷуб ва хонандагони мактабҳои деҳот, ки на ҳама ба истифодаи компютер дастрасӣ доранд, пешниҳод гардидааст.

Бояд гуфт, ки солҳои охир дар ин самт таҳқиқотҳои зиёд низ ба роҳ монда мешавад, ки барои пешрафти соҳа замина фароҳам меорад.

Рисолаи номзодии омӯзгори кафедраи технологияҳои шабакавӣ ва коркарди иттилооти Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон доир ба барномаи Луғати басомади Ҳофиз ва коркарди вазни шеърӣ тоҷикӣ ба таври автоматӣ омодаи дифоъ мебошад.

Инчунин, донишҷӯи соли 4-уми факултети технология ва соҳаи иттилооти ҳамин Донишгоҳ Носиров Амир фарҳанги электронии «Калима»-ро таҳия намуд, ки аз ҷониби Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон беҳтарин ихтироот махсуб гардида, ҳамчун маводи зеҳнӣ дар Вазорати фарҳанг ба қайд гирифта шуд.

Қобили тазаккур аст, ки Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2015 таҳияи фитаҳои электронӣ овозии “Фарҳанги имлои забони тоҷики”-ро ба нақша гирифтааст.

Банди 36 (муҳлат 2012-2014). Натиҷаи иҷро: Вобаста ба масъалаи таҳияи барномаҳои омӯзишии забони давлатӣ (китобҳо ва ғайра) барои маъҷубон (нобиноён, кару гунгҳо) «Барномаи таълими забони тоҷикӣ дар мактабҳои интернати махсус» (мураттибон М.Акобиров ва Б.Ҳайдаров) баъд аз ташхис ва ворид намудани ислоҳҳо бо қарори Ҳайати мушовараи Вазорати маориф тасдиқ гардида, аз ҷониби Маркази ҷумҳуриявии таълимию методӣ ба теъдоди 500 нусха ба таъб расонида шуд.

Ҳамчунин, аз ҷониби Академияи таҳсилоти Тоҷикистон тарҷумаи зиёда аз 20 дастур ва маводи таълимӣ барои хонандагони шунавоиашон сушт, кар ва биноиашон кам, нобино ва дигар иллатҳои ҷисмониву рӯҳонидошта анҷом дода шуд:

1. Успенская Л.П., Успенский М.Б. Маҷмӯи маводҳо барои инкишофи нутқ ва ислоҳи талаффузи овозҳо дар кӯдакони синни томактабӣ. Тарҷумаи Мирбобоева Б., М., 1986.
2. Усулҳои кор дар муассисаҳои таълимии кӯдакони ношунаво. Дастури таълимӣ / Усулҳои кори мактаб-интернати №1 кӯдакони ношунавои ш. Ленинград. Тарҷумон Назарова М.А., М., 1984.
3. Таптапова С.Л. Кори ислоҳкунии логопедӣ ҳангоми ҳалалдоршавии овоз. Китоб барои логопед. Тарҷумон Шозиёева А.М., 1984. 112 с.

4. Залсман Л.М. Инкишофи ғайринутқии тарзи гуфтор дар мактаб барои кӯдакони нобино. Тарҷумаи Наврасов
5. Инкишофи нутқи кӯдакони забонашон лакнатдор/ Дастури методӣ. Мураттибон Иматова Л., Туронов С.
6. Мактаб барои бачагони нуқсонӣ нутқдошта. Тарҷумаи Маҳкамов Д. ва Абдуллоев А.
7. Нишондодҳои методӣ доир ба рушди нутқи гуфтугӯии муқаррарӣ ва тасвирӣ. Тарҷумаи Шогунбек Б., Сафаров Г.
8. Корҳои беруназсинфӣ оид ба инкишофи нутқи хонандагони шунавоиашон суғуст (аз таҷрибаи кор). Тарҷумаи Боронов Б., Мирхонова Н.

Аз ҷониби пажӯҳишгарони Пажӯҳишгоҳи рушди маорифи Академияи таҳсилоти Тоҷикистон таҳия ва тарҷумаи зиёда аз 20 дастур ва маводи таълимӣ барои хонандагони шунавоиашон суғуст, кар ва биноиашон кам, нобино ва дигар иллатҳои ҷисмониву рӯҳонидошта омода карда шудааст. Аз ҷумла:

-«Маҷмӯаи нақли хаттӣ» (барои мактабҳои таҳсилоти миёнаи махсус) таҳияи М.Афғонов;

-«Имлои таълимӣ»- муаллифон Л.Иматова ва Ш.Котибова;

-«Корҳои беруназсинфӣ оид ба инкишофи нутқи хонандагони шунавоиашон суғуст» дар тарҷумаи Б.Боронов.

Банди 37 (муҳлат 2012-2013). Натиҷаи иҷро: Дар иртибот ба таъмини вазорату идораҳо ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ бо таҷҳизоти тарҷумаи ҳамзамонӣ (синхронӣ) барои гузаронидани семинару конференсияҳо, мизи гирд ва чорабиниҳои дигар қайд менамоем, ки теъдод аз вазорату идораҳо аз ин мавод истифода мебаранд, як қисми ташкилоту муассисаҳо ҳалли ин масъаларо бо дарназардошти дарёфти маблағ дар солҳои 2014-2015 ба нақша гирифтаанд.

Маҷлисоҳои Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли, Вазорати рушди иқтисод ва савдо, Вазорати фарҳанг, Вазорати корҳои хориҷӣ ва Донишқадаи тақмили ихтисоси хизматчиёни давлатӣ барои гузаронидани семинару конференсияҳо, мизи гирд ва чорабиниҳои дигар бо таҷҳизоти тарҷумаи ҳамзамон (синхронӣ) таҷҳизонида шудааст.

Банди 38 (муҳлат 2013). Натиҷаи иҷро: Тибқи банди 1-и Нақшаи чорабиниҳо оид ба иҷрои дастуру супоришҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки 4-уми октябри соли 2012 зимни мулоқот ба муносибати Рӯзи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон баён гардидаанд, бо мақсади баланд бардоштани марифати забондонӣ ва рушди сиёсати забони давлатӣ Кумитаи забон ва истилоҳоти назди ҲҚТ «Фарҳанги имлои забони тоҷикӣ»-ро таҳия карда нашр намуд. Шакли электронии Фарҳанги имлои забони тоҷикӣ дар сомонаи Кумита ворид карда шудааст.

Банди 39 (муҳлат 2012-2013). Натиҷаи иҷро: Оид ба ташкили омӯзиши Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ тибқи банди мазкур вазорату идораҳо ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ташкилоту муассисаҳо вазифадор гардидаанд, ки барои кормандон шароит фароҳам оранд. Дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон риояи хатмии муқаррароти «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ» ва меъёрҳои забони давлатӣ дар муассисаҳои таъбу наشري низоми вазорат таҳти назорати қарор дошта, роҳбарони нашрияҳои даврӣ вазифадор карда шудаанд, ки наشري «Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ»-ро дар рӯзномаҳои маҷмӯаҳои мавриди амал қарор диҳанд. Ҳамчунин омӯзиши мунтазами ҳуҷҷати мазкур дар вазорат ва муассисаҳои зертобеъ ба роҳ монда шудааст.

Банди 41 (муҳлат ҳамасола). Натиҷаи иҷро: Баъд аз қабули Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» Рӯзи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамасола ҳамчун ҷашни умумимиллӣ ва рамзи ҳудудиҳои худшиносӣ таҷлил мегардад.

Ҳамасола бо пешниҳодҳои Кумита дар вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо, муассисаҳои таълимӣ, пажӯҳишгоҳҳои илмию таҳқиқотӣ, қисмҳои ҳарбӣ ва ҷузъу томҳои мақомоти қудратӣ бо иштироки олимону адибон мизҳои мудаввар, конференсияҳои илмию амалӣ ва маҳфилҳои адабӣ баргузор мегарданд. Кормандони Кумита дар ин чорабиниҳо иштирок намуда, муҳтавои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро тавзеҳ медиҳанд.

Дар Донишқадаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи М. Турсунзода дар доираи «Ҳафтаи забони давлатӣ» бо қироати шеърҳои адибони назми муосири тоҷик М.Қаноат, Б. Собир, Л. Шералӣ васфи забон ҳамаҷуз шурӯъ шуда, то охири ҳафта масъулин-донишҷӯёни радиомаҷаллаи шуъбаи рӯзманигории факултаи «Театр, кино ва рӯзманигории телевизион», кибо гурӯҳи ташаббускори забони давлатӣ шомиланд, бо омӯзгорону донишҷӯён атрофии забони миллӣ ва ҷойгоҳи он дар ҷомеа суҳбатҳо орошта, шунавонидани ашъори нобро муддати як ҳафта (30-юми сентябр ва 4-уми октябр) роҳандозӣ намуданд. Соли ҷорӣ аз ҷониби масъулини Комиссияи умумидонишқадавии татбиқи Қонуни забони давлатӣ дар байни факултаҳо озмуни иншои беҳтарин дар мавзӯи «Забони давлат-поёи сиёсати миллӣ», маҳфили илмӣ-адабӣ зери унвони «Шахсияти иҷтимоии Туғрали Аҳрор» доир намуданд. Пас аз суҳанрониҳо миёни устодону донишҷӯён дар атрофии забони давлатӣ, нақши Туғрал дар таҳаввули забони меъёр, таъсири афкори Бедил ба шеъри Туғрал, баҳои С. Айни ба шеъри шоир, дараҷаи омӯзиши рӯзгору осор ва афкори шоир гуфтугӯҳои судманд сурат гирифт.

Ҳамзамон, дар Консерваторияи миллии Тоҷикистон ба номи Т. Сатторов Конференсияи илмӣ-назариявӣ таҳти унвони «Забон инъикоскунандаи фарҳанги миллат» бо иштироки устодону донишҷӯён ва 5-уми октябри соли 2015 дар Донишқадаи давлатии санъати тасвирӣ ва дизайни Тоҷикистон мизи мудаввар дар мавзӯи «Нақши забон дар шинохти миллат» доир карда шуд, ки маърузачиён мавқеи забони адабии ҳозираи тоҷикиро дар ҷомеаи имрӯз, арҷ гузоштан ба ҳама муқаддасоти миллӣ ва ин арзишҳои фарҳангиро боқӣ гузоштан ба наслҳои оянда арзёби намудаанд.

Бо ҳамин мақсад дар муассисаҳои таълимӣ, аз ҷумла дар коллеҷҳои ҷумҳуриявии рассомии ба номи М. Олимов, хореографии ба номи М. Собирова, фарҳанги ба номи П. Бӯйдоқови, ноҳияи Рӯдакӣ, Коллеҷи санъати шаҳри Душанбе ба номи А. Бобоқулов, Мактаб-интернатҳои миёнаи махсуси ҷумҳуриявии ба номи З.Шаҳидӣ, ба номи М.Атоев чорабиниҳои эҷодӣ фарҳангӣ аз қабили озмуни иншои беҳтарин дар мавзӯҳои «Забон донӣ ҷаҳон донӣ», «Забони модариям-ифтихорам», маҳфилҳои шеърҳои, барномаҳои консертӣ бо номи «Соҳибзабонӣ – кафолати истиқлолияти миллат» баргузор карда шуда, бо шиору овезаҳо ва рӯзномаҳои деворӣ, аз ҷумла, «Забон поя ва ҳастии миллат», «Муқаддасоти Тоҷикистон», дарсҳои тарбиявӣ зери мавзӯи «Забони модарӣ чун шири модар», «Забондонӣ муҳимтарин фазилати инсон аст», «Имлои нави забони тоҷикӣ» ва ғайра Рӯзи забони давлатӣ истиқбол гирифта шуд.

V. ЗАБОНҲОИ АҚАЛЛИЯТҲОИ МИЛЛИИ

СОКИНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Банди 1(муҳлат мунтазам). Натиҷаи иҷро:Мутобиқи маълумоти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҷумҳурӣ дар 1102 мактаби таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи умумӣ таҳсил ба забонҳои ғайридавлатӣ ба роҳ монда шудааст. Аз ҷумла, дар 18 мактаб таълим ба забони русӣ, дар 272 мактаб таълим ба забони ўзбекӣ, дар 37 мактаб таълим ба забони қирғизӣ, дар 1 мактаб таълим ба забони туркманӣ, дар 2 мактаб таълим ба забони англисӣ, дар 116 мактаб таълим ба забонҳои тоҷикӣ-русӣ, дар 597 мактаб таълим ба забонҳои тоҷикӣ-ўзбекӣ, дар 25 мактаб таълим ба забонҳои тоҷикӣ-қирғизӣ, дар 5 мактаб таълим ба забонҳои тоҷикӣ-туркманӣ, дар 1 мактаб таълим ба забонҳои ўзбекӣ-қирғизӣ, дар 1 мактаб таълим ба забонҳои русӣ-қирғизӣ, дар 23 мактаб таълим ба забонҳои тоҷикӣ-русӣ-ўзбекӣ, дар 1 мактаб

таълим ба забонҳои тоҷикӣ-русӣ-қирғизӣ, дар 1 мактаб таълим ба забонҳои тоҷикӣ-русӣ-англисӣ сурат мегирад.

Ба хоҳири таъмини муассисаҳои таълимӣ бо мутахассисони забони давлатӣ ва дастурҳои таълимӣ бо фармоиши вазирӣ маориф дар нақшаи қабули донишҷӯён ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ тағйирот ворид карда шуда, илова ба нақшаи қабул аз ҳисоби намоёндагони ақаллиятҳои миллӣ аз рӯи ихтисоси омӯзгори забони давлатӣ ва забону адабиёти тоҷикӣ дар Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ, Донишқадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи С.Улуғзода, донишгоҳҳои давлатии шаҳрҳои Хуҷанд, Хоруғ ва Кӯлобу Қўргонтеппа донишҷӯён қабул карда шуданд.

Бандҳои 2 (муҳлат мунтазам) ва 3 (муҳлат 2012-2015). Натиҷаи иҷро: Аз ҷониби Вазорати маориф китоби дарсии «Адабиёт» (А.Абдуқодиров) барои хонандагони синфи 10-уми ўзбекзабони ҷумҳурӣ бо теъдоди 25 000 нусха нашр гардида, ба муассисаҳои таълимии кишвар дастрас гардонид шудааст. То ба ҳол тамоми муассисаҳои таҳсилоти умумии таълимашон ба забонҳои ғайридавлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо китобҳои дарсии «Забони давлатӣ» (барои синфҳои 2-11) таъмин мебошанд.

Аз ҷониби кормандони Донишқадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии омӯзгорон китобҳои дарсии «Забони давлатӣ» барои синфҳои 2-7, 10-11, «Луғати мухтасари тоҷикӣ-русӣ-қирғизӣ» бо фарогирии қариб 3000 вожа ва «Маҷмӯаи диктант ва нақлҳои хаттӣ аз фанни забони давлатӣ барои синфҳои 2-11-и мактабҳои таълим ба забонҳои ғайритоҷикии Ҷумҳурии Тоҷикистон» мураттаб шуда, дар рӯзҳои наздик нашр мегардад.

Бо дастгирии молиявии Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон ва ноҳияи Мурғоб китоби «Луғати забонҳои тоҷикӣ ва қирғизӣ» аз чоп баромад.

Вазорати фарҳанг ҳамасола ба тамоми минтақаҳои ҷумҳурӣ сафари «Корвони китоб»-ро чун анъана ҷорӣ намудааст, ки тавассути он китобхонаҳои оммавӣ ва мактабиро бо адабиёти зарурӣ бо забони давлатӣ ва забони ақаллиятҳои миллӣ таъмин мегарданд.

Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади ташкил ва тақмили фонди китобхонаи мамлакат бо адабиёти нав ва матбуоти даврӣ, ҳамасола ба шаҳру ноҳияҳои мамлакат сафари «Корвони китоб» ташкил менамояд. Дар соли 2015 тавассути Корхонаи воҳиди давлатии таъминот ва савдои «Китоб», «Корвони китоб» созмон дода, бо теъдоди 85867 нусха китобҳо ва васоити китобхона, ба маблағи 180000, 00 сомонӣ фонди китобхонаҳои мамлакатро таъмин намуд.

Китобхонаи Донишқадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.Осимӣ дар шаҳри Хуҷанд дорои адабиётҳои бадеӣ буда, дастури таълимӣ ва маҷаллаҳою рӯзномаҳо бо забони давлатӣ навишта мешаванд. Донишҷӯён аз китобҳои бадеӣ, маҷаллаю рӯзномаҳо васеъ истифода мебаранд.

Ҳамзамон, дар кафедраи забонҳои донишқада гурӯҳи омӯзгорони забони русӣ ва англисӣ муҳовараи русӣ- тоҷикӣ, англисӣ- тоҷикӣ, чинӣ- англисӣ, олмонӣ- тоҷикӣ таҳия намудаанд ва шакли электроники онҳо низ вучуд доранд.

Банди 4 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Дар давоми солҳои 2012-2013 аз ҷониби Вазорати фарҳанг рӯзҳои фарҳанги миллӣ дар ноҳияи Ҷиргатол, Ҷилиқӯл, Бешкент, Қубодиён ва шаҳри Турсунзода баргузор гардид.

VI. ҲИМОЯ ВА РУШДИ ЗАБОНИ ДАВЛАТӢ БЕРУН

АЗ МАРЗИ ҶУМӢУРИИ ТОӢИКИСТОН

Банди 1 (муҳлат мунтазам). Натиҷаи иҷро: Дар доираи Барнома бо мақсади ҳимоя ва рушди забон ва фарҳанги миллии тоҷикони муқими кишварҳои хориҷӣ аз ҷониби Вазорати корҳои хориҷӣ ба сафоратҳо ва намояндагиҳои дипломатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дастур дода шудааст, ки дар самти таълими забони тоҷикӣ дар хориҷи кишвар, таъсиси курсҳои забони тоҷикӣ дар намояндагиҳои дипломатӣ, баргузор намудани конференсияву нишастҳои илмӣ роҷеъ ба забони тоҷикӣ, ташкили стендҳо, тавсеаи ҳамкориҳо бо донишгоҳҳои шарқшиносии кишвари иқомат ва мубодилаи академикии донишҷӯён, тақмили саҳифаҳои расмӣ сафоратҳо ба забони давлатӣ, таъмини шӯъбаҳои фарҳанги сафоратҳо бо рӯзномаву маҷаллаҳои тоҷикӣ, маводи аудиовизуалӣ ва луғату китобҳои дарсӣ дар шакли онлайн, таъмини пахши шабакаҳои телевизионии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар сафоратхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон иқдомҳои мушаххасро амалӣ намоянд.

Банди 2 (муҳлат 2012-2016). Натиҷаи иҷро: Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади ҳимоя ва рушди забони давлатӣ берун аз марзи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳудуди Федератсияи Россия бо 41 ташкилоти ҷамъиятӣ ва 30 маркази фарҳангӣ, дар Украина бо 2 ташкилот, дар Ҷумҳурии Қирғизистон бо 2 ташкилоти ҷамъиятӣ ва дар Ҷумҳурии Қазоқистон бо 7 маркази фарҳангӣ ҳамкориро ба роҳ монда буд.

Дар Федератсияи Россия зимни ҳамкорӣ бо диаспораҳо ва Ташкилоти ҷамъиятии дӯстии халқҳои тоҷику руси «Сомониён» дар шаҳри Санкт-Петербург рӯзномаи ҳармоҳаи «Хуросон» ба забони тоҷикӣ нашр гардида, дастраси хонандагон мегардад.

Ҳамчунин, Хадамот ҳамкориро бо Созмони тоҷикони Ҷумҳурии Қирғизистон ба номи устод Рӯдакӣ дар Ҷумҳурии Қирғизистон ба роҳ мондааст. Бо ибтикори созмони тоҷикони Ҷумҳурии Қирғизистон ба номи устод Рӯдакӣ рӯзномаи «Ала-Тоо» таъсис дода шуд, ки то имрӯз 40 шумораи он ба нашр расидааст. Дар ҳар шумораи он оид ба фаъолияти тоҷикон, ҳифзи ҳуқуқи онҳо ва расму оинҳои мардуми тоҷик мақолаҳо ба таърифи расонида шудааст.

Бояд қайд намуд, ки як теъдоди муайяни рӯзномаи «Муҳоҷир», ки ба забони давлатӣ нашр мегардад, дар қаламрави Федератсияи Россия ба воситаи намояндагӣ миёни тоҷикон паҳн карда мешавад.

Банди 3 (муҳлат 2012-2014). Натиҷаи иҷро: Аз ҷониби Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон ба сафоратхонаҳо ва марказҳои фарҳангии тоҷикон дар кишварҳои хориҷӣ 584 номгӯй бо теъдоди 2070 нусха китобҳои тозанаشري муассисаҳои «Адиб», «Ирфон», «Адабиёти бачагона» ва Сарредаксияи илмӣ Энсиклопедияи миллии тоҷик» ба таври ройгон ҷудо карда шудааст.

Банди 4 (муҳлат 2012). Натиҷаи иҷро: Вазорати рушди иқтисод ва савдо ҳамасола мутобиқи талаботи шаҳрвандони тоҷикзабони кишварҳои хориҷӣ дар доираи имкониятҳои буҷети ҷумҳурӣ ҷудо намудани бурсияҳои зарурӣ дар нақшаи қабул ба муассисаҳои таҳсилоти касбӣ ба инобат мегирад. Дар асоси созишномаҳои байниҳукуматӣ дар нақшаи қабули соли таҳсили 2012-2013 аз ҷониби Вазорат барои шаҳрвандони этникии Ҷумҳурии Қазоқистон 10 ҷой ва Ҷумҳурии Туркменистон 5 ҷой бо ихтисоси забон ва адабиёти тоҷикӣ ҷудо карда шудааст. Соли 2013 барои тоҷикони муқими Қазоқистон 5 ҷой, Туркменистон 5 ҷой ва Қирғизистон 5 ҷой бо ихтисоси забон ва адабиёти тоҷикӣ ҷудо карда шуд.

Қобили тазаккур аст, ки амалӣ гардидани бандҳои зиёди Нақшаи чорабиниҳои Барномаи мазкур, ки ба таҳқиқи масоили забони тоҷикӣ, таҳия ва тақмили дастуру барномаҳои таълимӣ, таҳия ва нашри китобҳои дарсӣ ва фарҳангномаҳо марбутанд, бояд то соли 2016 идома ёбад. Аз ин рӯ, доир ба иҷрои бандҳои зерини Нақшаи чорабиниҳои Барнома дар марҳилаҳои навбатӣ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон гузориши муфассал пешниҳод хоҳад гашт:

1. Таҳқиқи заминаҳои рушди забони давлатӣ аз нигоҳи забоншиносии иҷтимоӣ (банди 2 боби I).
2. Омӯзиш ва таҳқиқи вазъи забони модарии тоҷикони сокини кишварҳои хориҷӣ ва осори

хаттии маҳфуз аз забони тоҷикӣ дар китобхонаҳои кишварҳои хориҷӣ (банди 20 боби II).

3. Нашри намунаҳо аз осори адабиёти классикии форсӣ-тоҷикӣ ва осори адабиёти классикии ҷаҳонӣ ба забони давлатӣ (банди 18 боби IV).
4. Ташкил ва тақмили фондҳои илмӣ забони тоҷикӣ, фарҳангшиносӣ ва лаҳҷашиносӣ (банди 25-и боби IV).
5. Ташкили экспедитсияҳои лаҳҷашиносӣ, номшиносӣ, фолклоршиносӣ, этнографӣ (банди 26 боби IV).

Қобили тазаккур аст, ки аз ҷониби масъулони вазорату идораҳо, донишгоҳу донишқадаҳо, ташкилоту муассисаҳои зерин бандҳои Нақшаи чорабиниҳои “Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016” иҷро нагардидааст. Аз ҷумла:

Банди 1 боби II (муҳлат 2012-2016). Таҳия ва нашри грамматикаи меъёрии забони тоҷикӣ. Иҷрокунандагон - Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ.

Банди 2 боби II (муҳлат 2012-2015). Таҳқиқи заминаҳои рушди забони давлатӣ аз нигоҳи забоншиносии иҷтимоӣ. Иҷрокунандаҳо - Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ, Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Банди 12 боби II (муҳлат 2012-2013). Таҳия ва нашри дастурҳои худомӯзи забони тоҷикӣ. Иҷрокунанда - Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Банди 7 боби III (муҳлат 2012-2013). Тақмили барномаҳои таълимии забони давлатӣ барои ақаллиятҳои миллӣ. Иҷрокунанда - Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Банди 9 боби III (муҳлат 2012-2013). Зиёд намудани теъдоди соатҳои таълимии забони тоҷикӣ дар факултаҳои ғайрифиллологии мактабҳои олий. Иҷрокунанда - Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.

Банди 20 боби IV (муҳлат 2012-2013). Таъсиси марказҳои омӯзиши забони давлатӣ дар маҳалҳои зисти ақаллиятҳои миллии сокини ҷумҳурӣ. Иҷрокунанда - мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ. Мутаассифона, ин банд аз ҷониби мақомотҳои дахлдор то ҳол ҳалли худро наёфтааст.

Банди 26 боби IV (муҳлат 2012-2016). Ташкили экспедитсияҳои лаҳҷашиносӣ, номшиносӣ, фолклоршиносӣ, этнографӣ. Иҷрокунанда - Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакӣ.

Банди 37 боби IV (муҳлат 2012-2013). Таъмини вазорату идораҳо ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ бо таҷҳизоти тарҷумаи ҳамзамонӣ (синхронӣ) барои гузаронидани семинару конференсияҳо, мизи гирд ва чорабиниҳои дигар. Иҷрокунандагон - вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ. Ин масъала то ҳол ба пуррагӣ ҳалли худро наёфтааст.

Қобили тазаккур аст, ки Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба пешниҳод намудани ҳисобот аз натиҷаи иҷрои муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва иҷрои бандҳои Нақшаи чорабиниҳои “Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016” ба вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ, вилоятҳо, шаҳри Душанбе, шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ, донишгоҳу донишқадаҳо моҳи ноябри соли 2015 барқияи телефонӣ ирсол намудааст.

Мутаассифона аз ҷониби бархе вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ, шаҳри Душанбе, шаҳру ноҳияҳои тобеъи ҷумҳурӣ, донишгоҳу донишқадаҳо

оид ба иҷрои бандҳои Нақшаи чорабиниҳои “Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016” дар соли 2015 ба унвони Кумита гузориш пешниҳод накардаанд. Аз ҷумла:

1. Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон;
2. Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
3. Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
4. Вазорати саноат ва технологияҳои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон;
5. Вазорати энергетика ва захираҳои оби Ҷумҳурии Тоҷикистон;
6. Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
7. Кумитаи ҷавонон варзиш ва сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
8. Кумитаи оид ба корҳои дин, танзими анъана ва ҷашну маросимҳои миллии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
9. Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
10. Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
11. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ;
12. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилояти Суғд;
13. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Душанбе;
14. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Шаҳринав;
15. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи И.Сомонӣ;
16. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Шохмансур;
17. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Турсунзода;
18. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Шаҳринав;
19. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Рашт;
20. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Файзобод;
21. Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон;
22. Академияи Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
23. Муассисаи давлатии киностудияи “Тоҷикфилм”;
24. Донишгоҳи миллии Тоҷикистон;
25. Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айнӣ;
26. Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино;
27. Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон;
28. Донишқадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи С. Улуғзода;
29. Донишқадаи молия ва иқтисоди Тоҷикистон;
30. Донишқадаи соҳибкорӣ ва хизмати Тоҷикистон;
31. Донишқадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон;
32. Донишқадаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи М. Турсунзода;
33. Донишқадаи Исломии Тоҷикистон ба номи Имоми Аъзам – Абӯҳанифа Нӯъмон ибни Собит;
34. Донишқадаи ҳарбии Вазорати mudofiaи Ҷумҳурии Тоҷикистон;
35. Донишқадаи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
36. Донишқадаи давлатии санъати тасвирӣ ва дизайни Тоҷикистон;
37. Консерваторияи миллии Тоҷикистон.

Вазифаҳо барои фаъолияти минбаъда

Аз қабули Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016 муддати зиёд сипарӣ нагардида бошад ҳам, дар бештари соҳаҳо то андозае натиҷаҳои дилхоҳ ба даст омадааст.

Тадбирҳое, ки дар доираи Барномаи мазкур то соли 2016 бояд амалӣ гарданд, таҳлилҳои дақиқро дар соҳаҳои мухталифи илм тақозо доранд ва баҳри расидан ба ҳадафҳои Барнома фаъолияти мақомоти масъул, хусусан пажӯҳишгоҳҳои илмӣ таҳқиқотӣ дар оянда бояд боз

ҳам густариш ёбад.

Боиси хурсандист, ки бо дастури Президенти кишвар зимни мулоқот ба ифтихори Рӯзи забони давлатӣ (4 октябри соли 2012) масъалаи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» зери назорати шахсии роҳбарони вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо, раисони Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Суғд, Хатлон, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ қарор дода шуд. Ин иқдом, бешубҳа, барои татбиқи самарабахш ва устувори Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016 мусоидат хоҳад кард.

Қобили тазаккур аст, ки дар баробари муваффақиятҳои бадастомада дар роҳи татбиқи Қонуни мазкур ҳанӯз масъалаҳои зиёди ҷалталаб мавҷуданд. Чунончи:

1. Новобаста аз корҳои ба анҷомрасида дар самти татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар шаҳру навоҳии ҷумҳурӣ камбудии ҷойдоранд. Санҷишҳо нишон доданд, ки дар бештар маврид фаъолияти Комиссияҳои назди мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо оид ба татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» хусусияти лаҳзавӣ дошта, муназзам сурат намегирад.

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки теъдоди зиёди навиштаҷоти ғалат ва лавҳаи номҳои ғайримиллии ташкилоту муассисаҳо бо сарфи маблағи зиёд таҳия ва насб гардидаанд. Дар ҷараёни бақайдгирии ин муассисаҳо ба риояи талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз ҷониби мақомоти дахлдор таваҷҷуҳ дода нашудааст. Табиист, ки ин омил боиси ба миён омадани мушкилоти зиёд ҳангоми бартароф намудани қонунвайронкуниҳо мегардад.

2. Мавҷуд набудани воҳидҳои кории алоҳида – масъулони татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ барои назорати мунтазами он дар тамоми ташкилоту муассисаҳо мушкилот пеш меорад. Аз ин рӯ, Кумита таъсиси воҳидҳои кории алоҳидаро дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру навоҳии кишвар барои пешрафти соҳа зарур мешуморад.

3. Мусоидат барои густариши забони миллӣ дар мақоми забони илм вазифаи асосии ҳама сохторҳои илмӣ ва кафедраҳои мактабҳои олии кишвар маҳсуб мегардад. Аз ин рӯ, ба забони илм табдил додани забони давлатӣ татбиқи чорабиниҳои мушаххасро аз тамоми мақомоти дахлдор тақозо менамояд.

4. Сохторҳои илмӣ ва кафедраҳои мактабҳои олии кишварро зарур аст, ки дар самти мушкилот ва дурнамои истилоҳоти соҳавӣ тадбирҳои мушаххас андешида, мутахассисони навро омода намоянд.

Ҳамчунин, Вазорати маориф ва илмро зарур аст, ки дар донишгоҳу донишқадаҳо таълими фанни “асосҳои истилоҳотшиносӣ”-ро роҳандозӣ намояд.

5. Мавҷуд набудани наشريҳои Кумита барои инъикоси муназзами масъалаҳои соҳа, аз ҷумла вожаҳои истилоҳоти қабулгардида мушкилот пеш меорад. Аз ин рӯ, Кумита дар доираи Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016 таъсиси фаслномаи «Забон ва истилоҳот»-ро дар назди Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нақша гирифтааст.

6. Таъсиси марказҳои омӯзиши забони давлатӣ дар маҳалҳои зисти ақаллиятҳои миллии сокини ҷумҳурӣ аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, ки дар доираи Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016 бояд амалӣ гардад, андешидани тадбирҳои мушаххасро аз масъулини мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ тақозо менамояд.

7.Таҳлилҳо нишон медиҳад, ки дар номгузории маҳалҳо ва кӯчаю хиёбонҳо, бо вучуди тағйири теъдоди номҳои бегона ва ғайримиллӣ, мутаассифона, бархе аз камбудӣҳо низ ба назар мерасад, ки ин ба такрори номи ашхос дар як ҷой ва ё дар чандин маҳалҳои дигар иртибот дорад.

Зимни пешниҳоди номҳодар бештар маврид ба таърихи маҳал ва хусусиятҳои ҷуғрофии он таваҷҷуҳ дода намешавад ва дар натиҷа меъёрҳои суннати номгузорӣ сарфи назар мегарданд.

Бинобар ин Комиссияи номгузории маҳалҳоро зарур аст, ки ҳангоми тағйири номҳои ҷуғрофӣ ва номгузории маҳалҳои аҳолинишин ва хусусиятҳои миллию таърихӣ ва этнографӣ диққати махсус зоҳир намоянд.

6.Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки дар номгузории маҳалҳо ва кӯчаю хиёбонҳо, бо вучуди тағйири теъдоди номҳои бегона ва ғайримиллӣ, мутаассифона, бархе аз камбудӣҳо низ ба назар мерасанд, ки ин ба такрори номҳои ашхос дар як ҷой ва ё дар чандин маҳалҳои дигар иртибот дорад. Аз ин рӯ, зарур аст, ки Комиссияи номгузории назди мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо барои пешгирии ин раванд тадбирҳои мушаххасро роҳандозӣ намоянд.

Барои татбиқи самараноки Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» Кумита лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйири иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тасдиқи Низомномаи Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистонро таҳия намуда, ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамояд.

Ҳамзамон, баҳри рушди забони давлатӣ дар саросари ҷумҳурӣ Кумита ба нақша гирифтааст, ки дар замина ва баъди ҷамбаст иҷрои бандҳои Нақшаи чорабиниҳои «Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016» лоиҳаи «Консепсияи миллии рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2017-2026»-ро таҳия намуда, дар соли 2016 ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намояд.

Кумита зарур мешуморад, ки барои таҳияи дурнамои сиёсати забони давлатӣ ва арҷ гузоштан ба забони давлатӣ, ки муқаддасоти оӣ дар радифи Модар ва Ватан эълон гардидааст, ворид намудани масъалаҳои зерин дар лоиҳаи Нақшаи чорабиниҳои «Консепсияи миллии рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2017-2026» мувофиқи мақсад мебошад:

- Таҳия ва пешниҳоди лоиҳаи «Дастурамали танзим ва қабули истилоҳот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»;
- баррасии фарҳангҳои воридотӣ;
- мусоидат барои таҷрибаомӯзии кормандони Кумита дар Фарҳангистони забон ва адаби форсии Ҷумҳурии Ислонии Эрон ва дигар ҳавзаҳои форсизабон;
- таҳлил ва баррасии вазъи омӯзиш ва таҳқиқоти мавзӯҳои илмӣ дар самти истилоҳшиносӣ.
- мунтазам таҷлил намудани Рӯзи забони давлатӣ дар тамоми мақомотҳои марказиву маҳаллӣ, ташкилотҳо ва муассисаҳо новобаста аз шакли ҳуқуқиашон.
- таъсиси воҳидҳои кории алоҳида дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ ҷиҳати иҷрои назорати татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон»;
- ворид намудани намояндаи Кумита ба ҳайати Шӯрои Муассисаи давлатии «Рекламаи берунӣ ва ороиши шаҳри Душанбе»;
- табдили Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Кумитаи давлатии забон ва истилоҳоти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- ворид намудани тағйири иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи реклама»;
- ворид намудани тағйири иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон»;
- таъсиси Комиссияҳои ҷамъиятӣ дар назди мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти

- давлатии шахру ноҳияҳо;
- наشري китобҳои «Фарҳанги номҳои миллӣ», «Феҳристи номҳои миллӣ»;
- зиёд намудани теъдоди соатҳои таълимии забони тоҷикӣ дар мактабҳои олии (дар банди 9-и боби III-и «Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016» ин масъала таъкид гардидааст, ки ин банд на ин ки иҷро шудааст, балки ҳангоми аз низоми анъанавӣ ба низоми кредитӣ гузаштан аз 140 соат ба 64 соат оварда расонида шудааст)

Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси дастуру ҳидоятҳои Президенти кишвар ва супоришҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон минбаъд низ тамоми иқтисодии ҳудуд баҳри назорат ва татбиқи муассири Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва Барномаи рушди забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2016 равона хоҳад кард.

Баҳодиҳии мухтасар: 5

Баҳои миёна: 5 (1 овоз)

Категория:

- [Гузоришҳо](#) [3]
- [Фаъолият](#) [4]

Манбаъ: <https://istilohot.tj/tg/content/guzorish-oid-ba-tatbiki-barnomai-rushdi-zaboni-davlatii-chumkhurii-tochikiston-baroi-solkhoi?mini=2025-09>

Пайвандҳо

[1] <http://www.mehnat.tj> [2] <http://www.vkd.tj> [3] <https://istilohot.tj/tg/category/%D0%B3%D1%83%D0%B7%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%88%D2%B3%D0%BE> [4] <https://istilohot.tj/tg/category/%D1%84%D0%B0%D1%8A%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%8F%D1%82>